1. melléklet az előterjesztéshez

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Mór Városi Önkormányzat
2026-2031.

Tartalom

1.1. Bevezetés ... 3
1.2. A település bemutatása ... 4
1.3. Értékeink, küldetésünk ... 8
1.4. Célok ... 9
1.5. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) ... 16
1. Jogszabályi háttér bemutatása ... 16
2. Stratégiai környezet bemutatása ... 18
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége ... 28
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység ... 81
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége ... 116
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége ... 126
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége ... 137
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása ... 150
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága ... 152
1.6. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ... 153
1. A HEP IT részletei ... 153
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 156
3. Megvalósítás ... 159
4. Elfogadás módja és dátuma ... 164

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

2026-2031.

1.1. Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel (a továbbiakban: Ebktv.) és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló (2021.06.30-án módosított) 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" c. dokumentum szerint átdolgozva, Mór Városi Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Program összehangolja a település más dokumentumait (Költségvetési Koncepció, Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció, Településfejlesztési Koncepció és Stratégia stb.), valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

A települési önkormányzat az államháztartás alrendszereiből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha az Ebktv. rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

A HEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll. A helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Fontos, hogy az elkészítése széles körű szakmai egyeztetés mellett történjék, bevonva a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára ellátást, szolgáltatást nyújtó önkormányzati, állami és civil szervezetek képviselőit, a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselőit.

A Korm.r. előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők
- romák
- gyermekek
- nők
- idősek és
- fogyatékkal élők.

1.2. A település bemutatása

Mór városa a jelentős ipari potenciállal rendelkező Közép-dunántúli régió egyik meghatározó települése, Fejér vármegye harmadik legnagyobb városa, a Móri Járás központja. 2021-ben a város belterülete 7,9 km^2, külterülete 100,8 km^2.

Földrajzilag a Móri árokban fekszik, Székesfehérvártól, a megyeszékhelytől mintegy 26 kilométerre, Veszprém és Komárom-Esztergom vármegye szomszédságában. A város mellett halad el a Győrt Székesfehérvárral összekötő 81-es számú közlekedési út, illetve a Székesfehérvár és Komárom között futó vasútvonal.

Mór – és térségének – közlekedési hálózata fejlett, a település mind vasúti, mind pedig közúti kapcsolatokkal rendelkezik, a vasúti kapcsolat viszont gyenge. A 81. sz. út forgalma zsúfolt, mivel a dunántúli kamionforgalom észak-déli irányban és a balatoni forgalom egy része is ezen az úton halad, valamint az Ausztriában dolgozó vendégmunkások is jellemzően ezen az útvonalon közlekednek. Mór a közlekedéshierarchiában betöltött szerepe alapján inkább dunántúli, mintsem országos jelentőségű. A várost ugyanis nem érintik a legfontosabb országos közlekedési főtengelyek, de a Budapest–Komárom–Győr és a Budapest–Székesfehérvár–Nagykanizsa vasúti és közúti fővonalak közötti összekötő vonalon helyezkedik el.

Mór a Komáromot Kisbéren keresztül Székesfehérvárral összekötő 5-ös számú vasútvonal mentén fekszik, ahol Kisbér 20, Székesfehérvár 30, Komárom pedig 60 perc alatt érhető el vonattal.

A városra kiterjedt kapcsolatrendszerű, elsősorban az ipari funkciókat előtérbe helyező gazdasági környezet jellemző, amelynek közúti elérhetősége jónak tekinthető, hiszen az M1-es és M7-es autópályák közel futnak, s 40 percen belül elérhetők.

Mór városa a 12 települést felölelő járás központja. A Móri járáshoz tartozik Bakonycsernye, Balinka, Bodajk, Csákberény, Csókakő, Fehérvárcsurgó, Isztimér, Kincsesbánya, Mór, Nagyveleg, Pusztavám, Söréd. A járás a vármegye járásai közül a hatodik legnagyobb területű és negyedik legnépesebb térsége. A járás településhálózatán belül Mór nem csupán közigazgatási, hanem oktatási, egészségügyi és ipari központ is egyben. A Móri borvidék központjaként jelentős szerepe van a régió borászatában is.

Mór Város történeti áttekintése:

Mór és környéke a leletek tanúsága szerint már az újkőkorban is lakott volt. Az i.e. 800 körül keletről érkező törzsek, az i.e-i IV. század elején pedig a kelták telepedtek meg itt, ám az írásbeliség hiánya miatt e korok csupán homályosan ismertek.

A település elnevezését feltételezések szerint az alapító Mór-családról kapta. A térség –a történelmi leletek szerint– már az államalapítás korai időszakában is lakott volt. Egy XIII. századból származó jegyzőkönyv szerint, I. István templomot építtetett itt.

A település 1080-tól 1327-ig püspöki birtok volt, majd Károly Róbert Csókakőhöz csatolta királyi birtok gyanánt. 1430-tól a Rozgonyiak, a mohácsi csata elvesztése után Kanizsai László birtokolta, míg 1543-ban a törökök be nem vették. A 145 évig tartó török uralom a magyar lakosságot megtizedelte.

1691-ben Hochburg János udvari tanácsos szerezte meg a várost 60.000 rajnai forintért. Fia János Domonkos kezdte meg a német-ajkú lakosság betelepítését 1698-tól a kapucinus rend behívásával. A XVIII. század elején e bevándorlás felgyorsult, s így a város vallási képe is átalakult a nagyrészt katolikus hitű betelepülők hatására. E bevándorlók honosították meg a szőlő- és bortermelést a Vértes oldalában. A fellendülő gazdasági élet hatására – illetve a földesurak kérésére – Mária Terézia 1758. március 16-án kiváltságlevelet adományozott a városnak, mellyel az mezővárosi címre emelkedett, és évenként négy vásár megtartására is jogot kapott. Kb. 1770-ig folyamatosan érkeztek új lakók, főleg Bajorországból és Wüttenbergből. Az 1784-es adatok szerint Mór lakossága ekkor 4166 fő volt, melyből 36 nemes. 1846-47-es becslések szerint a 7175 lakó háromnegyede lehetett német, a maradék főleg magyar, s kis arányban szlovák, illetve zsidó származású volt.

A szabadságharc egyik fontos csatája is Móron zajlott, mikor Perczel Mór hadteste és Windischgrätz hadserege ütközött meg itt 1848. december 29-én. A forradalom leverése után Mór lehetőségei igencsak beszűkültek, ám a kiegyezést követően – igaz a mezőgazdaság dominanciáját megtartva – Mór fejlődésnek indult. 1870-ben a „nagy község" mezővárosi jogállása megszűnt, s polgári közigazgatást vezettek be. 1871-ben megalakult a Móri Iparkamara, egy évvel rá pedig két pénzintézet is alakult a településen. A XIX. század második felében alakult ki a móri borvidék mai képe.

Az I. világháborúig tartó virágzást a vesztes háború szinte semmivé tette. A kereskedelmi lehetőségek beszűkültek, így a lakosság elszegényedett, a munkanélküliek száma megugrott. A helyzeten a gazdasági világválság tovább rontott. Némi remény 1937-38 környékén ugyan látszott, ám az újabb világháború ezeket is letörte. Sokan költöztek külföldre vagy más belföldi városba. A II. világháborúban németek szállták meg Mórt, s a teljes zsidó lakosságot deportálták. A háború után 1948. februárban kezdődött a móri németek erőszakos kitelepítése, mely több mint 1700 főt érintett.

Az 1950-es évektől a szén- és bauxitbányászat fellendülést hozott. A nagyszámú munkaerőt foglalkoztató Márkushegyi Bányaüzem 2014-ben végleg bezárt. A 60-as években új üzemek (Ikarus, Csepeli Fémmű, Budalakk) települtek a város határába. Mindezek hatására a 70-80-as években belvárosi lakótelepek épültek. Megnőtt a lakásállomány, a környező települések lakói nagy számban települtek be Mórra.

A fejlődés eredményeképpen Mór 1984-ben városi rangot kapott, a 100. magyar városként.

Mór gazdasági helyzete

Mór a térség gazdasági életében központi helyet foglal el. Gazdasága alapvetően ipari jellegű. Az Ipari Parkban található üzemek jellemzően autóipari beszállítók. A mezőgazdaság főként a szőlészetre, illetve borászatra korlátozódik, mely hírénél fogva az idegenforgalmat is pozitívan befolyásolja.

Mezőgazdaság

Mór mezőgazdaságának fő profilja a borászat. A szőlőtermesztés hosszú időre nyúlik vissza e területen. A 730 hektáros Móri borvidék – melynek Mór a része – az ország egyik történelmi borvidéke. Az 1996-ban meghozott bortörvény kimondja, hogy a borvidékhez Mór, Pusztavám, Söréd, Csókakő, Zámoly, Csákberény I. és II. osztályú szőlőkataszteri besorolású részei tartoznak. A hegy- és dombvonulatok déli lejtői, illetve a meszes talaj kedvező termőterületet nyújt a különböző szőlőfajtáknak.

A móri borvidéken körülbelül 2300 szőlősgazda foglalkozik szőlőtermesztéssel, melynek többsége 1 hektár alatti területtel rendelkezik, leszámítva 12-14 nagyobb területet birtokló szőlőtulajdonost.

A móri bort leginkább belpiacokon értékesítik, emellett a gazdák nagyobb feldolgozócégeknek adják el a szőlőt.

A leghíresebb bor a móri tájról elnevezett Móri Ezerjó.

A Móri borvidék és híres borai turisztikai vonzerő is Mór számára, melyre a város vezetősége tudatosan épít. E szempontból érdemes kiemelni az ősszel megrendezésre kerülő Móri Bornapokat, mely boraival és különböző kulturális rendezvényeivel sok turistát vonz a városba.

Ipar

Az ország infrastruktúrájának köszönhetően, Mór vonzó terület a magyar és külföldi befektetők számára.

A város létrehozta a Móri Északnyugati Ipari Parkot, mely a város centrumától északnyugatra található. E közművesített terület több jelentős autóalkatrész-gyártónak és különböző autóipari cégnek ad otthont. Főleg autóüléseket, kábelkötegeket, ülésmozgató automatikát és gépkocsi-szerelvényeket gyártanak. Elsősorban külföldi: német, japán, amerikai, spanyol érdekeltségű vállalkozások telepedtek itt meg.

Számos magyar kis- és középvállalkozás épít ezekre a külföldi, nyugati exporttal foglalkozó cégekre. E magyar vállalkozások alkatrészek, alapanyagok beszállításával, összeszerelési munkákkal foglalkoznak és részt vesznek a személyszállításban.

Az Ipari Park nagy számú dolgozót foglalkoztat, egyre nagyobb távolságból ingáznak az alkalmazottak, illetve nagy számban foglalkoztatnak mongol, ukrán és szerb állampolgárságú dolgozókat, valamint a kelet-magyarországi régióból is. Megfigyelhető tendencia, hogy sok magánszemély bérbe adja ingatlanát cégeknek, munkásszállás céljából. Az üzemeknek azzal a problémával kell szembesülni, hogy ezek a munkavállalók kevésbé képzettek, motiváltak, nehezen illeszkednek be a munkavállalók közösségébe. A gazdasági válság felerősítette az építőipar visszaesését, mely területen változást a Családok Otthonteremtési Kedvezményének

bevezetése. Ezzel összefüggésben alakított ki a város új építési telkeket, melyek szinte azonnal gazdára is találtak és már megindultak az építkezések is.

Kereskedelem

Kereskedelmi szempontból Mórt tekinthetjük a térség központjának.

Szolgáltatások

A 2001-es Népszámlálás adatai szerint a foglalkoztatottak csupán 33,2%-a dolgozott a szolgáltatások területén, míg 64,2%-uk ipari területen talált munkát, ez az arány jellemző napjainkban is.

2005 óta az infrastruktúra folyamatos fejlődése figyelhető meg, melynek következtében az egész város területén elérhető lett az alapközmű hálózat (áram, víz, gáz), továbbá a telefon, kábeltelevízió és internet szolgáltatás. 2002 óta működik a városban sport és multifunkciós csarnok és uszoda.

1.3. Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség iránti igény, valamint annak elősegítése annak a ténynek a felismerésén alapul, miszerint a különböző társadalmi csoportok, és azok tagjai vagyoni, családi, gazdasági helyzetük szerint jelentősen különböznek egymástól, és ez a különbség kihat mindennapjaikra. Aki hátrányosabb helyzetben van, annak kisebb az esélye a továbbtanulásra, a szakképzettség elérésére, a munkához jutásra, a magasabb fizetésre, a magasabb társadalmi státusz és presztízs elérésére. A hátrányos helyzetű csoportnak az említettek eléréséhez szükséges képességeik, adottságaik adottak, ám lehetőségük, esélyük alig, vagy számottevően kevesebb van. Az esélyegyenlőség biztosítása mind állami, mind helyi önkormányzati szinten kiemelt feladat.

Mór Város Önkormányzatának célja, hogy minden lakója számára elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű polgárok esélyegyenlőségét az élet különböző területein. Fenti célok minél hatékonyabb és eredményesebb megvalósítása érdekében alkotta meg a település esélyegyenlőségi programját.

Jelen program tartalmazza a helyzetelemzést és az erre épülő cél- és feladat-meghatározásokat az Intézkedési Tervben, valamint azok megvalósításának ütemezését a jogszabályváltozások tükrében.

1.4. Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az esélyegyenlőségi program a településen feltárt esélyegyenlőségi problémákra reagál, és beavatkozásokat tartalmaz azok kezelésére. A helyzetelemzés a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetét tárja fel.

Az esélyegyenlőségi program a település területén élő hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye korlátozott marad a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Az esélyegyenlőségi terv kiemelt hátrányos helyzetű társadalmi csoportnak tekinti a romákat, a nőket és a fogyatékkal élőket. Az esélyegyenlőség érvényesülésének problémája a további hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, a gyermekek és idősek esetében is felmerülhet.

Mór Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Kiemelt cél a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésére szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP Helyzetelemző (HEP HE) részének célja

Elsődleges célunk számba venni a Korm. r. 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP Intézkedési Terve (HEP IT) tartalmazza.

A HEP Intézkedési Tervének célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

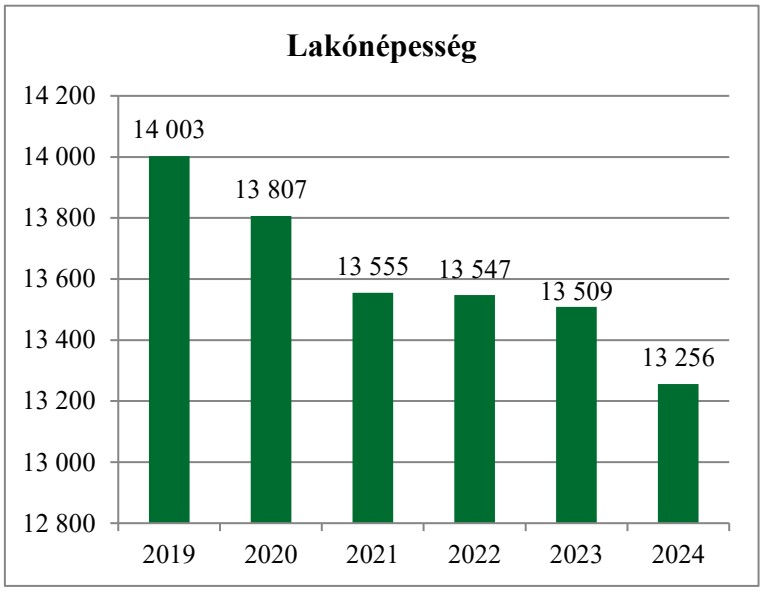
A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

Demográfiai adatok

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	**Fő** (TS 001)	**Változás**
2019	14 003	bázis év
2020	13 807	98,60%
2021	13 555	98,17%
2022	13 547	99,94%
2023	13 509	99,72%
2024	13 256	98,13%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

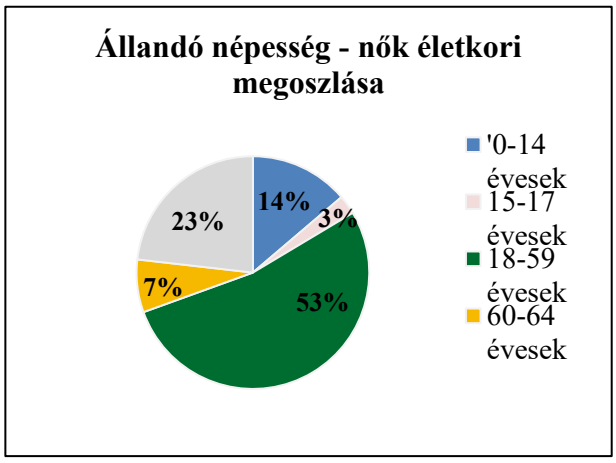

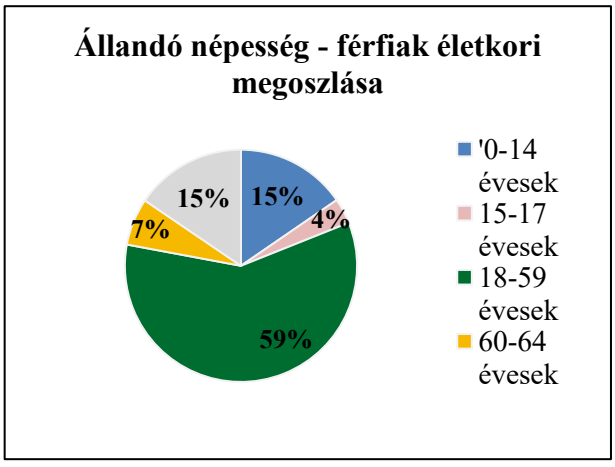
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépesség folyamatos csökkenése figyelhető meg, a 2023. és 2024-es években különösen. 2016-tól a csökkenés folyamatos.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2022)					
Korcsoport	**Fő**			**Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)**	
	Férfiak	**Nők**	**Összesen** (TS 003)	**Férfiak** (TS 005)	**Nők** (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	6 549	6 985	13534	48,39%	51,61%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			373	2,76%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1 010	962	1972	7,46%	7,11%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	231	185	416	1,71%	1,37%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	3 863	3 706	7569	28,54%	27,38%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	430	512	942	3,18%	3,78%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	1 015	1 620	2635	7,50%	11,97%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fiatal generáció és az aktív korúak körébe a férfiak enyhe többsége jellemzi a várost.

Öregedési index: A 65 év feletti állandó lakosok 100 fő 0-14 éves korú állandó lakosra jutó száma

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2019	2 463	2 040	120,74%
2020	2 557	2 003	127,66%
2021	2 595	2 016	128,72%
2022	2 635	1 972	133,62%
2023	2 719	1 953	139,22%
2024	2 773	1 864	148,77%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

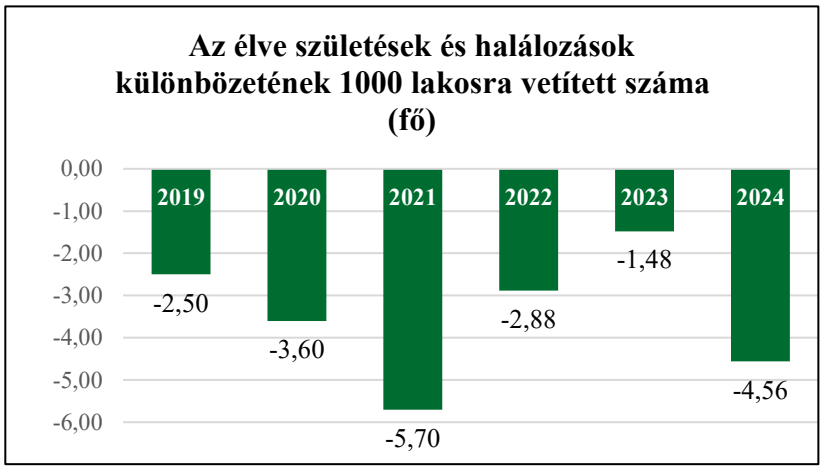
Az **öregedési index** azt jelenti, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 év feletti lakos jut a városban. Az öregedési index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző, fiatal, elöregedő, elöregedett városnak tekinthetjük-e a települést. Ha az index 100 alatt van, azon a településen túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Móron az öregedési index egyre emelkedik, öregedő a társadalom. A tendencia megmaradt, miszerint a város lakói zöme idősebb korosztály, egyre kevesebb a fiatal, a város elöregedő képet mutat. A várható életkor egyre emelkedik, ezzel egyre magasabb az időskorúak jelenléte a társadalomban.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	**Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)** (TS 031)
2019	-10,36
2020	-4,96
2021	-6,65
2022	-5,68
2023	-3,70
2024	-8,82

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	**Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)** (TS 032)
2019	-2,50
2020	-3,60
2021	-5,70
2022	-2,88
2023	-1,48
2024	-4,56

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népességszám csökkenésében alapvetően a természetes szaporodás és az el-, illetve a bevándorlás egyenlege játszik szerepet.

1.5. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az Ebktv. előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

Mór Városi Önkormányzat Képviselő–testülete a 12/2012. Kt. határozatával 2012. január 25.-én elfogadta a Települési Esélyegyenlőségi Program 2011-2016. című dokumentumot a kistérség vonatkozásában.

Ebben a programban elfogadásra került:

- Az esélyegyenlőség biztosítása megillet mindenkit nemtől, kortól, bőrszíntől, etnikai, nemzeti hovatartozástól, vallástól, politikai nézettől, családi állapottól függetlenül.
- Fontos cél az esélyegyenlőség biztosításának útjában álló akadályok leküzdése.

- Törekedni kell az egyenlő bánásmód elvének érvényesítésére, az esélyegyenlőség elősegítésére.

2013. június 30. napján megszűntek a kistérségi irodák, feladataik a polgármesteri hivatalokba delegálódtak, ahol kialakultak a munkaszervezetek. Ezt követően alkotta meg a hatályos jogszabályok szerint Mór Városi Önkormányzat a Helyi Esélyegyenlőségi Programját, 2013. júniusában, 5 évre vonatkozó Intézkedési Tervvel.

Ezt követően a Helyi Esélyegyenlőségi Programot az Önkormányzat 2 évente felülvizsgálta és 5 évente új dokumentumot készített. Jelen program a következő 5 éves ciklusra, azaz 2026. évtől 2031. évig terjedő időszakra vonatkozik.

Jelen program az alábbi **önkormányzati rendeletek** figyelembevételével készült:

- A települési támogatásokkal és a köztemetéssel kapcsolatos eljárás szabályairól szóló 22/2021.(V.14.) Ök.r.
- A gyermekvédelmi ellátásokról szóló 28/2021.(VII.6.) Ök.r.
- Újszülöttek családjának támogatásáról szóló 12/2015.(V.6.) Ök.r.
- Az önkormányzat tulajdonában álló lakások bérletéről szóló 31/2015.(VIII.31.) Ök.
- Az első lakáshoz jutók pénzügyi támogatásáról szóló 8/2013. (IV.3.) Ök.r.
- A személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 11/2015.(V.6.) Ök.r.
- A civil szervezetek pályázati és eseti önkormányzati támogatásáról szóló 21/2015.(VI:3.) ök.r.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- Új Roma Stratégia (2019-2030)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
- „Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)
- A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)
- Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2034)
- Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)

A HEP-ek közvetlen kapcsolatban vannak az alábbi helyi stratégiai dokumentumokkal:

- **Adott évi gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
- **Szociális Szolgáltatástervezési koncepció** – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.
- **Településrendezési és településszerkezeti terv** – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. § a alapján a települési önkormányzat az épített környezet, a település tervszerű alakítása és védelme érdekében e törvény és végrehajtási rendeleteinek keretei között településfejlesztési és településrendezési feladatokat lát el. Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.

- **Településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia** - Az 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. §-a értelmében A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti. Az integrált településfejlesztési stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését. A településfejlesztési koncepciót és az integrált településfejlesztési stratégiát a települési önkormányzat képviselő testülete állapítja meg.
- **Fejér Megye Területfejlesztési Programja (FMTP)** - Fejér Megye Területfejlesztési Programjában több ponton jelenik meg a hátrányos helyzetű csoportok integrációja, a foglalkoztatás ösztönzése és a gazdaságfejlesztés stratégiai célként. Stratégiai célként jelenik meg továbbá az FMTP-ben a versenyképes vállalatok támogatása.
- **Foglalkoztatási stratégia** – A 2017-ben elfogadott Fejér Megyei Foglalkoztatási Stratégia víziója szerint az térség vonzó tanulási, foglalkoztatási feltételeket és lakókörnyezetet nyújt lakói számára. A járások településeinek jövőre vonatkozó kérdései közül a legfontosabb a lakosság, ezen belül elsősorban a fiatal generációk megtartása, valamint a fejlődőképesség kialakítása, a gazdasági, társadalmi és természeti erőforrások fenntarthatóságának biztosítása.

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal:

- Oktatási esélyegyenlőségi program
- Szociális szolgáltatástervezési koncepció
- Integrált városfejlesztési stratégia antiszegregációs terv
- Költségvetési koncepció
- Bűnmegelőzési Program
- Fejér Vármegyei Esélyteremtő Paktum
- Fejér Vármegyei Szolgáltatási Út Térkép
- Mór Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája

Az oktatás területén 2013. január 1. napjától jelentős változások történtek. Az óvodai nevelés kivételével 2013. január 1. napjától az állam gondoskodik a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.

Mór Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepcióját a Képviselő-testület a 239/2004.(XI.24.) számú határozatával hagyta jóvá. A koncepció felülvizsgálatára és aktualizálására 2009-ben és 2011-ben került sor. A 2009. évi felülvizsgálat hangsúlyozottan a közfoglalkoztatást és a munkanélküliség területét érintette. Ezt a 2008. évben bekövetkezett gazdasági válság indokolta.

Ezt követően a koncepciót a Mór Mikrokörzeti Intézményi Társulás, illetve a Móri Többcélú Kistérségi Társulás készítette és hagyta jóvá, mert az önkormányzat szociális feladatait társulás formájában látja el. Utolsó felülvizsgálat ideje: 2022. április.

2023. augusztus 24-én a Mór Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulás Társulási Tanácsa úgy döntött, hogy megszünteti a Társulást jogutód nélkül és 2024. január 1. napi hatállyal átadja a fenntartásában lévő Szociális Alapszolgáltatási Központ fenntartói jogát a Móri Többcélú Kistérségi Társulás részére.
Ebből kifolyólag jelenleg már csak egy koncepció készül, mely bemutatja mindkét intézmény szakmai munkáját is.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000.(I.7.) SZCSM rendelet 111/A.§-a szerint a szolgáltatástervezési koncepció tartalmazza különösen: a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket, b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról, c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit, d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

A Mór Mikrokörzeti Intézményi Társulás Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója leszögezi: „A jogszabályi változások, valamint a társadalmi elvárás továbbra is abba az irányba mutat, hogy az alapszolgáltatásokat kell változatlanul erősíteni, a szolgáltatások fejlesztését alapvetően e cél mentén kell továbbra is megtervezni.

Fontos a meglévő, jól működő ellátási formák minőségi és mennyiségi fejlesztése, ezáltal tud megvalósulni az az alapvető szociálpolitikai cél, mely az ellátást igénylő részére egyedi, személyre szabott támogatást nyújt.”

2010-ben fogadta el önkormányzatunk az Integrált Városfejlesztési Stratégiát és annak részeként az Antiszegregációs Tervet, melynek keretében le kellett határolni a város leromlott részeit, szegregátumait. Árkipuszta rész-szegregátum. Az antiszegregációs terv elemzi a rész-szegregátum létrejöttének okait, elemzi ennek a városrésznek a demográfiai és szociális helyzetét.

Az Intézkedési Tervben meghatározott célok, tervezett intézkedések forrást igényelnek. Az egyes támogatások előirányzatait, forrásának meghatározását a Költségvetési Koncepció tartalmazza.

Mór Város Bűnmegelőzési Koncepcióját Mór Város Képviselő-testülete 2006-ban fogadta el, mely a Városi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Fórum közreműködésével készült.

2025-ben elkészült a Fejér Vármegyei Esélyteremtő Paktum és a Fejér Vármegye Szolgáltatási Út, jelen dokumentum ezekkel összhangban áll.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Mór a járásban központi szerepet tölt be, ezért a szolgáltatások a környező kistelepülések részére is biztosítottak, illetve elérhetőek (orvosi ügyelet, étkeztetés stb.).

A helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több feladat hatékonyabb, célszerűbb ellátására társulást hoznak létre.

Mór Város Önkormányzata 2005. november 30.-án Csákberény, Fehérvárcsurgó, Pusztavám községekkel együtt létrehozta a Mór Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulást. 2012. január 1-jei hatállyal csatlakozott a Társuláshoz további három település: Magyaralmás, Kincsesbánya és Isztimér. Csákberény 2014. június 30-ával, majd Pusztavám 2016. június 30. napjával kilépett a Társulásból. 2018-ban a Társulás tagjai: Mór, Fehérvárcsurgó, Magyaralmás, Kincsesbánya és Isztimér.

Fehérvárcsurgó önkormányzata úgy döntött, hogy 2019. január 1. napjától az étkeztetés és a házi segítségnyújtás alapszolgáltatásokat más úton biztosítja (Iszkaszentgyörgyi Szociális Intézményi Társulás) a Móri Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulásnak csak a családsegítés és gyermekjóléti szolgálat tekintetében marad tagja.

A Társulás tagjai: Mór, Fehérvárcsurgó (család- és gyermekjóléti szolgálat tekintetében), Magyaralmás, Kincsesbánya és Isztimér, 2021-től Söréd (család- és gyermekjóléti szolgálat tekintetében..

„Az önkormányzatok elkötelezettek abban, hogy a meglevő szociális ellátásaik erősítésével, fenntartásával kell megtalálni a módját annak, hogy az ellátások minden rászorult részére elérhetők legyenek.” – írja a 2022. áprilisban elfogadott Mór Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulás Szociálpolitikai Koncepciója.

A társulás az étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás közös biztosítását (tehát a kötelezően biztosítandó ellátásokat) vállalta, az általa fenntartott intézményen belül: Szociális Alapszolgáltatási Központ 8060 Mór, Bajcsy u.7.

Nem kötelező feladatként vállalta a Móri Többcélú Kistérségi Társulás a hajléktalanok ellátását. A Móri Többcélú Kistérségi Társulás tagjai 2018-ban: Mór, Bakonycsernye, Balinka, Bodajk, Csákberény, Csókakő, Fehérvárcsurgó, Isztimér, Kincsesbánya, Magyaralmás, Nagyveleg, Pusztavám és Söréd települések.

A Móri Kistérségi Iroda szervezeti egységeként működő Hajléktalanok Átmeneti Szállása 2013. június 29-ével vált önálló intézménnyé Móri Többcélú Kistérségi Társulás Hajléktalanok Átmeneti Szállása névvel, a Móri Kistérségi Irodából történő kiválás útján.

2013. július 1-jétől a Társulás munkaszervezeti feladatait a Móri Polgármesteri Hivatal látja el.

Oktatási, nevelési feladatok kapcsán is társult Mór Városi Önkormányzat más településekkel.

2016. augusztus 1. napjától a Móri Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásába került a Meseház Óvoda.

A Társulási Tanács döntése alapján 2023. december 31. napjával jogutód nélkül megszűnt a Mikro Társulás. Az alapszolgáltatásokat biztosító intézmény (SZAK) fenntartói jogát a Mikro Társulás átadta 2024. január 01. napjával a Móri Többcélú Kistérségi Társulásnak.

A Mikro Társulás az étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, gyermekjóléti szolgáltatás közös biztosítását vállalta és létrehozta a Szociális Alapszolgáltatási Központot Móron, a Bajcsy-Zs.u.7. szám alatt.

A költségvetési szervre vonatkozó, az irányító szerv hatáskörébe tartozó döntéseket a Társulási Tanács hozza meg.

A munkaszervezeti feladatokat a Móri Polgármesteri Hivatal látja el.

A Társulás költségvetését és annak finanszírozását tekintve feladatarányos a települési önkormányzatok támogatási kötelezettsége.

A Móri Többcélú Kistérségi Társulás tagjai a vizsgált évek tekintetében: Mór, Bakonycsernye, Balinka, Bodajk, Csákberény, Csókakő, Fehérvárcsurgó, Isztimér, Kincsesbánya, Magyaralmás, Nagyveleg, Pusztavám és Söréd települések.

2022-ben Csókakő és Csákberény önkormányzata döntött úgy, hogy 2022. január 1. napjával kiválik a Kistérségi Társulásból.

2023-ban Balinka, Bakonycsernye, Bodajk és Pusztavám települések képviselő-testületei arról döntöttek, hogy 2023. december 31-i hatállyal kilépnek a Móri Többcélú Kistérségi Társulásból. Mivel a Mikro Társulás megszüntetése csak egy intézmény átadásával jár, így célszerűbb volt egy közös társulás alá bevinni a két társulás által ellátott feladatokat. Így a Kistérségi Társulás látja el 2024. január 1. napjától az alapszolgáltatási és szakosított ellátási feladatokat.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Már a Kistérségi esélyegyenlőségi program (2012) többszöri megállapítása szerint is probléma a különböző célcsoportokkal kapcsolatos adatok hiánya. Leszögezi, hogy kevés adat áll rendelkezésre a fogyatékkal élő személyekről és a romákról. A szükségesnek látszó hiányzó adatok fontosak a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció kétévenkénti felülvizsgálatához is. Jelen programban felhasznált adatok és információk gyűjtése többféle módszerrel történt. Az adatok többségében rendelkezésre álltak, azonban pl. a nők elleni erőszak vagy az időskorúak foglalkoztatása területen nehézségbe ütközött az adatszerzés. A 2022. évi népszámlálás alapján 2022-ben Mór városában a cigány nemzetiséghez tartozott 132 fő. Ez a 2011. évi népszámlálási adathoz képest 31 fővel kevesebb.

Mindezek alapján vázolható fel a település átfogó helyzetképe az esélyegyenlőség szemszögéből, ill. az is láthatóvá válik, hogy mely területekhez szükséges további adatok gyűjtése.

Az adatgyűjtés elsősorban az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszere adatbázisára épül.

Mór Város Önkormányzatának folyamatban lévő projektlistája a HEP készítésekor a következő:

Projekt azonosítója	Projekt címe	Projekt kezdőnapja	Megvalósítás befejezése	Megítélt támogatás
TOP_PLUSZ-1.3.1-21-FE1-2022-00005	**Mór Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának elkészítése**	2023.01.31	2029.04.30	80 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-6.2.1-23-MR1-2025-00003	**Mór Felsődobosra Vezető 81118j. közút korszerűsítése**	2026.01.01	2029.04.30	340 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-3.2.1-23-MR1-2025-00001	**Helyi humán fejlesztések Mór Városában**	2026.01.01	2029.01.31	194 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-1.3.2-23-MR1-2025-00004	**Belterületi csapadékvíz elvezetési rendszerek felújítása Mór Városában**	2026.04.01	2029.04.30	70 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-6.2.1-23-MR1-2025-00001	**Mór Ipar utca korszerűsítése**	2026.01.01	2029.04.30	135 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-1.3.2-23-MR1-2025-00001	**Önkormányzati tulajdonban álló belterületi utak építése, fejlesztése Mór Városában**	2026.01.01	2029.04.30	182 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-1.3.2-23-MR1-2025-00003	**Szociális célú városrehabilitációhoz kapcsolódó fejlesztés Móron**	2026.01.01	2029.04.30	33 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-3.4.1-23-MR1-2025-00002	**Mór Zimmermann Iskola korszerűsítése**	2026.01.01	2029.01.01	171 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-6.2.1-23-MR1-2025-00002	**Móri Lamberg-kastély részleges felújítása**	2026.01.01	2029.04.30	320 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-3.2.1-23-MR1-2025-00002	**Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó közösségfejlesztés Móron**	2026.01.01	2029.04.30	10 000 000 Ft
TOP_PLUSZ-3.4.1-23-MR1-2025-00001	**Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása Móron**	2026.01.01	2028.12.31	221 000 000 Ft

Jelenleg futó, esélyegyenlőség szempontjából kiemelt jelentőségű projektek:

1. TOP_PLUSZ-3.2.1-23-MR1-2025-00001 - Helyi humán fejlesztések Mór Városában

A projekt Mór Városi Önkormányzat vezetésével, a Fiatalok Mórért Egyesülettel konzorciumban valósul meg a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében. A fejlesztés a helyi humán szolgáltatások megerősítését és a társadalmi kohézió erősítését célozza. A tervezett tevékenységek megvalósítására várhatóan 2029. január 31-ig kerül sor.

A fejlesztés célterülete Mór teljes közigazgatási területe, célcsoportja pedig széles körű:

- gyermekek, fiatalok
- nők
- idősek
- fogyatékkal élők
- hátrányos helyzetű társadalmi csoportok

A projekt keretében megrendezésre kerül 10 db hátrányos helyzetűeket célzó program, melyekkel összesen 825 főt kíván elérni a konzorcium. Az egyéb rendezvények száma, melyek Mór közösségi életének fejlesztésére és a társadalmi összetartozás erősítésére fókuszálnak 16 db, ezeken összesen 5300 fő részvételére számítanak.

A projekt keretében megvalósításra kerülnek egészségfejlesztő és életmódprogramok, közösségépítő és kulturális események, közlekedésbiztonsági és szemléletformáló programok (pl. kerékpáros programok), valamint fogyatékkal élőket támogató közösségi és rekreációs programok egyaránt.

A projekt illeszkedik a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiához és a Vármegyei Esélyteremtő Paktumokhoz, így közvetlenül támogatja a társadalmi befogadás növelést, a szociális infrastruktúra fejlesztést és a helyi közösségi életet.

2. TOP_PLUSZ-3.2.1-23-MR1-2025-00002 - Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó közösségfejlesztés Móron

Mór Városi Önkormányzat a Szociális Alapszolgáltatási Központtal együttműködve tervezetten 2029. április 30-ig valósítja meg a szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztésre irányuló projektjét. A cél egy a város peremén található, szegregált, leszakadó helyzetű településrészen, élő, hátrányos helyzetű család lakókörnyezet-váltásának támogatása, a szegregált élethelyzetből történő társadalmi integráció biztosítása, továbbá a család és a befogadó közösség közötti kohézió megerősítése.

A projekt olyan specifikus közösségi, szociális és pszichoszociális támogató szolgáltatásokon alapul, melyek révén biztosítható az integráció fenntartható módon történő megvalósulása.

A beavatkozás fő elemei:

- szociális munka és egyéni esetkezelés

- pszichoszociális támogatás
- közösségi integrációt segítő programok
- érzékenyítő tevékenységek a befogadó közösség számára

A projekt a helyi esélyegyenlőségi célkitűzések megvalósítását is támogatja, valamint illeszkedik Mór Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának azon célkitűzéséhez, amely kiemelten foglalkozik a társadalmi befogadással és a közösségfejlesztéssel. Nagy hangsúlyt fektet a marginalizált társadalmi csoportok integrációjára, a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére és az előítéletek mérséklésére.

3. TOP_PLUSZ-1.3.2-23-MR1-2025-00003 - Szociális célú városrehabilitációhoz kapcsolódó fejlesztés Móron

A projekt célja a város szociális szempontból hátrányos helyzetű területeinek fejlesztése, különös tekintettel a lakhatási körülmények javítására. A fejlesztés keretében a városközpontban lévő, leromlott állapotú önkormányzati ingatlan felújítása valósulhat meg, majd az épület szociális bérlakásként kerül hasznosításra.

A fejlesztés hozzájárul a helyi lakhatási problémák enyhítéséhez egy fenntartható, korszerű lakóegység létrehozásával, emellett egy szegregált városrészből származó család társadalmi integrációját is elősegíti.

A projekt célcsoportját elsősorban olyan rászoruló, alacsony jövedelmű családok alkotják, akik jelenleg szegregált környezetben, méltatlan lakhatási körülmények között élnek. A konkrét beköltöző család Árkipuszta városrészből származik, ahol a lakosság nagy része halmozottan hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettségű és tartós munkanélküliséggel küzd. A projekt így közvetlen választ ad a városi szintű szegregációs problémákra, és hozzájárul az önkormányzat társadalmi kohéziót erősítő stratégiájához.

A projekt illeszkedik Mór város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájához (FVS) és a TOP Plusz Városfejlesztési Programtervhez (TVP), valamint az Anti-szegregációs Tervhez és a Helyi Esélyegyenlőségi Programhoz. Az FVS célkitűzései között szerepel a társadalmi integráció elősegítése, a szegregáció csökkentése, a városközpont rehabilitációja és az energiahatékonyság növelése.

4. TOP_PLUSZ-3.4.1-23-MR1-2025-00001 - Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása Móron

A projekt célja egy olyan speciális intézményi infrastruktúra létrehozása tervezetten 2028 december 31-ig, amely a fogyatékkal élő személyek nappali ellátását és fejlesztő foglalkoztatását biztosítja.

A fejlesztés elsődleges célcsoportja a településen és a járásban élő fogyatékkal élő személyek, akik és családtagjaik számára a nappali foglalkoztatás segítséget jelent a mindennapi tevékenységük fenntartásában, illetve segít elkerülni a bentlakásos intézményi ellátást.

A Bice-Bóca Egyesület és a Szent Kristóf Ház segítségével a lakosság körében végzett felmérés rámutatott arra, hogy a településen fogyatékkal élő személyek és hozzátartozóik igényt tartanának nappali foglalkoztató intézmény létrehozására.

A projekt során megvalósul az közel 100 éves épület teljes körű felújítása és akadálymentesítése. A projekt megvalósítója a Mór Városi Önkormányzat, az intézmény fenntartója a fogyatékkal élők ellátásában nagy tapasztalattal bíró, Székesfehérvári Egyházmegyei Karitász fenntartásában működő Szent Kristóf Ház lesz.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

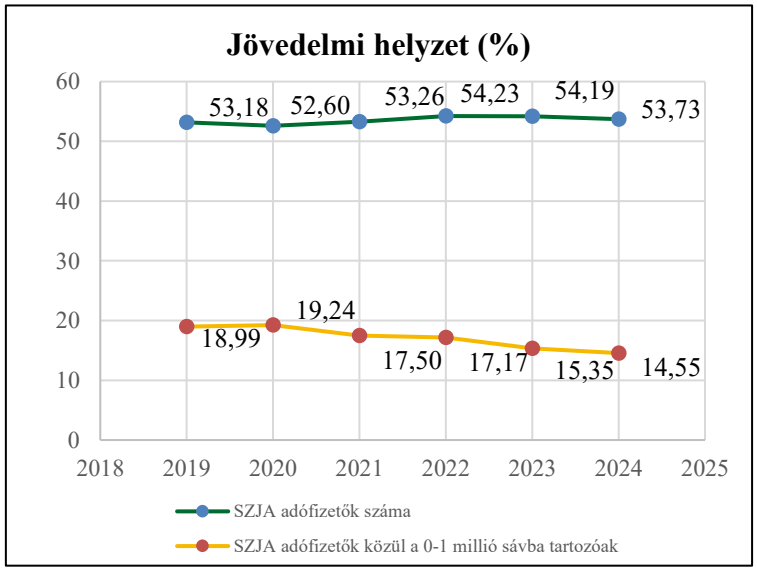
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A száz lakosra jutó adófizetők száma Móron meghaladja az országos arányt: a városban ez 53,73%, országos szinten 47% között mozog. Mindez indokolható a kedvezőbb foglalkoztatási mutatókkal.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2019	53,18	18,99
2020	52,60	19,24
2021	53,26	17,50
2022	54,23	17,17
2023	54,19	15,35
2024	53,73	14,55

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A válság hatásai elmúltával ma inkább a munkaerőhiánnyal kell megküzdeni a móri munkáltatóknak. Összességében a Móri járás volt az eltelt időszakban Fejér vármegye legdinamikusabban fejlődő térsége.

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nemcsak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli hiányosságokban mutatkoznak meg. A szegénység kialakulásának oka többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnése, a munkanélküliség, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságai. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. A cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember roma.

A települési önkormányzatnak esélyegyenlőségi programja tervezésekor nem csak arra kell ügyelnie, hogy miként javítsa célprogramokkal, vagy többségi programokba történő integrálásuk révén a romák lakhatási, oktatási, szociális és egészségügyi helyzetét, hanem olyan beavatkozásokat szükséges terveznie, amelyek tartósan számolják fel a romák kirekesztettségét is.

Mivel nem lehet regisztrálni a romákat, így Mór város vonatkozásában konkrét számadatunk nincs, ezért becslések és körülbelüli adatok állnak rendelkezésünkre, illetve korábbi mérésekből tudunk csak kiindulni.

Ez alapján Mór Városában a roma népesség alacsonyabb a megyei, a régiós és országos átlagnál. A városban nem jellemző a mélyszegénység.

A településen a roma lakosság legjelentősebb része szórványban él, Mór város belterületén nem alakult szegregációs terület. A város belterületén egykor pedagógusok, agronómusok részére szolgálati lakásként használt épületekben önkormányzati bérlakásban kerültek elhelyezésre jellemzően a roma lakosok. Ezek az épületek folyamatosan leromlanak. Néhányat megvásároltak az egykori bérlők, de az állag megóvásra nincs pénzük.

Jelentős probléma, hogy az Árki pusztán kialakult részben szegregálódott külterületi településrészen a lakónépesség közel fele roma népességű. A helyzet felszámolására Mór Város Önkormányzat az Integrált Városfejlesztési Stratégia részeként elfogadta az „Antiszegregációs tervét”.

A Város egyetlen közintézményében és a település egyetlen üzemében sem történik a roma népesség kárára hátrányos megkülönböztetés. A közoktatási intézményekben nem történik jogellenes elkülönítés.

Védőnők, pedagógusok jelzése szerint nem annyira a gyermekszegénység jelenségével találkoznak, mint inkább az figyelhető meg településünkön, hogy a családok egyre nehezebb anyagi körülmények között élnek, egyre több család csúszik le. Az Árki pusztán élő személyekre jellemző, hogy bérlakásban élnek, nem rendelkeznek munka jövedelemmel (jellemzően családtámogatási ellátásokból, támogatásokból élnek) és alacsony képzettséggel, alul iskolázottsággal rendelkeznek. Közöttük a legtöbb családban sok gyermeket nevelnek, így az egy főre számított jövedelem is alacsony körükben.

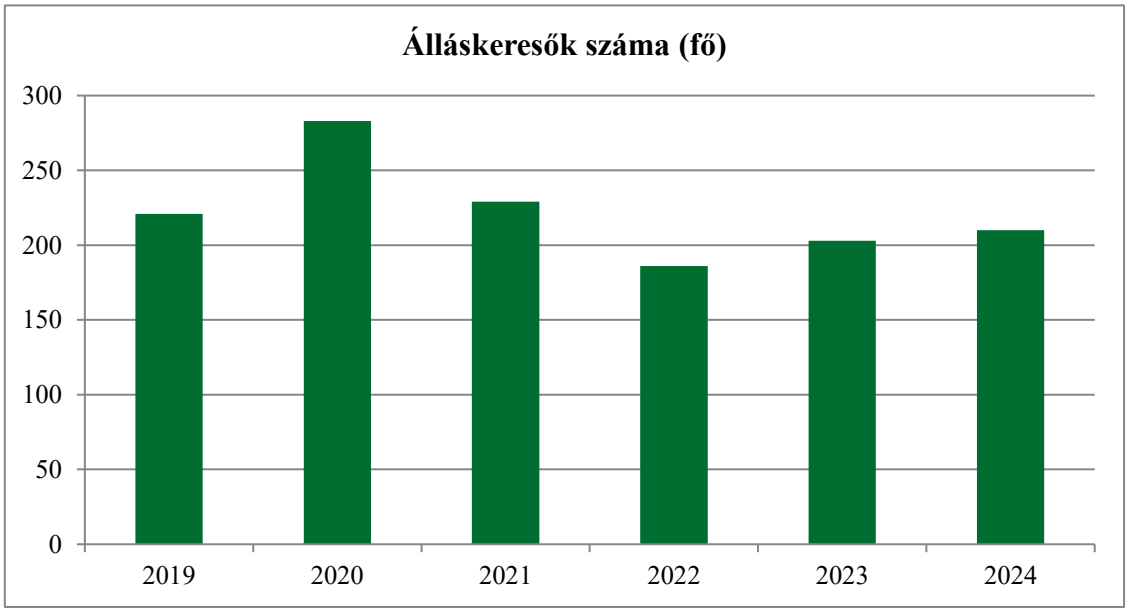
A 2011-es népszámlálás, illetve önkormányzati adatok alapján Árki puszta külterületi rész-szegregátumnak tekinthető.

A rész-szegregátum magas, 29%-os munkanélküliségi mutatóval rendelkezik, ami 3,5-szerese a városi átlagnak, és több mint háromszor magasabb a tartós munkanélküliek aránya. Emiatt igen alacsony a foglalkoztatottak aránya a telepen: 36,7% (városi átlag ennek csaknem kétszerese). A népszámlálás időpontjában itt élt 87 fő közt magas volt a 14 év alatti gyermekek aránya, 20,7%-os, a 60 év felettiek aránya (14,9%) pedig alacsonyabb, mint a városi átlag. Közel 57,1%-uk legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. Árki puszta demográfiai helyzetéről röviden összefoglalva az mondható el, hogy fiatalos korszerkezetű, alacsonyan képzett lakosság él a területen, akik körében alacsony a foglalkoztatottság és igen magas a munkanélküliség. Nagyon kis jövedelemből tartják fenn magukat az egyes háztartások, amit a különféle önkormányzati segélyek egészítenek ki. A rész-szegregátum egy egykori majorság területén alakult ki. A 28 volt uradalmi cselédlakás két háztömbben megosztva, a várost Pusztavámmal összekötő úttal párhuzamosan helyezkednek el. Az egyik 14 lakást tartalmazó háztömb magán-, a másik önkormányzati tulajdonban van. Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően megszűntek a komfort nélküli lakások a telepen – vezetékes víz, villany minden lakásban van –, de félkomfortos lakások aránya még mindig igen magas (közel 60%). A lakások többsége egy szobából, konyhából és vizesblokkból áll. Árki puszta nagy részén az alapinfrastruktúra megvan, annak modernizációjára azonban szükség van. Az önkormányzati tulajdonú lakásokba 2009-ben újították fel a villamos hálózatot, illetve az épületek csapadékvíz elvezető rendszerét. A magántulajdonban lévő épülettömb előtt működik közvilágítás, aminek kialakítását az önkormányzati lakások előtti részen is tervezi. Intézményi ellátottság tekintetében a területen – külterületi jellege miatt – intézmények (szociális, oktatási stb.) nem működnek. Az itt élő gyermekek Mórra járnak be óvodába és iskolába. Árki puszta izoláltsága, és Mór központjától való távolsága (4 km) miatt fokozottabb a veszélye, hogy az itt élők nem részesülnek a szükséges szolgáltatásokban, ellátásban.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	**Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében**		
	Férfiak aránya (TS 033)	**Nők aránya** (TS 034)	**Összesen**
2019	2,12	2,57	2,35%
2020	3,01	3,12	3,07%
2021	2,44	2,64	2,54%
2022	2,01	2,16	2,09%
2023	2,48	2,13	2,31%
2024	2,51	2,33	2,42%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	**Év**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
	Fő összesen	**221**	**283**	**229**	**186**	**203**	**210**
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	7,00	8,00	6,00	1,00	4,00	4,00
	%	3,17%	2,83%	2,62%	0,54%	1,97%	1,90%
21-25 év (TS 038)	Fő	23,00	29,00	18,00	10,00	13,00	20,00
	%	10,41%	10,25%	7,86%	5,38%	6,40%	9,52%
26-30 év (TS 039)	Fő	29,00	31,00	25,00	14,00	12,00	14,00
	%	13,12%	10,95%	10,92%	7,53%	5,91%	6,67%
31-35 év (TS 040)	Fő	25,00	30,00	33,00	20,00	19,00	21,00
	%	11,31%	10,60%	14,41%	10,75%	9,36%	10,00%
36-40 év (TS 041)	Fő	18,00	29,00	17,00	21,00	21,00	24,00
	%	8,14%	10,25%	7,42%	11,29%	10,34%	11,43%
41-45 év (TS 042)	Fő	27,00	34,00	26,00	24,00	20,00	19,00
	%	12,22%	12,01%	11,35%	12,90%	9,85%	9,05%
46-50 év (TS 043)	Fő	24,00	29,00	23,00	21,00	23,00	22,00
	%	10,86%	10,25%	10,04%	11,29%	11,33%	10,48%
51-55 év (TS 044)	Fő	34,00	36,00	22,00	16,00	22,00	21,00
	%	15,38%	12,72%	9,61%	8,60%	10,84%	10,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	16,00	26,00	25,00	26,00	28,00	21,00
	%	7,24%	9,19%	10,92%	13,98%	13,79%	10,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	18,00	31,00	34,00	33,00	41,00	44,00
	%	8,14%	10,95%	14,85%	17,74%	20,20%	20,95%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők számában megfigyelhető 2020-as nagy ugrás a covid-járvány okozta gazdasági intézkedések miatt következett be. A munkavállalók azzal szembesültek, hogy több munkáltató elbocsájtásokba kezdett, illetve a napi munkaidőt lecsökkentette, aminek következtében a fizetések jelentősen lecsökkentek. A kormány bértámogatással igyekezett segíteni, melyet a munkáltatók igényelhettek meg.
Városunk önkormányzata pedig lakhatást segítő támogatást biztosított azon bérlakásban élők számára, akiket ezek a munkáltatói intézkedések érintettek.

A lakhatást segítő támogatás nyújtásáról szóló 32/2020. (VIII.4.) önkormányzati rendelet szerint az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek enyhítésére a Mór város közigazgatási területén bérlakásban élők szociális biztonságának megőrzése érdekében lakhatást segítő támogatást

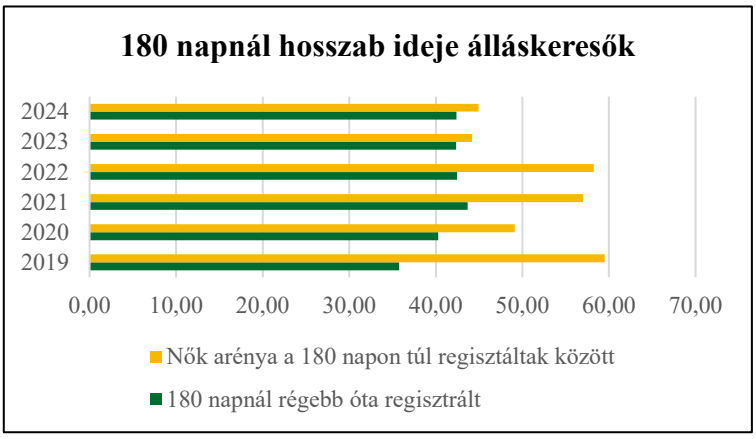
nyújtott az önkormányzat. Azok a bérlakásban élők voltak jogosultak, akik jövedelme a következő okokból csökkent:
a) a munkahelyét a veszélyhelyzet időtartama alatt és a veszélyhelyzet miatt elvesztette, vagy
b) munkáltatója a veszélyhelyzet alatt és a veszélyhelyzet miatt fizetés nélküli szabadságot, vagy csökkentett munkaidőt és csökkentett munkabért állapított meg, vagy
c) az egyéni vállalkozó, aki vállalkozását a veszélyhelyzet időtartama alatt és a veszélyhelyzet miatt szüneteltette, vagy
d) az egyéni vállalkozó, aki vállalkozását a veszélyhelyzet időtartama alatt és a veszélyhelyzet miatt megszüntette.

A támogatás 2020-évre vonatkozott. 20 fő részesült összesen 3.035.000.-Ft támogatásban (ez átlag jogosultként 151.750.-Ft volt). A támogatás összege aszerint differenciálódott, hogy milyen hosszú időtartamra vonatkozott a fenti jogosultsági szempont és mennyi volt a havi rezsikiadása a kérelmezőnek.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	%
2019	35,75	59,49
2020	40,28	49,12
2021	43,67	57,00
2022	42,47	58,23
2023	42,36	44,19
2024	42,38	44,94

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 2020-as évben a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők száma szintén magas volt, aki munkanélkülivé vált, nem tudott rövid időn belül újra elhelyezkedni. Ez sajnos azóta is megfigyelhető. A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya 2019 és 2024 között 35.75%-ról 42.38%-ra emelkedett. A tartós munkanélküliek között a nők aránya 2019. évtől folyamatosan meghaladja a férfiak arányát.

A helyi önkormányzat foglalkoztatási feladatainak ellátása során:

- közfoglalkozást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

Alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

A 2001-es népszámlálási adatok szerint a város 15 év fölötti lakosságának 91, 3%-a rendelkezett legalább általános iskolai végzettséggel, a 18 év feletti korosztályban pedig az érettségizett lakosság aránya 33,7% volt. Országos szinten a legalább általános iskolai végzettségűek aránya alacsonyabb, 88, 8% az érettségizettek aránya viszont jóval magasabb, 38,2% volt 2001-ben. A felsőfokú végzettségűek aránya ugyancsak alacsonyabb Móron, mint az ország egészében: míg utóbbi esetében a 25 év fölöttiek 12,6%-a, addig a móri, hasonló korú lakosságnak csupán 9,1%-a rendelkezett egyetemi vagy főiskolai végzettséggel. Ez az aránya a későbbi népszámlálásokon sem mutat jelentős változást.

Az ipari parkban található vállalkozások többségükben alacsony szakképzettséget igénylő munkákat biztosítanak a térségben.

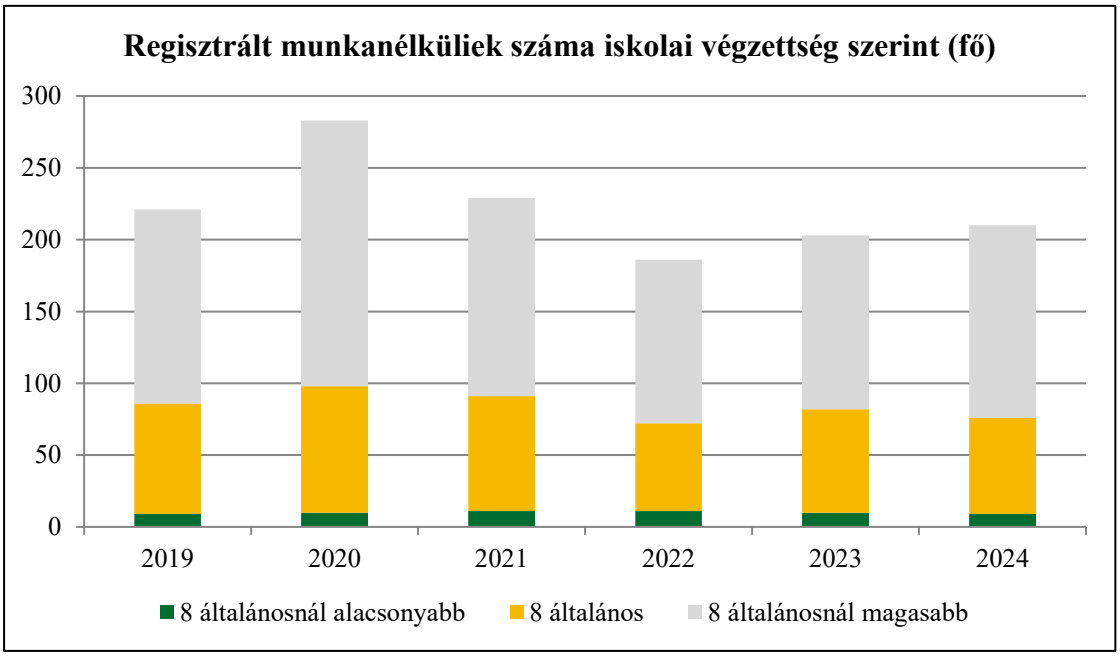
Az alacsony iskolai végzettségűek azonban amennyiben elveszítik munkahelyüket és az idősebb korosztályhoz tartoznak, nagyon nehezen helyezkednek el. Az utóbbi időszakban jelentkezett a munkaerőhiány problémája. Sorra, betanított munkára is nehezen biztosított a munkaerő, pl.: az ország másik területeiről, illetve külföldről érkeznek munkavállalók. De pl. villanyszerelő, CNC esztergályos vagy karbantartó szakmával rendelkező munkavállalót még nehezebb találni.

A nagyon alacsony iskolázottságú embereknek a gyárakban a felvételi eljárás során teljesítendő teszt megírása is nehézségbe ütközik.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2019	221	9	4,07%	77	34,84%	135	61,09%
2020	283	10	3,53%	88	31,10%	185	65,37%
2021	229	11	4,80%	80	34,93%	138	60,26%
2022	186	11	5,91%	61	32,80%	114	61,29%
2023	203	10	4,93%	72	35,47%	121	59,61%
2024	210	9	4,29%	67	31,90%	134	63,81%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Közfoglalkoztatás

2009. évben – társadalmi elvárások alapján – elindult az „Út a munkához” program. Az önkormányzatok és a munkaügyi szervek közös erővel együttműködve azt célozták meg, hogy a munkára képes, tartósan munkanélküli személyek a korábbinál fokozottabb mértékben vegyenek részt a közfoglalkoztatásban, annak érdekében, hogy rendszeres munkajövedelemhez jussanak. Ennek érdekében az önkormányzatok évente Közfoglalkoztatási Tervet készítettek. A közfoglalkoztatás indulásakor a jellemző az volt, hogy legalább napi 6 órás munkaidővel, legalább évi 90 munkanap munkavégzési időtartammal, határozott idejű munkaviszonyt kellett létesíteni. A közcélú foglalkoztatás keretében az elvégzendő feladatok alatt olyan önkormányzati feladatok ellátását értjük, amelyről – jogszabály alapján – a helyi önkormányzat gondoskodik. A munkaügyi kirendeltséggel egyeztetés szükséges, mert minden település részére egy bizonyos pénzügyi keret áll rendelkezésre, s ennek figyelembevételével kell kialakítani az éves közfoglalkoztatást. Sajnos rendszeres munkajövedelmet ez nem biztosít, holott van egy olyan réteg – jellemzően az alacsony iskolázottságú, roma vagy idősebb, de még aktív korú réteg -, melynek más lehetősége nincs elhelyezkedni, csak a közfoglalkoztatás keretein belül.

2013. évtől nem kötelező biztosítani a közfoglalkoztatást, de Mór városa megszervezi a Mór-Holding Kft. keretein belül.

Személyiségi és adatvédelmi okokból nem lehet nyilvántartást vezetni az álláskeresők faji, etnikai hovatartozásáról, így nem rendelkezünk a romák foglalkoztatásával kapcsolatos adatokkal. Általánosságban elmondható, hogy a roma származású álláskeresők esélyei a munkaerőpiacon meglehetősen rosszak a viszonylag alacsony iskolai végzettség, a szakképzettség hiánya miatt. Gyakran szembesülnek a munkavállalási hajlandóság hiányával is.

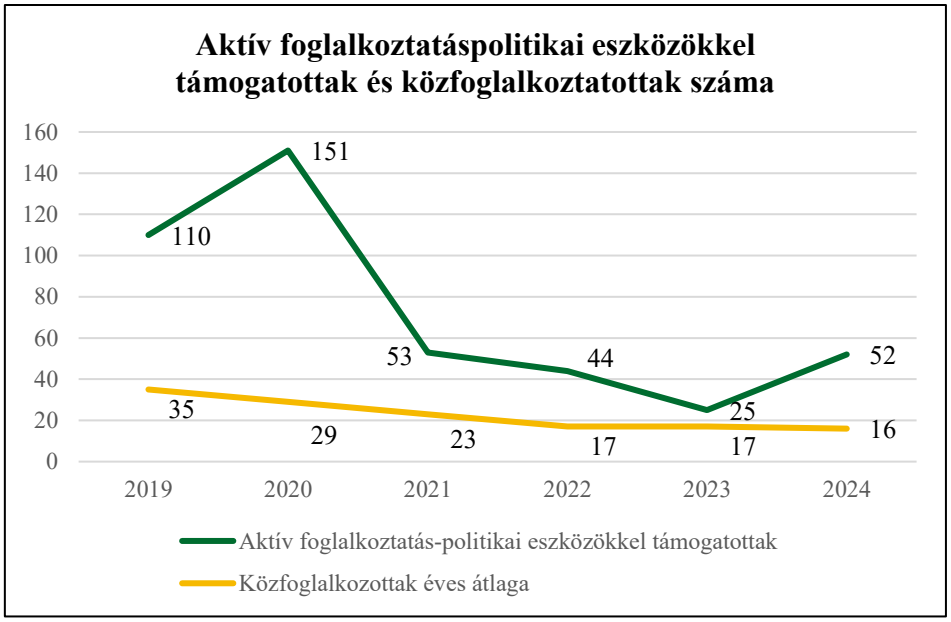
A Magyar Kormány elkötelezett a hátrányos helyzetűek foglalkoztatási viszonyainak javításában, és olyan lehetőségeket biztosít, amelyek előmozdítják az érintettek munkavállalási esélyeit. Évek óta rendelkezésre állnak azok a pénzügyi keretek, amelyekkel a hátrányos csoportok foglalkoztatását igyekszik támogatni. Ezek kiegészítéseként újabb és újabb uniós keretekből finanszírozott **programok** indultak (HEFOP, TÁMOP stb.). Minden programban különös figyelmet kaptak, kiemelt célcsoportot képeztek a romák, a megváltozott munkaképességűek, a 25 év alattiak, az 50 év felettiek, a GYES-ről visszatérő nők, az alacsony iskolai végzettségűek. Az egyes programokon belül lehetőség volt egy-egy munkakörre betanító, de OKJ-s szakképzettséget nyújtó képzéseken való részvételre is. Annak a vizsgálata is szükséges volt, hogy az egyes képzésre jelentkezőknek mekkora esélyeik lehetnek az egyes képzések befejezésére. Volt felzárkóztató program kimondottan a 8 általánost be nem fejezetteknek. A tapasztalat azt mutatja, hogy a képzési hajlandóság nem köthető sem életkorhoz, sem etnikai hovatartozáshoz, sem munkaképesség csökkenéshez. Nehézséggel szembesülnek, amikor a romák számára indított programba csak olyanok kerülhetnek, akik romának vallják magukat. Ilyen irányú nyilatkozatot sokszor nehéz beszerezni a célcsoportba tartozóktól.

Az egyes képzésekhez való hozzáférés mindenki számára biztosított. A tanfolyamok nagy többsége Székesfehérváron indul, de a közlekedés megkönnyítése érdekében a munkanélküliek kedvezményesen utazhatnak, utazási igazolványt kapnak. A helyben szervezett képzések pl. kompetencia erősítő, támogató képzések. A közfoglalkoztatás lehetőségei leszűkültek, amikor a Városi Kórház integrálódott a Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktatókórházba, az általános iskolák átkerültek a tankerülethez, az Okmányiroda pedig a Járási Hivatalhoz, mert ezekben az intézményekben takarítási, udvari, karbantartói feladatokat láttak el a közfoglalkoztatottak. A hosszú távra kiírt pályázatok általában legalább 8 általános végzettséget igényelnek. Alkalmi foglalkoztatottként a romák nagy számban dolgoznak mezőgazdasági idénymunkában, ez biztosítja számukra hosszabb időszakra a munkalehetőséget. Férfiak kevesebben, inkább a nők dolgoznak a gyümölcsszedés, szüret időszakában. Annak felmérése, hogy hány roma személy vesz részt a közfoglalkoztatásban, természetesen csak becslés lehet, hiszen erről nincs (és nem is lehet) nyilvántartás.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitika

Év	**Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma** (TS 050)	**Közfoglalakoztatottak száma** (TS 055)
	Fő	**(éves átlag - fő)**
2019	110	35
2020	151	29
2021	53	23
2022	44	17
2023	25	17
2024	52	16

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Közfoglalkoztatási programok:

2019.03.11-2020.02.29. Közfoglalkoztatási program

Igényelt létszám: 16 fő
Ellátandó feladatok:

- Egyéb máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású 11 fő (takarítás, karbantartás, kerti munka, szemétszedés, parlagfű irtás)
- Egyéb máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású 5 fő (adminisztrációs munka)

2020.03.16-2021.02.28 Közfoglalkoztatási program

Igényelt létszám: 8 fő
Ellátandó feladatok:

- Egyéb máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású 7fő (takarítás, karbantartás, kerti munka, szemétszedés, parlagfű irtás)
- Egyéb máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású 1 fő (adminisztrációs munka)

Zömében szakképesítéssel rendelkeznek, de 2 fő esetében 8 általános iskolai végzettség, 1 fő nem tudott iskolai végzettséget igazoló dokumentumot bemutatni, elmondása alapján 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik.

2021.03.16-2022.02.28. Közfoglalkoztatási program

Igényelt létszám: 7 fő
Ellátandó feladatok:

- Egyéb máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású 6 fő (takarítás, karbantartás, kerti munka, szemétszedés, parlagfű irtás)
- Egyéb máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású 1 fő (adminisztrációs munka)

Feladatkörök:

- Mór Városi Önkormányzat tulajdonában álló vagy bérelt épületek, helyiségek takarítása és tisztántartási feladatainak ellátása.
- Napi szintű fertőtlenítés az ügyféltérben, és azon helyiségekben, ahol ügyfelek fordulnak meg.
- A keletkezett hulladékok összegyűjtése, kezelése.
- A közösségi területek tisztán tartása.
- Bútorok és egyéb berendezési tárgyak alkalmanként történő takarítása.
- Ellátja mindazokat a feladatokat, amivel közvetlen felettese állandó vagy eseti jelleggel megbízza.
- Kézbesítői feladatok ellátása, ahhoz kapcsolódó adminisztrációs feladatok végrehajtása.
- Postai küldemények előkészítése, feladása, nyilvántartása, Mór Város lakóinak kézbesítése, kihordása.
- A szórólapok Mór Város lakosságához történő kihordása.
- A Móri Polgármesteri Hivatalban dolgozó ügyintézők munkájának segítése (pl.: fénymásolási-, adminisztrációs feladatok ellátása)
- Részvétel az irattározási tevékenységben

Irányadó munkarend: Heti 40 óra. Hétfőtől-péntekig napi 8 óra.

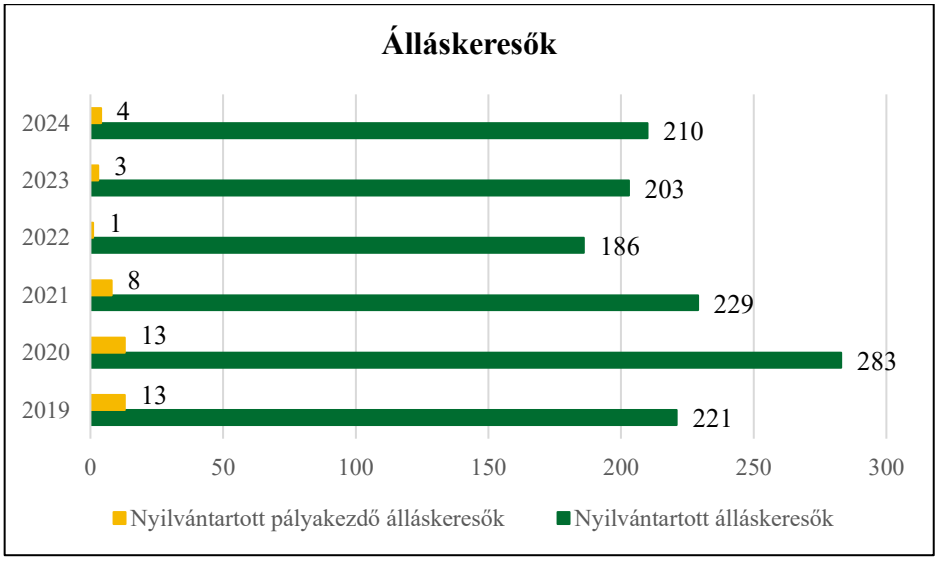
A közmunkaprogramban 2023-ban már csak 5 főt tudtunk alkalmazni, 2024-ben és 2025-ben pedig ez a szám 3 főre csökkent. A közmunkaprogramban napi 8 órában, 11 hónapon keresztül foglalkoztattuk a munkavállalókat.

Megállapítható, hogy a város részére biztosított keretből egyre kevesebb a közfoglalkoztatotti létszám. A nyilvános mosdóban, a Polgármesteri Hivatal küldeményeinek, közérdekű szórólapjainak (pl. a Központi Címregiszter, illetve ebnyilvántartás kapcsán) kézbesítésében és a város parkjainak takarítására alkalmazza a város a közfoglalkoztatottakat.

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma jelentősen csökkent. Az alkalmazott személyek köre évről-évre szinte ugyanaz, kevesen kerülnek vissza a munkaerő piacra. Nem ez okozhatja a csökkenést, inkább a jellemzőbb, hogy pénzellátásokra szereznek jogosultságot (pl, nyugdíj előtti segély), így kikerülnek a közfoglalkoztatás körforgásából.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	**Nyilvántartott álláskeresők száma** (TS 052)	**Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma** (TS 053)
	Fő	**Fő**
2019	221	13
2020	283	13
2021	229	8
2022	186	1
2023	203	3
2024	210	4

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Önkormányzatunknak nincs tudomása olyan esetről, amikor hátrányos megkülönböztetés érte volna a célcsoportok bármelyikébe tartozó személyt, akár közfoglalkoztatás vagy más foglalkoztatás területén.

Előfordulnak olyan speciális esetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, képzettségük, tulajdonságuk, jellemzőik alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. Fennáll az a lehetőség, hogy törvény, kormányrendelet vagy kollektív szerződés eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal

kapcsolatban előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői, helyben/ térségben működő foglalkoztatási programok:

EFOP-1.5.2-16-2017-00013 Humán közszolgáltatások fejlesztése Móron és térségében

A projekt a Móri járás 5 önkormányzatának konzorciumában került megvalósításra. A konzorcium vezetője Mór Városi Önkormányzat, a konzorcium további tagjai Mór vonzáskörzetében található települések önkormányzatai: Csókakő Községi Önkormányzat, Csákberény Község Önkormányzat, Bodajk Város Önkormányzat és Magyaralmás Község Önkormányzata. A projekt célja a térség emberi erőforrásának fejlesztése, a térségi munkaerő munkaerő-piaci helyzetének javítása, a humán közszolgáltatások szakember-ellátottságának fejlesztése, a munkába állás segítése, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, a közösség erősítése, a különböző társadalmi és etnikai csoportok közötti távolság mérséklése, a fejlesztéssel érintett terület vidékmegtartó képességének fejlesztése, a célcsoportok egészségügyi állapotának javítása és megtartása volt.

A pályázat benyújtását megelőzően a megyei regisztrált álláskeresők 5,5 %-át adta a járás. Az aktív korosztály (18-59 évesek) a járás összlakosságának megközelítően a 60%-át teszi ki. Az állást keresők nemek szerinti megoszlását tekintve fele-fele a nők és a férfiak aránya. A fent már említett szakmai célok és tevékenységek megvalósítása az összefogás minden településén megvalósításra kerül az adott település lakosságszámának arányának megfelelő mértékben, intenzitással és mennyiségben.

A konzorcium a helyi felmérések, kérdőívek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az adott településeken szükséges a beavatkozás humán fejlesztések terén. Legfőbb problémák közé sorolandó a munkaerőhiány, a szociális háló érzékenysége a hátrányos helyzetű emberek életére értendően, az egyre egészségtelenebb életmód. Ezeket igyekeztek orvosolni a projekt megvalósítása során kitűzött célokkal, rendezvényekkel, szakemberek, mentorok bevonásával. A jól képzett szakemberek hiányoznak a munkaerőpiacról, ezt szem előtt tartva különböző képzésekkel, oktatásokkal a foglalkoztatottság növelését kívánták elérni a projekt megvalósításával. A hátrányos helyzetű emberek felkarolásával, foglalkoztatási átrétegződésük támogatásával a munkaerő piacon megjelenhetnek, mint stabil, megbízható munkaerő. A fiatalság itthon tartásával hosszú távú célok tűzhetők ki a település jövőképét illetően. A fejlett országokban globális problémaként jelentkezik már a mozgásszegény, egészségtelen életmód. A projektben helyet kapó tevékenységek az egészséges életmódra is ösztönözték a lakosságot különböző programok keretében.

Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A foglalkoztatás terén nem lehet megkülönböztetést tenni romák és nem romák között, ilyen jellegű adatok nem állnak rendelkezésre. A közfoglalkoztatásban foglalkoztatottak többnyire az alacsonyabb iskolai végzettségűek közül kerülnek ki. Aki az önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatásból kimarad, annak még lehet lehetősége a Családsegítő Alapítványnál közfoglalkoztatottként dolgozni.

Hátrányos megkülönböztetésre nem volt példa a foglalkoztatás területén.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) és a gyermekvédelmi ellátásokról szóló a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) határozza meg az önkormányzat szociális ellátással kapcsolatos feladatait. A Mór városában biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások körét a települési támogatásokkal és a köztemetéssel kapcsolatos eljárás szabályairól szóló 22/2021.(V.14.) Ök.r. szabályozza.

2015. február 28. napjáig a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák voltak adhatók:

Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, önkormányzati segély, temetési segély

Természetbeni ellátások: köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra jogosító hatósági bizonyítvány, adósságkezelési szolgáltatás.

A pénzbeli és szociális ellátások rendszere 2015. évben jelentős mértékben átalakult.

Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek. A települési önkormányzatoknak egyetlen támogatást kell kötelezően nyújtani, ez a rendkívüli települési támogatás, melyet saját költségvetésből kell finanszírozni.

Jogszabályváltozás miatt 2015. március 1. napjától megszűntek az alábbi támogatások: önkormányzati segély, normatív lakásfenntartási támogatás, méltányos közgyógyellátás, méltányos ápolási díj, adósságkezelési támogatás. A bekövetkezett hatáskör változások miatt jelenleg a járási hivatalok állapítják meg: aktív korúak ellátását, időskorúak járadékát, ápolási díjat, közgyógyellátást és az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot.

A fent felsorolt megszűnt támogatások helyett a Sztv. felhatalmazása alapján az önkormányzat települési támogatást nyújt. Helyi rendeletben kellett szabályozni a települési támogatások fajtáit, folyósításának feltételeit és módját. Mór város azon kevés települések egyike, amely

2015. évben saját költségvetéséből valamennyi megszűnt szociális juttatás helyett tud biztosítani megfelelő célú települési támogatást a rászorulók részére.

Elfogadásra került az önkormányzati rendelet a települési támogatásokkal és a köztemetéssel kapcsolatos eljárás szabályairól. Az ebben rögzített új ellátási formák: lakásfenntartási célú települési támogatás, ápolási céllal nyújtott települési támogatás, kamatmentes kölcsön formájában nyújtott települési támogatás, temetési céllal nyújtott települési támogatás, gyógyszer-kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatás, adósságkezelési célú települési támogatás, eseti jelleggel nyújtott rendkívüli települési támogatás, meghatározott időszakra nyújtott rendkívüli települési támogatás és elemi kár esetén nyújtott rendkívüli települési támogatás.

Fontos: az új ellátási formáknál a jogosultsági értékhatár nem csökkent, egyes ellátások emelkedtek (pl. temetési céllal nyújtott települési támogatás).

Az új települési támogatások bevezetését és az ezzel kapcsolatos szabályozást tárgyalta 2015. június 20. napján az éves ülésén a Szociálpolitikai Kerekasztal. A Kerekasztal tájékoztatást kapott az új települési támogatási formákról, a megszűnt ellátásokról, a HPV oltást érintő változásokról, valamint a Rota vírus elleni védőoltás bevezetéséről, illetve a Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és EGYMI keretén belül létrehozandó SNI-s gyerekek óvodai csoportjáról.

Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény 29. § (5) bekezdése értelmében önkormányzatunk 2015. októberi ülésén felülvizsgálta a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának módját, szervezeti kereteit és az e feladatok biztosítására kötött ellátási szerződést. A települési önkormányzatoknak 2015. november 30-áig kellett dönteni a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának módjáról a 2016. január 1-jétől hatályos rendelkezéseknek megfelelően.

A jelenleg hatályos Gyvt. 94. § (2a) bekezdése értelmében a települési önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti szolgálatot működtetni, illetve a jelenleg hatályos Szt. 86. § (2) bekezdése értelmében az a települési önkormányzat, amelynek területén kétezer főnél több állandó lakos él, családsegítést köteles biztosítani. Gyermekjóléti szolgáltatás és családsegítés 2016. január 1-jétől kizárólag egy szolgáltató keretében működtethető.

Módosult a feladat-ellátási kötelezettség szabálya:

- családsegítés biztosítása már nem lakosságszámhoz kötött, hanem minden esetben biztosítani kell az önkormányzatnak, ha polgármesteri hivatalt működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van (Szolgálat),
- gyermekjóléti szolgálatot a polgármesteri hivatalt működtető települési önkormányzat és a közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti települési önkormányzat lakosság számtól függetlenül köteles működtetni (Szolgálat),

- a járásszékhely település lakosság számtól függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni (Központ).

A szolgálat és a központ a korábbi családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás bázisán, annak erőforrásai hatékonyabb elosztásában, kötelező önkormányzati feladatként jött létre. A gyermekjóléti központ illetékességi területe a járást öleli fel.

A Mór Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulás tagönkormányzatai döntése értelmében az új családsegítő és gyermekjóléti szolgálat feladatait továbbra is a Társulás látja el, a Szociális Alapszolgáltatási Központ keretein belül.

Mór város, mint járásközpont település, 2016. január 1. napjától létrehozta a családsegítő és gyermekjóléti központot, integrálva a Szociális Alapszolgáltatási Központba.

A települési támogatásokról szóló rendeletben a szociális rászorultság megállapítása szempontjából az egyenlő esély elvének érvényre juttatása jegyében a rendelet lehetőséget ad a Képviselő-testület számára méltányosság gyakorlására. Ennek szempontjai: tartós betegség, fogyatékosság, mozgásképtelenség stb. A rendeletbe beépítésre került a rendkívüli települési támogatás esetén a mérlegelés lehetősége a döntéshozó számára. Mérlegelési szempont pl. a családban nevelt gyermekek száma.

Pénzbeli és természetbeni ellátások, önkormányzati támogatások

A 2015. év átmeneti időszak volt, mert a régi támogatások 2015. február 28-ig éltek, majd március 1-től bevezetésre kerültek a települési támogatások. Ezen ellátásokat saját forrásból biztosítja az önkormányzat.

Megfigyelhető a jogosultak számának folyamatos csökkenése. A forrást önkormányzatunk minden évben biztosítja. A támogatások feltételei nem változtak, a jogosultsági értékhatár ugyanaz, mert a szociális vetítési alap változatlanul 28.500.-Ft.

Támogatási adatok:

Adósságcsökkentési támogatás/ adósságcsökkentési célú települési támogatás:

Év	Támogatásban részesülők száma
2020	2 fő
2021	2 fő
2022	0 fő
2023	0 fő
2024	0 fő
2025	0 fő

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

Az adósságkezelési célú települési támogatás igénylésével az igénylők legfeljebb 12 hónap alatt törleszteni tudják a felhalmozott adósságukat. Feltétel a hátralékon felül az aktuális rezsi kifizetése is.

Köztemetés:

Év	Támogatásban részesülők száma
2020	2 fő
2021	1 fő
2022	0 fő
2023	0 fő
2024	4 fő
2025	3 fő

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

A köztemetés költségeinek visszafizetésére kötelezett hozzátartozó kérheti a megtérítés alól a részben vagy teljes egészében történő mentesülést. Ennek szempontjai: különösen a tartós munkanélküliség, súlyos betegség vagy fogyatékosság, három vagy több gyermek nevelése, beteg gyermek nevelése és alacsony jövedelem.

Lakásfenntartási támogatás / Lakásfenntartási célú települési támogatás:

Év	Támogatásban részesülők száma
2020	23 fő
2021	14 fő
2022	9 fő
2023	10 fő
2024	9 fő
2025	6 fő

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

Jellemzően a távfűtéshez, lakbérhez és áramdíjhoz kérik az ügyfelek a támogatást.

Ápolási díj / Ápolási célú települési támogatás:

Év	Támogatásban részesülők száma
2020	2 fő
2021	1 fő
2022	0 fő
2023	1 fő
2024	0 fő
2025	3 fő

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

Önkormányzatunk azt a jogszabály által meghatározott összeget biztosítja ápolási célú települési támogatásként, amivel az ápoló biztosítási jogviszonyt szerez.

Méltányos közgyógyellátás / Gyógyszerkiadások-viseléséhez nyújtott települési támogatás2024-ben megszüntetésre került a támogatási forma, mivel nem volt érdeklődés iránta.

Önkormányzati segély / Eseti jelleggel nyújtott rendkívüli települési támogatás:

Év	**Támogatásban részesülők száma**
2020	86 fő
2021	81 fő
2022	83 fő
2023	88 fő
2024	84 fő
2025	64 fő

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

Egy évben ugyanazon kérelmező több alkalommal is kérelmezheti. Két lépcsőben történt emelés a jövedelemhatároknál. Először 2025.05-tól, majd 2026.02.21-től.

Meghatározott időszakra nyújtott rendkívüli települési támogatás:

Év	**Támogatásban részesülők száma**
2020	87 fő
2021	77 fő
2022	64 fő
2023	55 fő
2024	65 fő
2025	53 fő

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

Az Önkormányzat ezt az ellátást természetben nyújtja, szolgáltatóhoz (leginkább lakbérhez) vagy a Szociális Alapszolgáltatási Központhoz utalva, ahol elsősorban élelmiszercsomag formájában jut hozzá a kérelmező a támogatáshoz, mely 3-6 hónapra állapítható meg.

A helyi önkormányzati támogatások köre bővült: élelmiszercsomag formájában nyújtott települési támogatás, tűzifa kiadások mérsékléséhez nyújtott települési támogatás és helyi utazási támogatás.

A települési támogatások közül új támogatás:

- **Élelmiszercsomag formájában nyújtott települési támogatás:** 80 db 5.000,- Ft értékű ajándékcsomag kiosztásra van lehetőség, összesen 400.000,- Ft összegben. Az a

személy jogosult erre a támogatásra, aki tárgyévben vagy az azt megelőző évben települési támogatásban részesült. A megemelkedett élelmiszerárak miatt a Képviselő-testület döntése alapján 2022. decemberétől már 7.000,- Ft értékű ajándékcsomagot kaptak a rászorulók. 2024-től 8.500,- Ft-ra emelkedett az ajándékcsomagokra fordított összeg, 2025-ben 10.000,- Ft-ra, míg 2026-ben pedig 12.000,- Ft-ra.

- **Tűzifa kiadások mérsékléséhez nyújtott települési támogatás:** 2020 decemberében került elfogadásra a tűzifa formájában nyújtott települési támogatás és beépítésre került a települési támogatásokról szóló rendeletbe. A kérelemre induló eljárásban azon személy jogosult az egyszeri, 10.000,- Ft értékű támogatásra, aki a döntést megelőző évben vagy a tárgyévben települési támogatásban részesült és a lakásának fűtését fatüzelésre alkalmas tüzelőberendezéssel biztosítja. 2021. évben 59 rászoruló család részére tűzifa formájában nyújtott települési támogatás került megállapításra 590.000,- Ft összegben (2020-ban ez 36 család volt). 2022. őszén az áremelkedések miatt a támogatási összeg emelésre került 20.000,- Ft-ra, 2024. őszi időszakban már a 30.000,- Ft támogatásban részesültek a kérelmezők. 2024. évben 30 kérelem került elbírálásra, és összesen 1.010.000,- Ft került kiutalásra.
  Az elmúlt évekhez képest nőtt a kérelmezők száma. 2025 januárjában, februárjában még 30.000,- Ft volt a támogatási összeg, időközben a Képviselő-testület döntése alapján ez emelkedett 40.000,- Ft-ra. 2025. évben 35 kérelem került elbírálásra, és összesen 1.390.000,- Ft került kiutalásra.

- **Temetési célú települési támogatás:** Az elhunyt hozzátartozója által történő eltemettetésével kapcsolatos kiadásainak csökkentésére biztosított egyszeri támogatás. Az egy főre jutó jövedelem függvényében 15.000,- Ft vagy 30.000,- Ft volt a támogatás összege, mely emelésre került 30.000,- Ft, illetve 60.000,- Ft összegre 2025 márciusától.

Egyéb, nem települési támogatási formájú támogatások:

- 2021. őszén új támogatásként Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testülete megalkotta a helyi ***utazási támogatásról*** szóló rendeletet. Ez alapján a Móron élő 65 év alatti nyugdíjasok és a 25 év alatti tanulók részére utazási költségeinek csökkentésére helyi utazási támogatást nyújt, havi 500,- Ft összegben. 2021-ben 709 fő részesült összesen 1.199.000,- Ft összegű támogatásban. 2022-ben 656 fő részesült összesen 3.589.000,- Ft összegű támogatásban.
- 2024-ben 486 fő részesült összesen 2.871.000,- Ft összegű támogatásban.
- Irodánk folyamatos kapcsolatban áll az M-BUSSAL Kft-vel az új kérelmek, illetve az esetleges módosítások miatt, negyedévente átadásra kerülnek a Kft. részéről a bérletek átvételét igazoló átvételi elismervények.
- A 2022. őszén kezdődő rezsiválság kapcsán került megalkotásra a veszélyhelyzeti lakásfenntartást segítő támogatásról szóló 39/2022. (XII.1.) rendelet. A támogatásra jogosultak piaci árú, magas villanyszámlához, illetve gázszámlához kaptak támogatást.

Az itt előírt jogosultsági értékhatár lényegesen magasabb volt, mint a települési támogatásokra vonatkozó rendeletben. Sajnos azonban nagyon csekély volt a támogatásra jogosultak száma.

Újszülöttek családjának támogatása

A támogatási rendelet a móri szülészet megszűnésével került megalkotásra, így csökkentve a gyermeket vállaló családok terheit a székesfehérvári szülészetre utazás tekintetében. Az újszülöttek családjának támogatása jövedelem vizsgálat nélkül nyújtható, rendeletünk viszont előírja, hogy a gyermek születésekor és az azt megelőző legalább 24 hónapig a kérelmező szülőnek folyamatosan bejelentett móri lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel kell rendelkezni és életvitelszerűen is Móron kell élni. Összege egyszeri, gyermekenként 70.000,- Ft. 2017-ben 115 gyermek születése kapcsán került kifizetésre 8.400.000,- Ft támogatás. Ez jelentős csökkenést jelent a korábbi évhez képest, hiszen 2016-ban 169 gyermek családja részére összesen 11.830.000,- Ft támogatás került kifizetésre (a 2016-os év kiugrónak számított a születésszámok tekintetében). 2018-ban 110 gyermek, 2019-ben 106 gyermek 2020-ban 90 gyermek és 2021-ben 100 gyermek családja részesült ezen támogatásban, míg 2022-ben 110 gyermek családja. 2023-ban 94 gyermek születése, 2024-ben 75 gyermek kapcsán került kifizetésre a támogatás. Ez 2024-ben 5.250.000,- Ft kifizetést jelentett. Elutasítás nem történt.

A Képviselő testület döntésének megfelelően az újszülött támogatást kiterjesztették az örökbefogadó családoknak is. Örökbefogadó határozatot követően 1 éven belül igényelhetik a családok a támogatást. 2025. évben 100.000.- Ft, majd 2026-ban már 120.000.- Ft igényelhető.

Rota vírus elleni védőoltás

Mór Városi Önkormányzat a csecsemőknek két részoltásból álló védőoltást biztosít térítésmentesen. 2016-ban összesen 150 gyermek kapta meg a Rota vírus elleni védőoltást, mely hasonló tendenciát mutat az előző évhez képest (156). Mivel 2017-ben kevesebb gyermek született, de a védőoltást hasonló számban vették igénybe, ez is azt mutatja, hogy a támogatás népszerű a lakosság körében.

2018-ban 141, 2019-ben 128 és 2021-ben 127 móri csecsemő részesült a védőoltásban.

2024. évben összesen 200 db vakcinát rendeltünk. A támogatás népszerű a kisgyermekes szülők körében. A lebonyolítás a Védőnői Szolgálat segítségével történik.

Szünidei gyermekétkeztetés

A Gyvt. 2016. évi módosítása során új, kötelezően ellátandó önkormányzati feladatként jelent meg a szünidei gyermekétkeztetés. Előzőleg pályázati úton, csak a nyári szünetre eső munkanapokon lehetett biztosítani a szünidei gyermekétkeztetést. Az új rendelkezés alapján az önkormányzatok a tanév ideje alatt az őszi, a téli, a tavaszi és a nyári szünet

időtartamára eső munkanapokon kötelesek biztosítani a szülő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára, illetve biztosíthatják a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára.

2018. évtől a Képviselő-testület döntése értelmében Móron a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, nem hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek is részesül a szünidei étkezésben.

Év	Szünet	Szünidei étkezésben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos és rgyk-s gyermek
2018	tavaszi	40
2018	nyári	44
2018	őszi	40
2018	téli	42
2019	tavaszi	36
2019	nyári	52
2019	őszi	53
2019	téli	36
2020	tavaszi	36
2020	nyári	52
2020	őszi	53
2020	téli	36
2021	tavaszi	13
2021	nyári	35
2021	őszi	19
2021	téli	27
2022	tavaszi	18
2022	nyári	37
2022	téli	23
2023	tavaszi	18
2023	nyári	34
2023	őszi	13
2023	téli	20
2024	tavaszi	24
2024	nyári	18

Év	Szünet	Szünidei étkezésben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos és rgyk-s gyermek
2024	őszi	12
2024	téli	10

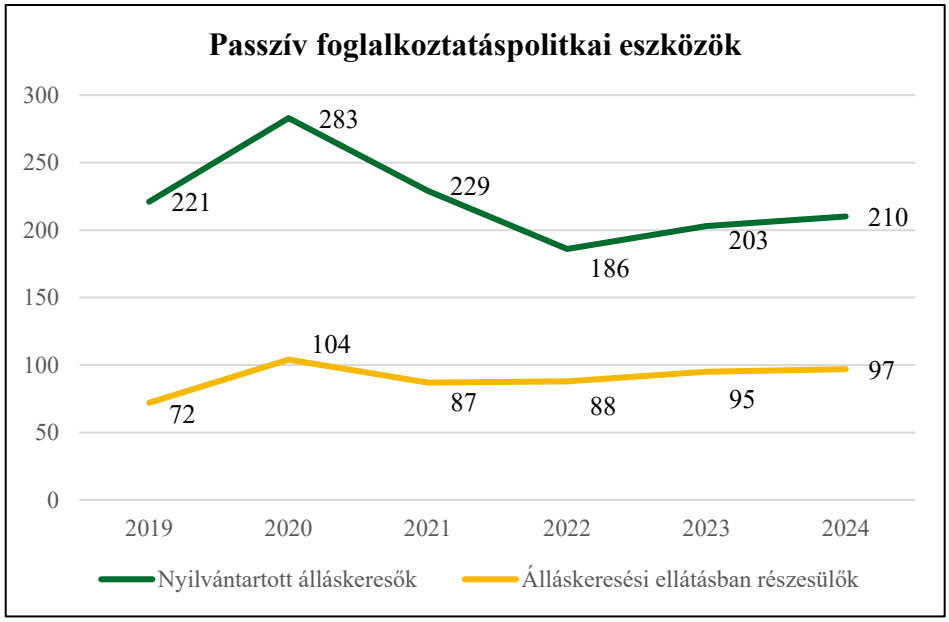
Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

Aktív korúak ellátását, ezen belül foglalkoztatást helyettesítő támogatást állapított meg a jegyző 2015. március 1. napjáig, ezt követően a Járási Hivatal vezetője annak az aktív korú személynek, aki az álláskeresési ellátást kimerítette, illetve egy éve együttműködik a munkaügyi szervekkel és a jövedelmi-vagyoni feltételeknek megfelel. Az ellátás előző megnevezései: rendszeres szociális segély, rendelkezésre állási támogatás, bérpótló juttatás.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2019	221	2,33%	72	32,58%
2020	283	3,06%	104	36,75%
2021	229	2,56%	87	37,99%
2022	186	2,08%	88	47,31%
2023	203	2,30%	95	46,80%
2024	210	2,44%	97	46,19%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

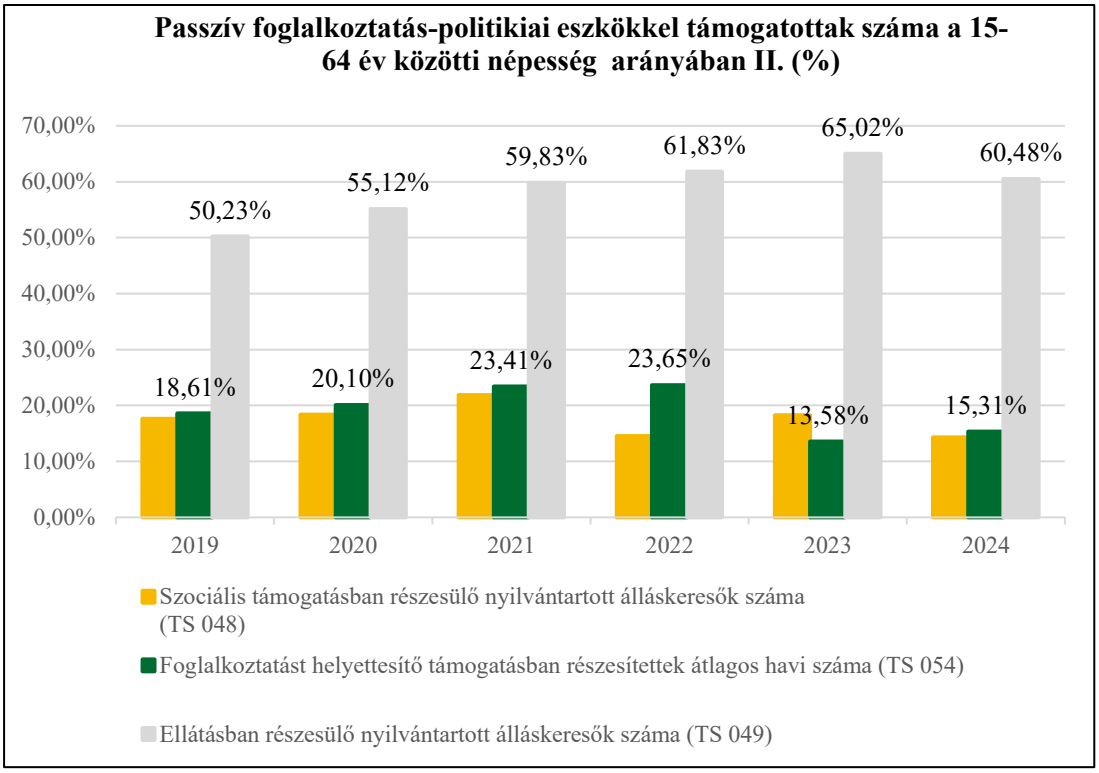

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2019	39	17,65%	41	18,61%	111	50,23%
2020	52	18,37%	57	20,10%	156	55,12%
2021	50	21,83%	54	23,41%	137	59,83%
2022	27	14,52%	44	23,65%	115	61,83%
2023	37	18,23%	28	13,58%	132	65,02%
2024	30	14,29%	32	15,31%	127	60,48%

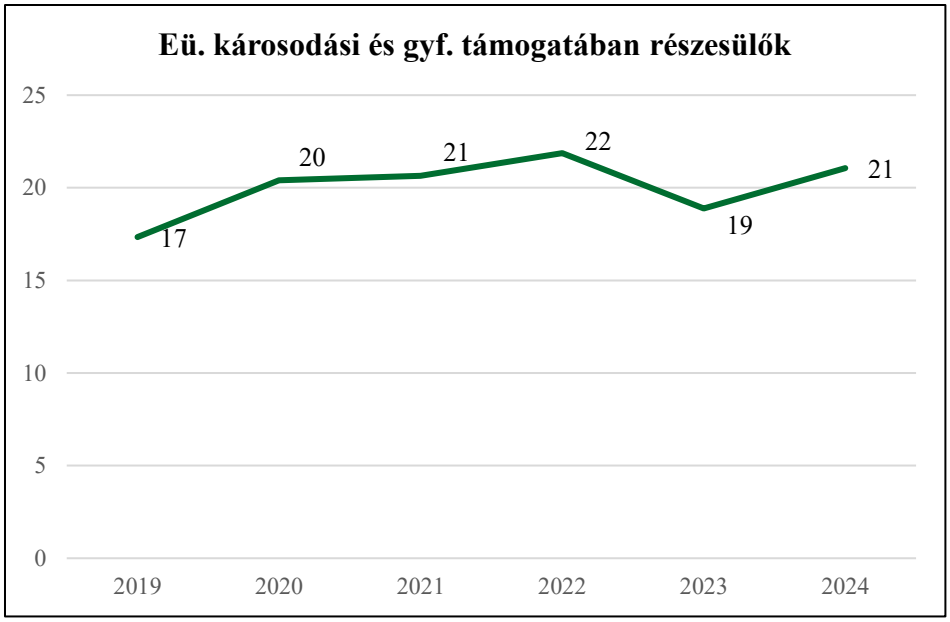
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	**Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma** (TS 056)
	fő
2019	17
2020	20
2021	21
2022	22
2023	19
2024	21

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, KSH

Az aktív korúak ellátásán belül a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma csökkent, azonban a 2020-as évben bekövetkezett, covid-járvány okozta munkáltatói döntések miatti emelkedés megfigyelhető. Ugyanez figyelhető meg az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők száma esetén is. Utóbbi támogatás jellemzője, hogy a támogatottak valamilyen egészségügyi problémával küzdenek. Ők nem kötelezettek a közfoglalkoztatásban való részvételre.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Mór **lakásállományára** egyrészt az jellemző, hogy viszonylag magas az egy lakásra jutók száma, ugyanakkor a lakások általában jobb komfortfokozattal rendelkeznek. Az adatbázis szerint Mór több mint 5600 lakással rendelkezik. Ez az érték a lakosság számához képest viszonylag alacsony, az egy lakásban élők száma felülmúlja az átlagot.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	**Lakásállomány (db)** (TS 073)	**Épített lakások száma** (TS 077)	**Épített lakások száma 1000 lakásra** (TS 078)	**1-2 szobás lakások aránya** (TS 076)	**A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya** (TS 074)	**A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya** (TS 075)
	db	**db**	**db**	**%**	**%**	**%**
2019	5722	7	1,22	52,50	96,70	100,00
2020	5726	4	0,70	52,48	96,77	100,00
2021	5727	7	1,22	52,40	97,07	100,00
2022	5750	19	3,30	45,15	96,89	100,00
2023	5755	5	0,87	45,11	96,89	100,00
2024	5762	8	1,39	45,05	96,95	100,00

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

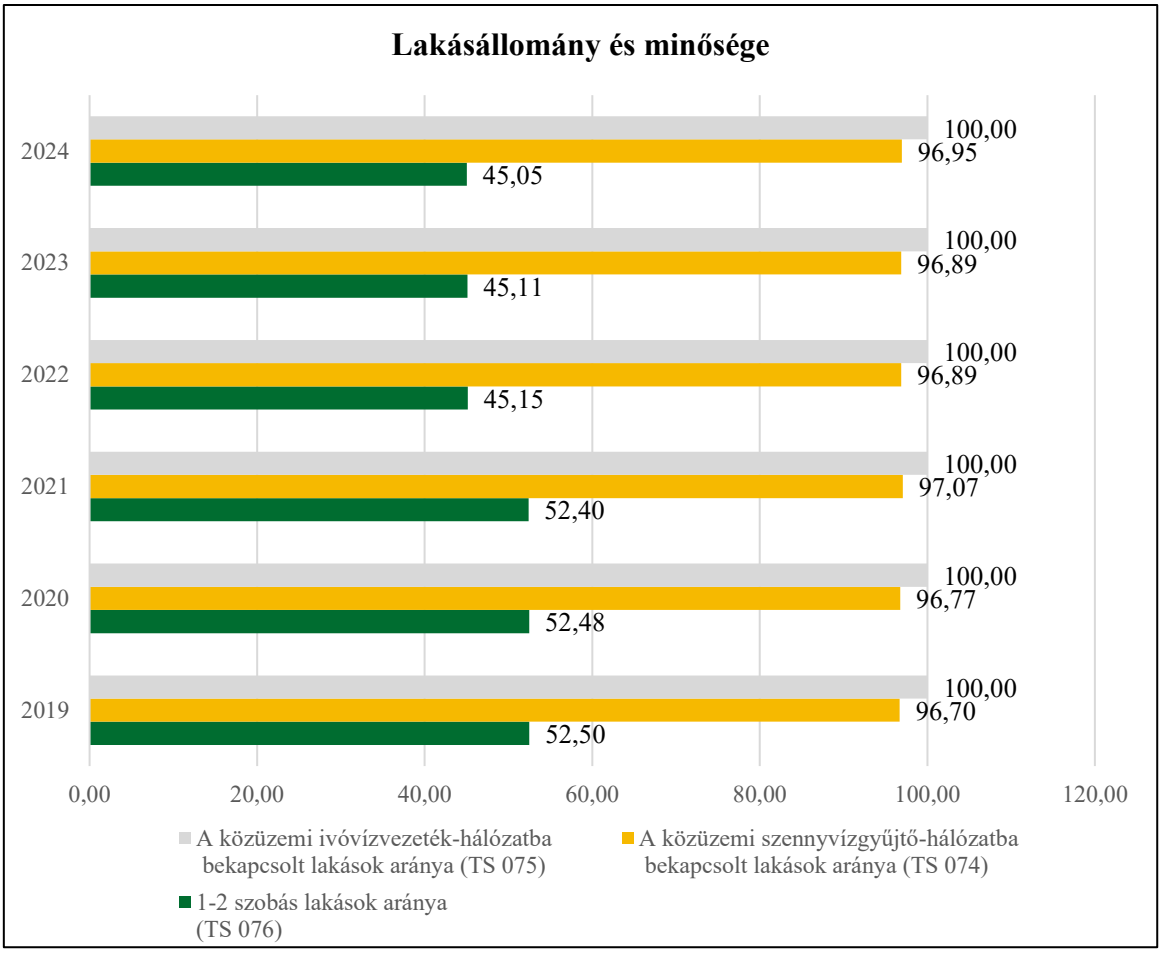
A város lakásállományának jelentős részét a családi házak teszik ki. A többszintes társasházak száma viszonylag alacsony, jelentős részük az 1970-es években épült, felújításra szoruló panelház.

A 2003-as év kiugró, mert ebben az évben épült az Álmos vezér utcában található családi házak zöme.

A legnagyobb népességű a Kertvárosi városrész. A legfiatalosabb városrész az ipari terület, míg a legidősebbnek a Bányász-telep számít. A történelmi városközpont esetébe nem jelenik meg a nagyobb városokban megfigyelhető időskorúak magas aránya, melynek oka az lehet, hogy a terület olyan panelos háztömböket is magába foglal, ahol jelentős a fiatal korosztály aránya.

A külterületi lakások között van a legtöbb alacsony komfort fokozatú, minden második ilyen.

Új társasházi lakótömbök kialakítása történt az Ezerjó Ligetben és a Szabadság téren is.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Bérlakás-állomány, szociális lakhatás

Az önkormányzat tulajdonában álló lakások bérletéről szóló 31/2015.(VIII.31.) Ök. rendelet szabályozza a bérlakások igénybevételének feltételeit. Jelenleg mintegy kb. 40 kérelmező bérlakás iránti igényét tartja nyilván a polgármesteri hivatal.

Önkormányzati bérlakásra csak határozott idejű bérleti szerződés köthető. Ennek időtartama legfeljebb három év, de ha ez idő alatt a bérlő önhibáján kívül nem tudja megoldani lakásproblémáját, akkor ez az időtartam egyéni elbírálás alapján kétévente ismét meghosszabbítható, feltéve, ha a bérlőnek nincs lakbérhátraléka, illetve közüzemi hátraléka. A bérleti szerződés meghosszabbításáról a szociális bérlakásra jogosultság feltételeinek figyelembevételével a Szociális és Egészségügyi Bizottság dönt.

2019. novembertől a Képviselő-testület módosította a rendeletet úgy, hogy tartozás esetén is engedélyezheti a bizottság a hosszabbítást, amennyiben a bérlő a tartozásra részletfizetési megállapodást kötött.

Az önkormányzati lakásokat a Mór-Holding Kft. útján adja bérbe az önkormányzat, mely évente legalább egyszer ellenőrzi a rendeltetésszerű és gondos használatot.

Az önkormányzati bérlakásokat a lakbér mértéke szerint 3 kategóriába osztották. Árki pusztán lévő bérlakások a harmadik övezetbe tartoznak, ahol a legalacsonyabb a lakbér.

Az önkormányzati tulajdonú bérlakások 90%-a lakótelepi összkomfortos lakás. Központi fűtéssel rendelkeznek, általában kis alapterületű 2 szoba fürdőszobás, 45-60 m^2-esek. Az önkormányzati bérlakások több mint 50%-a a város szélén az ipari zónában vagy külterületen helyezkednek el.

Új bérlakások építésére, illetve vásárlására az utóbbi időszakban nem került sor.

Az egyedi telkes önkormányzati bérlakások esetén jelentős a leromlottság.

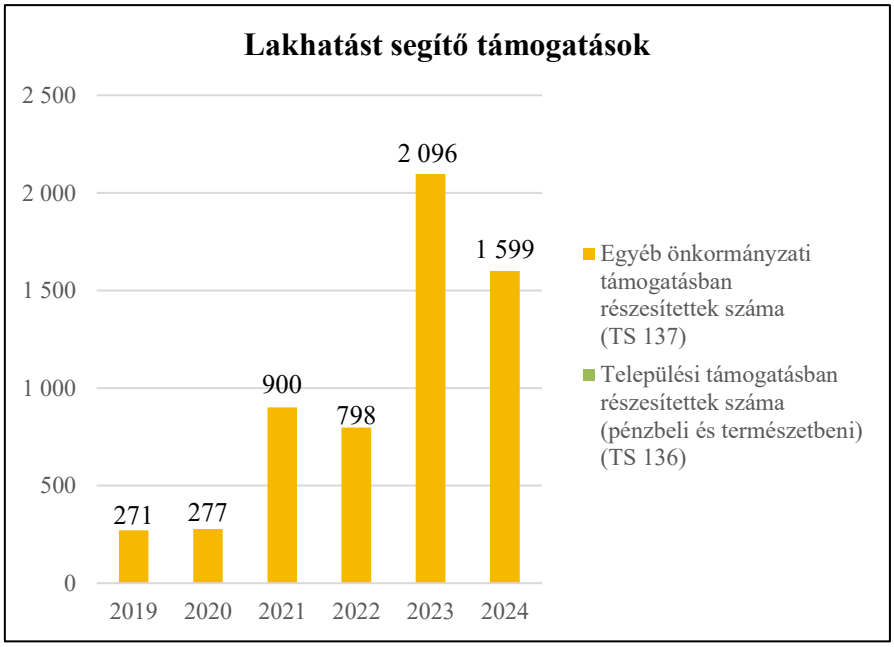
A rész-szegregátumot képező Árki pusztán található önkormányzati bérlakásokból 13-t szociális alapon adnak ki. Árki puszta kivételével, a többi önkormányzati bérlakás esetén a bérlő kijelölését követően kauciót kell fizetni, mely az adott lakásbérleti díjának hatszorosa. A kaució megfizetésének eltekintésétől vagy részletekben történő megfizetésére nincs lehetőség. Az Árki pusztán található 14. bérlakást a város a Szociális Alapszolgáltatási Központ részére tartja fenn, ahol pályázathoz kapcsolódó foglalkozásokat, programokat tartanak. A Covid idején az Árki pusztán élő gyermekek tanulásának helyszínéül is ez az épület szolgált.

Önkormányzatunk az állami és önkormányzati közfeladatot ellátó intézményekben dolgozó szakemberek részére határozott időre önkormányzati bérlakást biztosíthat (pl. pedagógus, védőnő, rendőr).

Lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	**Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni)** (TS 136)	**Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma** (TS 137)
	Fő	**Fő**
2019	n.a.	271
2020	n.a.	277
2021	n.a.	900
2022	n.a.	798
2023	n.a.	2 096
2024	n.a.	1 599

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakbér kifizetésének megkönnyítésére a rászorulók **lakásfenntartási célú települési támogatást** vagy **lakbértámogatást** vehetnek igénybe. A lakbértámogatásra jogosultak jelentős támogatásban részesülnek: lakbérük maximum 50%-át átvállalja az önkormányzat, de ennek feltétele, hogy közüzemi díjtartozásuk nem lehet.

Lakbértámogatásban részesülők:

Év	Lakbértámogatásban részesülők száma
2020	2 fő
2021	1 fő
2022	0 fő
2023	1 fő
2024	0 fő

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

A lakbértámogatásban részesülők száma csökkent. Ennek oka lehet az a szabályozás, miszerint lakbér- vagy közüzemi tartozás esetén nem lehet megállapítani ezen támogatást.

Az „Iparosított technológiával épült lakóépületek (széndioxid-kibocsátás csökkentést) energia-megmaradást eredményező korszerűsítése, felújítása" pályázat keretében (un. **panelprogram)** a városi tömbházas lakótelepeken (Dózsa Gy. u., Kodály Z. u., Vértes u., Lakatos u., Velegi u.) került sor az épületek homlokzati és födémszigetelésére, külső nyílászárók cseréjére és több esetben fűtéskorszerűsítésre.

A megítélt állami támogatások mellett a Mór Városi Önkormányzat is támogatta a beruházásokat (300.000,-Ft/lakás).

Amióta az iparosított lakóépületek felújításával kapcsolatban nincs állami támogatás nem került meghirdetésre, néhány társasházi közösség a megtakarításait felhasználva önerőből finanszírozta a lakóépület energetikai beruházását (Cserhát u. Dózsa u. Kodály u. Vámos köz).

Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, eladósodottság

Az utóbbi időszakban megfigyelhető, hogy a Kórház u.14. sz. alatt levő Nővérszállóban sok olyan nagyrészt egyedülálló személynek adnak ki szobát ill. lakást, akik anyagi helyzetük miatt önállóan nem tudnának fenntartani saját lakást ill. fizetni a magas albérleti díjat és rezsit sem.

Az önkormányzati bérlakások bérlői a piaci árhoz viszonyítva mérsékeltebb bérleti díjat fizetnek, azonban még így is sokan kerülhetnek nehéz helyzetbe. A több havi lakbér vagy közüzemi tartozás felhalmozását követően a bérleményüzemeltető, illetve a közmű szolgáltató kezdeményezi a hátralék behajtását, majd a kilakoltatást. A városnak szükséglakásai nem révén, a rokonoknál történő elhelyezés vagy a hajléktalan szállóra történő beköltözés lehet ilyenkor a megoldás. Több olyan személyről van a Polgármesteri Hivatalnak tudomása, akik elvesztették ingatlanjukat, mert nem tudták lakáshitelüket törleszteni, illetve az Eszközkezelőtől bérlik volt ingatlanukat.

Hajléktalan személyek ellátása Móron

A hajléktalanság bekövetkezésében központi jelentőségű tényező a lakástalanság. A rendszerváltás óta lezajlott lakásprivatizáció következtében megszűntek a munkásszállók, az olcsó bérlakások, albérletek. Ennek következtében szinte piaci alapon lehet lakáshoz vagy bérlakáshoz jutni. A hajléktalanság kialakulásában közre játszhat a válás, állami intézményekből való kikerülés, munkanélküliség, tartós szegénység stb.

Móron a Velegi u.29.sz. alatt található a Móri Többcélú Kistérségi Társulás Hajléktalanok Átmeneti Szállása. A működési engedélye határozatlan időre szól, miután a mozgáskorlátozott lakók számára kialakításra kerültek a megfelelő szociális helyiségek. A tárgyi és személyi feltételek biztosítottak.

Az intézmény nyitvatartása folyamatos, napi 24 órás nyitvatartású, az ott dolgozók munkarendje megszakítás nélküli munkarend.

Az intézmény engedélyezett férőhelye 32 fő állandó férőhely és 6 fő időszakos férőhely. Az elhelyezés átmeneti, a benntartózkodás időtartama folyamatosan legfeljebb 12 hónap, amely különös méltánylást érdemlő esetekben – az intézmény orvosának szakvéleményének figyelembevételével – egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható. A közterületen vagy lakhatásra alkalmatlan helyiségben életvitelszerűen tartózkodó hajléktalan személy téli időszakban történő ellátására november 1. – április 30. közötti időszakra 6 fő részére biztosított az időszakos férőhely. Az intézményben 2 férfi szoba található 8-8 ággyal, 4 női szoba 16 ággyal és 1 időszakos szoba 6 ággyal. A lakók nagy része móri lakos, de a kistérség falvaiból, községeiből is kerül be ellátott az intézménybe. Tapasztalat, hogy a férfi rész kihasználtsága szinte mindig százszázalékos.

2017. január 1-jén 26 fő volt az ellátotti létszám, év közben felvételre került 40 új ellátott, 2018-ban az ellátotti létszám 31 fő. Ebből 2019. január 1-jén 32 fő ellátott volt, az év során 70 személy esetkezelése, gondozása történt. 2021. január 1-jén az intézményben 24 ellátott volt, év közben felvételre került 32 fő.

Az életkor szerinti megoszlás a gondozottaknál változott, az előző évekhez képest egyre több az idősebb személy.

2018-ban az összesen 31 főnyi közösségből a legfiatalabb ellátott 18 éves, a legidősebb pedig 80 évesen kérte felvételét az Átmeneti Szállásra. 2019-ben a legfiatalabb lakó 22 éves volt. Az elmúlt évekhez képest a lakói életkor az idősebb korosztály felé növekszik, ez a tendencia már pár éve nyomon követhető. Egyelőre nem állítható, hogy az elöregedés jelen van a kistérségből érkezett hajléktalan emberek körében, de mindenképp figyelmet igényel.

Az ellátottak szinte kivétel nélkül egyedülállóak, elváltak vagy nem is volt társuk. Iskolázottságukra jellemző, hogy nemcsak 8 általánost végzett van közöttük, hanem egyre több a szakmával rendelkező lakó. A foglalkoztatási arány alacsony, az állandó munkával rendelkező lakók előbb-utóbb kikerülnek a rendszerből. Egészségi állapotukat jellemzi, hogy többen alkoholbetegek, van rosszindulatú betegségben szenvedő, cukorbeteg, tüdőbeteg stb.

Az összetett problémából kifolyólag – munkanélküliség, lakás nélküliség – adódik, hogy a lakáshoz jutást csak abban az esetben lehet elérni, ha a hajléktalan munkajövedelmet szerez. A

hajléktalanok munkavégzésre ösztönzése sok problémát felvet, ugyanis kimutatható, hogy a hajléktalanok nagy többsége egészségi állapota miatt nem alkalmas a munkavégzésre. Sajnos vannak olyan hajléktalanok is, akik koruk, egészségi állapotuk miatt már nem képesek arra, hogy – akár segítséggel is – az önálló életvitelt önmaguk részére biztosítani tudják. Részükre nem marad más megoldás, mint az intézményi ellátás. A kötelező előtakarékossággal segítik a lakókat abban, hogy kikerüljenek albérletbe, bérlakásba.

2019-ben az intézmény szerződést kötött a Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel, ez a megállapodás jelenleg is él. A móri Aldi Áruház a rövid szavatossági idejű, de emberi fogyasztásra még alkalmas élelmiszereit napi szinten megkapják, így segítik a lakók ellátását.

2021-ben a tárgyi feltételek terén jelentős változás történt: a Hajléktalanokért Közalapítvány segítségével megvalósult az intézmény komplett fűtésrendszerének cseréje, amellyel egy hosszú évek óta húzódó probléma került megoldásra.

2020. és 2021. évben fontos feladat volt a pandémia elleni védekezés. 2020. májusban 2 fő móri bölcsődei gondozót kaptak segítségül. Nagyobb összegű támogatást kellett átcsoportosítani tisztítószerek biztosítására. Nagy problémát jelentett a lakóknak az az időszak, amikor nem hagyhatták el az intézményt. Az addiktológiai csoportfoglalkozás is online módon valósult meg.

2023. január 1-jén 31 fő volt az ellátotti létszám, 2024. január 1-jén 30fő, 2025. január 1-jén 28 fő. Elmondható, hogy a férfi részleg 100%-os kihasználtságú, sőt, esetenként 1 női szobát is átadunk a férfiak részére. A 2022-ben induló rezsiválság következményeként 2022-ben 89%, míg 2023-ban 93% telítettségű volt az intézmény. A 2024-es évben ez az arány 69%-ra csökkent.

Lakhatás egyéb jellemzői

A lakásviszonyokat jelentősen meghatározza a településrész kialakulásának körülményei.

Árki pusztán az uradalmi egykori cselédlakások két tömbre oszlanak, sorházszerűek. A lakóépületek előtt az út aszfaltnélküli. A lakások 80%-a alacsony komfort fokozatú (1 szoba, konyhás, vizesblokkal rendelkeznek ugyan, de külön fürdőszoba nincs). Az önkormányzat a lakások felújítására közel 20 millió forintot költött, melynek következtében megszűntek a komfortnélküli lakások. Ennek ellenére is a magántulajdonban levő lakások állaga jobbnak tekintendők.

Árki puszta nagy részén az alapinfrastruktúra megvan, annak helyreállítására, ill. modernizációjára azonban szükség van. Vezetékes víz, áram minden lakásban van.

Saját lakások vásárlásának, építésének támogatása Móron

Az első lakáshoz jutók pénzügyi támogatására Mór Város Önkormányzata 1991-ben rendeletet alkotott. A mindenkori költségvetési rendeletben történik döntés arról, hogy mekkora összeggel kívánja a Képviselő-testület támogatni a fiatalok lakáshoz jutását ill. építkezését.

A város költségvetésében 2 évben nem volt erre előirányzott keret, de azóta minden évben rendelkezésre áll erre önkormányzati forrás. A rendelet értelmében a támogatás kamatmentes kölcsönként nyújtható támogatás, melyet 5 év alatt kell visszafizetni, havonta egyenlő részletekben.

A támogatás összege a gyermekek számától függ.

Megfigyelhető, hogy egyre kevesebben adják be igényüket erre a támogatásra, mert kevesen vannak olyan anyagi helyzetben, hogy lakást vásároljanak, ill. építkezzenek, illetve a támogatás jövedelemhez kötött, és a jogosultsági értékhatár 2025. április 1-től emelkedett.

Móron jelenleg mind az albérleti díj, mind az eladó ingatlanok ára nagyon magas.

A Családok Otthonteremtési Kedvezménye kapcsán önkormányzatunk telekkialakításba kezdett.

Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a 71/2016 (III.30) számú határozattal döntött új építési telek és út kialakításáról a Mór, Virág – Kert - Deák F. utca és a 81-es számú főút által határolt tömbbelső feltárásával. A telkek kialakításához a Kert utcai ingatlanok kertjeit kellett megvásárolni.

A településrendezési tervnek megfelelően 30 db telek került kialakításra.

Az első liciteljárás 2020. augusztus 19-én került lebonyolításra, azóta 20 db telek került értékesítésre.

Több új családi ház épült, illetve épülőfélben van ezen a részen.

A Velegi u.18-20-22. szám alatti tömbben kizárólag önkormányzati bérlakások találhatóak, melyek leromlott állapota miatt jelentős felújításra szorulnak. Bármilyen felújításra pályázni abban az esetben lehetséges, ha a lakások legalább fele magántulajdonban van, ezért a Képviselő-testület 2022. őszén úgy döntött, hogy értékesíti ezeket az ingatlanokat. A bennlakó bérlők elővásárlási joggal rendelkeznek. A vásárlásokat úgy támogatja az önkormányzat, hogy részletfizetést, illetve kamatmentességet biztosít a lakást megvásárló bérlők részére. Azon bérlők részére, akiknek nincs anyagi lehetőségük a lakás megvásárlására, továbbra is biztosított bérleti jogviszony folytatása.

Külterületeken elhelyezkedő lakások

Az utóbbi években megfigyelhető tendencia, hogy egyre több móri lakos költözik ki olyan városszéli területre, szőlőhegyre, mely nem lakóövezet, hanem külterület státuszú. Meglévő pincéket, présházakat téliesítenek, illetve új házak is épülnek, ezek azonban nem lakóháznak minősülnek. Előnye, hogy olcsóbban jutnak így lakhatáshoz. Sokan pl. válás után költöznek ki, amikor az addigi közös ingatlant az egyik félnek el kell hagyni.

Itt a Kecskehegyet, Kiserdő- dűlőt, Vénhegyet lehet elsősorban említeni.

Megfigyelhető, hogy Mór Város közigazgatási területén egyre több zártkerti ingatlanban már nem csak a nyári időszakban laknak, hanem egyre többen élnek ott életvitelszerűen is. A kiköltözések elsősorban anyagi megfontolásból történnek (olcsóbb az épület, a közmű díjak mérsékeltek, vagy nincsenek is). Ezeken a területeken nem biztosíthatóak azok a viszonyok, amelyek a belterületi ingatlanokon adottak. A város szabályozási terve ezeken a részeken nem teszi lehetővé nagy családi házak felépítését. A közművek kiépítése szintén nem biztosítható mindenütt, legtöbbször a keskeny földutak miatt, mert a földbe helyezendő közművek védő távolsága nem biztosítható. A legszükségesebb a villany és a víz. A villany légvezetékkel most is megoldott a legtöbb helyen. A víz több helyen fúrt kúttal biztosított, ez a legegyszerűbb és hatékonyabb megoldás. Az út zúzott kővel burkolt, vizes időben a bejutás akadályozott. A szemét szállítás és postai szolgáltatás nem biztosítható a terepviszonyok miatt. A legdrágább kiépítésű közmű a szennyvíz. A lakók a kiépítési költséget nem tudják megfizetni, pályázati lehetőség azonban csak lakó ingatlanokra van, a város költségvetése pedig nem teszi lehetővé a 100%-os finanszírozást. A szikkasztás viszont nem lehet cél, főleg a mai környezettudatos világban.

A fentiek alapján nem javasolt szorgalmazni a zártkertbe életvitelszerű kiköltözést, mert a belterületi viszonyok ott nem biztosíthatók.

Közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés

Mór Város Önkormányzata jogszabályi kötelezettségeinek megfelelően gondoskodik a humán közszolgáltatások biztosításáról (szociális szolgáltatások, közoktatás, egészségügy), azonban ezen felül is számos intézkedés történt a hozzáférés javítása, szolgáltatások minőségének fejlesztése érdekében

Mór infrastrukturális szempontból (pl. közművek, épített környezet, közlekedés) megfelelően kiépített település, a városi élet fizikai feltételei rendelkezésre állnak, és jelentős fejlesztések is történtek ezen a téren az utóbbi években. A városi élet minőségét azonban olyan, a mindennapi tevékenységekhez szükséges feltételek is meghatározzák, mint például játszóterek, bevásárló- és szolgáltatóközpontok megléte, illetve zöldfelületek kellő aránya. Funkcióhiányos terület nincs Mór városában, tehát az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított.

Árki pusztán az úgyis alacsony jövedelmű bérlők számára megterhelő volt a magas szennyvíz szippantási díj kifizetése. A szolgáltató negyedévente számlázott, így a lakók néha 25-30.000.- Ft-os számlát kaptak, melyet sokan nem tudtak kifizetni. Képviselői kezdeményezésre megoldódott, hogy az önkormányzat jelentős támogatásával a szolgáltatás díja jelentősen lecsökkent.

Az Önkormányzat ezen felül számos kezdeményezéssel igyekszik hozzájárulni a lakókörnyezet élhetőbbé tételéhez, csak a közelmúlt fejlesztései közül kiemelhetjük a városi Wekerle Sándor sport- és kulturális multifunkciós csarnok és uszoda kialakítását, városközpont rehabilitációját (történelmi belváros felújítása, közösségi tér kialakítása, Polgármesteri Hivatal épületének korszerűsítése, útfelújítás, Kapucinus-tér felújítása), illetve a Lamberg-kastély turisztikai attrakciófejlesztését.

Az utóbbi időszakban készült el a fitnesz játszótér, lakótelepi környezetben pedig kutyafuttató épült, valamint szalonnasütők kerültek kialakításra a közösségi élet erősítése érdekében.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A Városfejlesztési Kézikönyvben foglaltak szerint szegregátumnak minősülnek a település azon területei, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. Továbbá ezen mutatónak megfelelő területek közül az, amelyek lakónépessége a KSH háztömbszintű leválogatása alapján eléri az 50 főt.

A fentiek alapján Mór Város Önkormányzat antiszegregációs szakértő bevonásával, Mór külterületéhez tartozó Árki pusztán rész-szegregátumot határolt le. Az itt élő 64 fő 58,4%-a legfeljebb általános iskolai végzettségű és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik.

Mór Város Önkormányzata 2010-ben az Integrált Városfejlesztési Stratégia részeként elkészítette a város antiszegregációs tervét.

Ekkor, a szegregáció megállapításakor Árki pusztán 64 fő élt, ami a város lakosságának 0,43%-a volt. 14 éves és annál fiatalabbak aránya magasabb volt a városihoz képest. A 14 évnél fiatalabb népesség 28,9%-t tett ki, ami 11 százalékponttal magasabb a városi átlagnál. A 60 évesnél idősebbek 7,4%-t adják a lakosságnak, míg a város egészére nézve kétszer ekkora az arányuk.

Romák a város külterületén lévő Árki pusztán élnek jelentős számban. Jellemző, hogy alacsony iskolázottságúak, alacsony jövedelműek.

Az Árki pusztán élő 15 évesnél idősebb lakosság 84,4%-ának legfeljebb 8 általános iskolai végzettsége van. Munkalehetőségük szinte kizárólag az önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatás.

Míg Móron 2011. évben 63,4%-os a foglalkoztatottság, addig Árki pusztán az aktív korú népesség (15-64 évesek) 38%-a dolgozott. Minden második háztartásban nincs foglalkoztatott személy.

A nem megfelelő közlekedés miatt nehéz a városi munkahelyekre bejárni.

Elmondható, hogy Árki pusztán fiatalos korszerkezetű, alacsonyan képzett lakosság él, akik körében alacsony a foglalkoztatottság és magas a munkanélküliség. Kevés jövedelemből tartják fenn magukat, amit a különféle önkormányzati támogatások egészítenek ki.

A TOP-5.2.1-15-FE1-2016-00004 Mór – Árki puszta – a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex program. A projekt célja Mór város szegregációval leginkább érintett településrésze az egységes várostesttől kb. 3,7 kilométerre található Árki puszta. A város régóta küzd azért, hogy a rész-szegregátum lakói egyenlően hozzájussanak a szociális közszolgáltatásokhoz, visszatérjenek a munka világába, kompetenciafejlesztéssel és képzésekkel elérjék, hogy versenyképes munkaerőt jelentsenek a piaci szektor számára. Az

alacsony képzettség, az alapvető, az elhelyezkedést segítő általános és szakmai kompetenciák hiánya az egyik legfontosabb, kiemelendő elem, mely az összetett problémahalmaz okozója, ám ennek azonosításával még a legkönnyebben kezelhető gondok közé tartozik. Sokkal nehezebben kezelhető problémának ígérkezik az alacsony szintű egészségügyi, higiénés és mentálhigiénés állapotok felszámolása, az egészséges életmód elterjesztése, a destruktív, egészségromboló szokások feladása, a környezeti ártalmak megszüntetése, illetve a háztartási gazdálkodás kultúrájának elterjesztése.

Általános célok:

- A hátrányos helyzetű lakossági csoport felkészítése a szegregátum elhagyására
- Az alacsony képzettségű, potenciális munkavállalók általános, munkaerőpiaci és szakmai kompetenciáinak elősegítése, előbbiek terén tréningek, együttműködések kialakítása és egyéni fejlesztés, utóbbi esetében képzések, szakmai fejlesztés, továbbtanulás segítségével.
- A háztartási gazdálkodás kultúrájának kialakítása: otthoni élelmiszertermelés fortélyainak elsajátíttatása, takarékos háztartás vezetés szabályainak és gyakorlatának átvétele
- Tudatos családtervezés igényének megteremtése, elmélyítése
- Életmódváltás elérése, bátorítása, segítése
- Bűnmegelőzés, konfliktuskezelés
- Egészségmegőrzés, prevenció, szenvedélybetegségek és egészségkárosító gyakorlatok okainak és súlyosságának feltárása, kezelése
- Együttműködő, egymást segítő közösség létrehozása
- Az érintett lakosság tájékoztatása, felkészítése
- A különböző társadalmi csoportok kohéziójának erősítése közös programok által.

A célok megvalósulását elősegítő rendezvények és képzési programok 2019 során folyamatosan zajlottak az érintett lakosság aktív részvételével, de a covid járvány időszaka alatt szünetelt a programok megvalósítása.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az **egészségügyi alapellátás** körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A beteg lakóhelyén, illetve annak közelében kell biztosítani, hogy választás alapján igénybe vehető, hosszú távú, személyes kapcsolaton alapuló, nemétől, korától és betegsége természetétől függetlenül folyamatos egészségügyi ellátásban részesüljön.

A Móri Kistérségi központ egyetlen, 50 éve épült egészségügyi szakellátó intézménye a Móri Kórház-Rendelőintézet, 2013. március 31-ei hatállyal, beolvadással megszűnt. A beolvadással megszűnt költségvetési szerv általános jogutódja 2013. április elsejétől a Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórház Móri Telephelye.

A Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórház orvosi szakellátást, ápolást, betegségmegelőzést, gondozást, egészségnevelést és oktatást nyújtó járóbeteg és fekvőbeteg szakellátó gyógyintézet. Feladatait kórházként látja el.

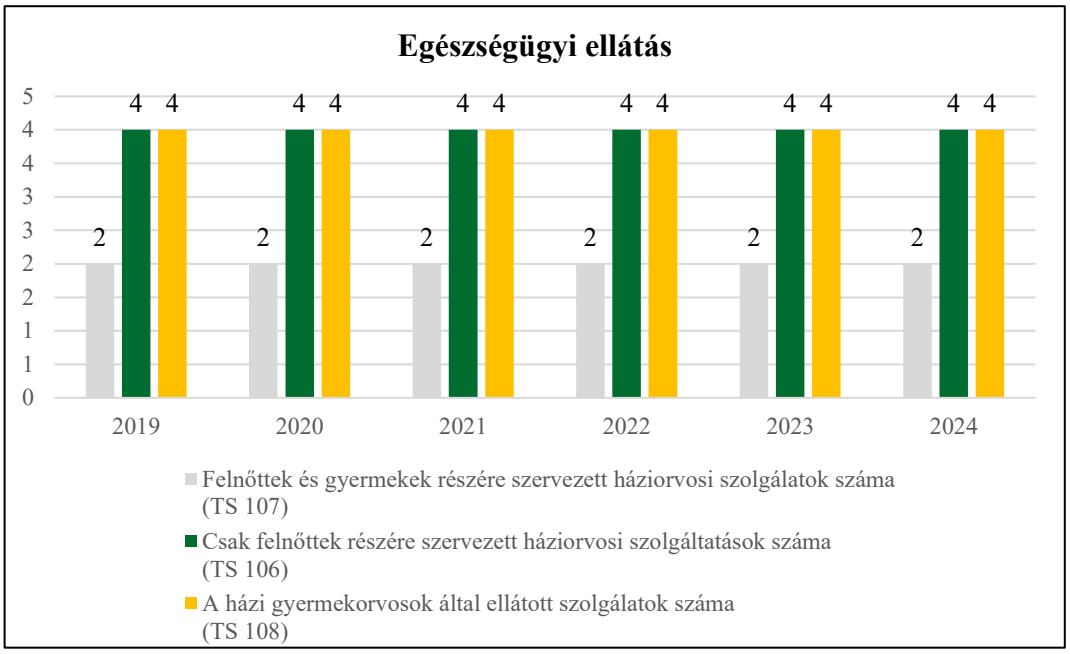
Ezt megelőzően a városban az alapellátás, járóbeteg szakellátás és az egynapos sebészet irányába történt elmozdulás. Ezt a fejlesztést a város TIOP 2.1.3 keretében benyújtott, az aktív kórházi ellátásokat kiváltó járóbeteg szolgáltatások fejlesztését célzó nyertes pályázata is támogatta. Az átalakítás keretében, az aktív fekvőbeteg ellátó kapacitások szűkítésével párhuzamosan, az ezeket kiváltó egynapos-, nappali és kúraszerű kórházi ellátások, az otthoni szakápolás és a járóbeteg-szakellátás kapacitásainak bővítése, illetve terápiás ellátások fejlesztése valósult meg.

A járóbeteg szakellátás a Kórházhoz szervesen kapcsoló rendelőintézetben történik, melynek felújítása szintén megvalósult a 2010-ben befejeződött európai uniós pályázati projekt keretében.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2019	2	4	4	4	292	32,12
2020	2	4	4	4	281	28,81
2021	2	4	4	4	272	28,71
2022	2	4	4	4	293	27,97
2023	2	4	4	4	262	24,43
2024	2	4	4	4	262	23,05

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A város egészségügyi hálózatában 10 háziorvos és házi gyermekorvos praktizál.

Csak felnőtt házi orvos: 4 fő, csak házi gyermekorvos: 4 fő és felnőtt és gyerekek részére szervezett háziorvosi szolgálat: 2 fő.

Betöltött védőnői álláshely: 2012 óta: 9 fő.

Fogorvosi körzet: 4. Ezenkívül 5 területi és 2 iskola-egészségügyi körzet található a városban.

A háziorvosi praxisok száma évek óta állandó. Problémaként jelentkezik, hogy az orvosok nyugdíjas korúak, vagy ahhoz közelítenek, de praxisukat nem tudják értékesíteni, mert nincs fiatal orvos, aki átvenné. Az iskolaorvos is nyugdíjasként dolgozott a minisztérium engedélyével, mert az önkormányzat hiába pályáztatta meg az álláshelyet, arra nem volt jelentkező. Ez a probléma megoldódott egy fiatal, helyi gyermekorvos alkalmazásával.

Elmondható, hogy a település egészségügyi ellátottsága jelentősen meghaladja a régiós és országos átlag színvonalát. Az egészségügyi ellátórendszer minden társadalmi réteg számára egyenlő eséllyel elérhető. Egyetlen csoport sincs kizárva a szolgáltatásokból. Az épületek akadálymentesítése részben megoldott. A Kórház és a járóbeteg szakellátó intézet a 2010-ben befejeződött felújítás eredményeként akadálymentesen megközelíthető, valamint komplex belső akadálymentesítéssel rendelkezik.

A szakrendelőben működő gyógyszertár akadálymentes, míg a városban található 3 gyógyszertár nem. Nem működik 22 óra és 7 óra között gyógyszertári ügyelet, a legközelebbi gyógyszertár Székesfehérváron van.

A Védőnői Szolgálat, mely a Fejér Vármegyei Szent György Egyetemi Oktató Kórházhoz tartozik és a gyermekorvosok 2020-ban átköltöztek a volt véradóállomás felújított, modern épületébe. A Védőnői Szolgálat bölcsődéből történő kiköltözésével pedig lehetővé vált a bölcsőde bővítése.

Esélyegyenlőségi szempontból fennáll a lehetősége, hogy egyre jelentősebb azon hátrányos helyzetű csoportokban élő lakosok száma, akik nem tudják igénybe venni a szakorvosi ellátás szolgáltatásait, illetve a hosszas várakozási időt a szakrendeléshez nem tudják kiváltani térítéses ellátással, vizsgálattal.

Utazási támogatás

2025. júliusától bevezetett legújabb támogatási forma az **elkülönült településrészeken lakók utazási költségtérítési támogatása**. A támogatás jogosulti köre a Felsődobos, Árki puszta és Tímár puszta településrészek lakossága. Mivel ezek a településrészek közigazgatásilag Mórhoz tartoznak, lakói nem jogosultak a Magyar Államkincstár által, a Móron elérhető egyes egészségügyi szolgáltatások igénybevétele kapcsán felmerült utazási költségeikhez nyújtott támogatásra. Mór város területéhez tartoznak ugyan közigazgatásilag, viszont fizikailag nem elhanyagolható távolságra fekszenek Mórtól. Ezen hátrány kiküszöbölésére került ezen támogatás bevezetése az Államkincstár által nyújtott támogatáshoz hasonló feltételekkel.

Prevenciós és szűrőprogramokhoz való hozzáférés

A prevenció célja a korai felderítés, hatékony kezelés, amellyel megelőzzük a betegségek krónikussá válását és a szövődmények kialakulását. Nagy szerepe van a prevencióban a védőnői szolgálatnak és az iskola-egészségügyi szolgálatnak.

Megvalósulása az iskolákban: szűrővizsgálatok, gyógytorna, gyógyúszás. A szűrővizsgálaton értesítést kap a szülő, hogy gyermekét milyen szakrendelésre kel elvinnie (jellemzően szemészetre és ortopédiára). A túlsúlyos, asztmás stb. gyermekek részt vehetnek gyógyúszáson, gyógytornán.

A Nefelejcs Bölcsődében sószobát rendeztek be a felső légúti problémák megelőzésére.

A Vöröskereszt Ifjúsági Szervezete és a Védőnői Szolgálat különböző vetélkedők, programok, bemutatók segítségével hívja fel a fiatalok figyelmét az egészségmegőrzés fontosságára.

Az Idősek Klubjában rendszeres orvosi vizsgálatra, vérnyomásmérésre és vércukormérésre van lehetőség. A gondozottak részére masszázsfotel áll rendelkezésre.

Fejlesztő ellátások

A csecsemők részére fontos korai fejlesztés Székesfehérváron elérhető csak, sajnos hosszas a várakozás. A Szakrendelőben hozzáférhető a Dévényi Anna-féle mozgásfejlesztés.

A korai fejlesztés feladatkör a Pedagógiai Szakszolgálat feladatai közé került át.

A Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és EGYMI 2015 szeptemberétől indította meg óvodai csoportját. Az óvoda speciális eljárások alkalmazását, a differenciálást, a kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs,

valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi lehetővé. Az óvodások itt helyben kaphatják meg a szükséges ellátást, fejlesztést, megsegítést.

A Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és EGYMI alkalmazott speciális, kiegészítő terápiák:

- logopédiai fejlesztés,
- speciális úszásoktatás elemei,
- gyógytorna, gyógytestnevelés,
- konduktív fejlesztés.
- snoezelen terápia,
- Bazalis stimuláció,
- szenzomotoros integrációs fejlesztés (Ayres)
- fény-, hangterápia
- dislexia prevenciós fejlesztés.

Közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjai

Mór Városi Önkormányzat Ellátó Központja tájékoztatása szerint Mór város közoktatási intézményeinek közétkeztetésének étlaptervezése minden esetben a 37/2014.(IV.30) EMMI rendelet közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi előírásait figyelembe véve készül. Ezt évente több alkalommal is ellenőrzi a NÉBIH hatósága. Természetesen mindig az idényidőszakok, valamint az esetleges helyi rendezvények, események figyelembevétele is fontos (például: farsang, Márton nap, Karácsony, Húsvét), ilyenkor az intézmények rendezvényeihez igazodva készítenek speciális, arra az alkalomra jellemző ételeket.
Jelenleg a következő elvárások jelennek meg az étlapon:

- naponta 2-3 dl tej biztosítása (kakaó, joghurt, sajt stb. formájában is);
- naponta legalább 2 adag gyümölcs vagy zöldség adása (egyik nyers formában, vagy 100%-os gyümölcsléként ill. kísérletként tízóraihoz sárgarépa, zöldpaprika, retek kínálása; másik főtt formában);
- naponta egyszer teljes kiőrlésű gabonából készült pékáru kerül a gyermekek elé, azonban egyre ismertebbé és elfogadottabbá válik a kölesből, vagy más gabonafélékből készült egyéb pékáru is;
- 10 naponta egyszer szerepel a hal az étlapon. Sajnos a halból készült ételek (például, halászlé, halpaprikás, halrudacska, rántott hal) nem a gyermekek kedvence;
- az ételkészítéshez étolajat, a kisétkezéshez vajat, margarint használnak;
- sótartalmú ételporokat, sótartalmú leveskockát, sótartalmú ételízesítőt, és pasztákat nem lehet felhasználni a közétkeztetésben;
- 30%-nál magasabb zsírtartalmú húsok, valamint 23%-nál magasabb zsírtartalmú húskészítmények szintén nem használhatók fel a közétkeztetésben.

Elmondható, hogy a móri intézményekbe járó gyermekek étkeztetése, minőségi és mennyiségi szempontól is megfelelő. Mindez a NÉBIH, valamint a Fejér Vármegyei Kormányhivatal Bicskei Járási Hivatal Élelmiszerlánc biztonsági és állategészségügyi osztályának folyamatos

ellenőrzése mellett. Folyamatosan nő az intézményekbe járó, étkezést igénylő gyermekek száma.

Az intézményekben jelentős számú gyermek részesül valamilyen kedvezményben, ill. ingyenes étkezésben.

Az önkormányzat valamennyi közétkeztetésében biztosítja az ételallergiás gyermekek számára, a szakorvos által előírt diétát. A diétás ételek előállítása a Kórház konyhán történik. Egyedül a gluténmentes diétát nem tudja a konyha biztosítani, mert igen speciális konyhatechnológiai feltételekhez kötött. Azonban ezen gyermekek is megkapják a Food-expresstől rendelt speciális ételt.

Összességében elmondható, hogy városunkban nem releváns a gyermekéhezés, sőt, nagy hangsúlyt kapnak a szegény anyagi körülmények között élők ez irányú támogatásai.

Sportprogramokhoz való hozzáférés

A Wekerle Sándor Szabadidőközpont a város sport és szabadidős tevékenységének központja.

Játékcsarnoka 44 m x 22 m-es parkettás talajborítású hitelesített kézilabda pályájával, 400 ülőhelyes és 200 állóhelyes lelátójával, korszerű hang- és műszaki technikájával (2 eredményjelző) méltán tartozik az ország legmodernebb létesítményei közé. Tovább növeli a lehetőségeket a változtatható nagyságú színpad, ahol a színházi előadások, kulturális események, vállalati rendezvények, fesztiválok, bálok megrendezésére van lehetőség. A létesítmény kiválóan alkalmas edzőtáborok, nemzetközi kézilabda, kosárlabda, röplabdamérkőzések, tollaslabda versenyek megrendezésére is.

A szabadidőközpont közvetlen szomszédságában található egy füves és egy salakos nagyméretű labdarúgópálya, valamint egy salakos futópálya 400 méteres futókörrel és további 2db kisméretű salakos labdarúgópálya. Mindezeken felül a sporttelep 2 salakos teniszpályával is rendelkezik. A Szabadidő Központ két medencével rendelkezik: egy verseny- és egy tanmedencével. A versenymedence: 6 sávos, 25 méter hosszú, vízmélysége 140-180 cm, így kiválóan alkalmas rövid pályás versenyek megrendezésére. A tanmedence: a gyermekek és kezdő úszók számára biztosít tanulási lehetőséget. Az öltözők és zuhanyzók, valamint a tanmedence külön öltözője nyugodt feltételeket biztosítanak az uszodában igénybe vehető különböző foglalkozások előkészületeihez.

Mór város férfi kézilabda csapata az NB II. Északnyugati csoportjában szerepel, a női szakosztály pedig a Megyei I. osztályban. Mind a két csapat e csarnokban tartja edzéseit és játssza mérkőzéseit. A móri Ezerjó Tollaslabda Egyesület több versenyzőt is ad a magyar válogatott csapatába. Az egyesület évente 2-3 országos versenyt rendez a móri szabadidőközpontban. A városi kosárlabdacsapat edzései és mérkőzései is e létesítményben kapnak helyet. Továbbá itt tartja edzéseit a városi Aikido egyesület is. A téli alapozásra, a tavaszi idényre való felkészülésre a Móri SE NB III-as labdarúgó felnőtt, ifjúsági és serdülő csapatainak is a Wekerle Sándor Szabadidő Központ biztosít helyszínt. Minden évben, a téli hónapokban itt kerül megrendezésre egy országos teremlabdarúgó torna és a móri kispályás labdarúgó torna téli fedettpályás fordulói.

Iskolás gyermekek részére a tömegsport és a diáksport rendezvényei biztosítják szabadidejük hasznos eltöltését. Ezek a sportolási lehetőségek ingyenesek. A Bozsik-program biztosítja az utánpótlást.

Móron minden iskola rendelkezik tornateremmel, kivéve a Perczel Mór Szakiskolát, ahol tornaszoba van. A Radnóti Miklós Általános Iskolában átadásra került a 2022/2023-as tanévben egy új, a modern kor igényeit kielégítő tornatermi létesítmény. A különböző sportegyesületek pl. Móri Úszók Egyesülete, a szülőktől anyagi áldozatot követelnek: tagdíj, uszodabelépő, sportruházat.

Az óvodások és az iskolások úszásoktatásban részesülnek a móri uszodában. Az uszoda megnyitása előtt ezt a lehetőséget az oroszlányi és a székesfehérvári uszodában tudták csak biztosítani. Városunk részt vesz az Úszó Nemzet Programban, így biztosítva, hogy a kisgyermekek megtanuljanak úszni.

A Mór Városi Önkormányzat fenntartásában lévő Móri Pitypang Óvoda és a Móri Napsugár Óvoda 2020. március 03. napján csatlakozott az Úszónemzet Program részeként megvalósuló „Minden gyermek tanuljon meg úszni!” programhoz. A lebonyolítás a Magyar Úszó Szövetség és az illetékes köznevelési intézmények fenntartói által kötött Együttműködési Megállapodás alapján történik.

A Móri SE labdarúgó csapat rendelkezik utánpótlás és ifi csapattal, ahol nagy létszámú gyermek és fiatal jut hozzá a sportolási lehetőségekhez.

2019-ben elkészült a móri Meseház Óvoda – Bölcsőde Ovi-Sport Pálya, amely az Önkormányzat, a támogatást felajánló FRIMO Hungary Kft., valamint az Ovi-Sport Közhasznú Alapítvány összefogásából a társasági adótörvény által lehetővé tett sporttámogatásoknak köszönhetően jöhetett létre.

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások

Az Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Mór városa az Szt. 86.§ (1) bekezdésében előírtak szerint biztosítja a kötelezően előírt:

étkeztetést, házi segítségnyújtást, családsegítést, gyermekjóléti szolgáltatást és nappali ellátást.

Ezeket az alapszolgáltatásokat önkormányzatunk a Mór Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulás fenntartásában lévő Szociális Alapszolgáltatási Központon keresztül láttatja el (Mór, Bajcsy u.7.). Az ellátás biztosítása iránti kérelmet a SZAK vezetőjénél kell benyújtani, aki a szociális rászorultság tényét vizsgálja és az ellátást biztosítja.

Idős, fogyatékkal élő, alacsony jövedelemmel rendelkező, hajléktalan személyek számára biztosított szolgáltatás az étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása.

Szociális alapszolgáltatásokat igénybe vevők száma 2020-2023. évben

Ellátási forma	2020	2021	2022	2023
Idősek nappali ellátása	11 fő	19 fő	19 fő	25 fő
Házi segítségnyújtás	43 fő	32 fő	39 fő	28 fő
Étkeztetés	264 fő	260 fő	245 fő	245 fő
Összesen	**318 fő**	**311 fő**	**303 fő**	**298 fő**

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve önmaguk és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. Étkeztetésben kell részesíteni azt az igénylőt, illetve általa eltartottat is, aki kora vagy egészségi állapota miatt nem képes az étkezésről más módon gondoskodni, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékosságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt.

A fiatalabb igénybe vevők a szociális helyzet alapján nem, hanem egészségi állapota szerint lehetnek jogosultak az étkeztetésre.

A rászoruló személyek számára a napi egyszeri meleg étel biztosított, amely történhet helyben fogyasztással (Idősek nappali ellátása keretében) vagy elvitelre a Radnóti Iskola konyhájáról, a Kórház Konyhájáról vagy kiszállítással.

Az étkeztetésért térítési díjat kell fizetni. Akinek jövedelme nem haladja meg a 28.500.-Ft-ot, az ingyenesen részesül az ellátásban. Ezenkívül a jövedelmek arányában a helyi rendeletbe beépítésre kerültek a térítési díjak esetében a kedvezmények.

Méltányosságból kérhető a fenntartónál a térítési díj csökkentés, illetve elengedés is. Évenként mintegy 2-3 fő esetében kerül sor a kedvezményen felül további kedvezmény megállapításával térítési díj csökkentés engedélyezése vagy teljes térítésmentesség engedélyezése.

A járvány időszakban erre a segítségnyújtási formára volt a legnagyobb szükség. 2021-ben is sok igény jelentkezett, így jelentős csökkenés nem tapasztalható az igénybevevők számában.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás feladata segítséget nyújtani az ellátást igénybevevőnek abban, hogy fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen. A házi segítségnyújtás konkrét feladata, hogy az ellátott meglévő fizikai, mentális és egészségügyi állapotát megőrizze, illetve megerősítse, segítséget nyújtson a prevencióhoz.

Két tevékenységi kör biztosított: a szociális segítéshez az alacsony szükséglet kielégítését szolgáló, szakképzetlenség nélkül is ellátható tevékenységek tartoznak, a személyi gondozás keretében pedig ápolási feladatok végezhetők megfelelő szakképesítés birtokában.

Az ellátásért térítési díjat kell fizetni. Akinek jövedelme nem haladja meg a 28.500.-Ft-ot, az ingyenesen részesül az ellátásban.

2017-ben jelentős változás történt a finanszírozásban. A szociális segítésre és személyi gondozásra differenciálódik a finanszírozás. Szociális segítés körébe tartozik pl. bevásárlás, takarítás, mosás, míg a személyi gondozás keretében pl. fürdetést, gyógyszerezést, vércukormérést végez a gondozónő. Jellemzően a napi gondozási idő az igények szerint 0,5-2 óra.

Nappali ellátás

A nappali ellátás elsősorban a saját otthonukban élők részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére ad lehetőséget.

Az intézmény folyamatosan biztosítja az orvosi ellátást és a napi háromszori étkezést. Két fürdőszoba és mosókonyha áll a gondozottak részére. Hetente rendszeres belgyógyász szakorvosi ellátásban részesülnek, gyógyszereiket, segédeszközöket a gondozónők váltják ki részükre. Az egészségügyi és mentálhigiénés ellátáson túl számos kulturális programot nyújt a szolgáltatásokat igénybevevőknek. A foglalkozások, közös napi torna célja az idő tevékeny eltöltése, a fizikai-szellemi aktivitás megtartása.

A klubtagok jövedelmüktől függően térítési díjat fizetnek.

Az idősek nappali ellátását biztosító intézmény kihasználtsága az elmúlt 10 évben folyamatosan 80% felett volt. A 2009-es évben volt a legalacsonyabb, mely a 2011-es évben tovább romlott, 74%. Az intézmény szolgáltatásait jelentős számban veszik igénybe különböző fogyatékkal élők (24%).

Ellátottak száma 2017. december 31. napján: 26 fő
Ellátottak száma 2018. december 31. napján: 20 fő (12 nő és 8 férfi)
Ellátottak száma 2019. december 31. napján: 10 fő (8 nő, 2 férfi)
Ellátottak száma 2020. december 31. napján: 11 fő
Ellátottak száma 2021. december 31. napján: 19 fő, ebből 7 fő demens
Ellátottak száma 2022. december 31. napján: 19 fő, ebből 7 fő demens
Ellátottak száma 2023. december 31. napján: 25 fő, ebből 8 fő demens
Ellátottak száma 2024. december 31. napján: 23 fő, ebből 7 fő demens

A fentiek mutatják, hogy a nappali ellátást igénybevevők száma csökken, azonban megállapítható, hogy leginkább egyre idősebb személyek veszik igénybe, akik már részleges felügyeletet igényelnek és a demencia jelei figyelhetőek meg esetükben. Emiatt is született arról döntés, hogy a jobb finanszírozást is figyelembe véve az idősek nappali ellátásán belül az intézmény megszervezte 2021. január 1-től a demens személyek nappali ellátását.

A gyermekjóléti alapellátások

A gyermekvédelmi ellátásokról szóló 28/2021.(VII.6.) ök.r. rendelet szerint a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások formái:

- gyermekjóléti szolgáltatás gyermekjóléti szolgálat útján;
- gyermekek napközbeni ellátása bölcsőde útján;
- család- és gyermekjóléti központ.

Mór város, mint járásközpont település, 2016. január 1. napjától létrehozta a Családsegítő- és Gyermekjóléti Központot, integrálva a Szociális Alapszolgáltatási Központba, ezenkívül biztosított a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat.

A Szolgálat ellátási területe Mór város, a Központé a Móri Járás. A Központ hatósági munkát végez, elsősorban a Járási Hivatal gyámhatósági osztálya részére.

Gyermekek napközbeni ellátása

Az önkormányzat a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosítja a családban élő azon gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését és étkezését, akiknek napközbeni ellátásáról a szüleik, gondozóik nem tudnak gondoskodni.

Mór városában rendelkezésre áll a 100 férőhelyes Nefelejcs Bölcsőde.

Gyermekek átmeneti gondozása

Helyettes szülő

Az önkormányzat a gyermekek átmeneti gondozásáról helyettes szülő útján gondoskodik.

Jelenleg nem biztosított a helyettes szülő szakfeladat, mert elköltözött az a személy, aki ezt eddig ellátta. Tanfolyam elvégzése a feltétel, hogy betölthesse valaki a feladatot. A Szociális Alapszolgáltatási Központ vezetője tájékoztatása szerint jelenleg nincs olyan személy, aki önkéntesen jelentkezne, valamint a közeljövőben tanfolyam indítása sem várható.

Drogprevenciós szolgáltatások

A Móri Rendőrkapitányság alkalmazottja évek óta folytatja a kisebb gyerekek körében a DADA program és a középiskolások körében az Ellen-Szer program keretében a felvilágosító munkát. A 2022. évben a Móri Rendőrkapitányság bűnmegelőzési eladója tartósan távol volt, így bűnmegelőzési program megtartására nem került sor. Az illetékességi területen levő oktatási intézmények felkérésére a kijelölt iskolarendőrök minden esetben megtartották a felkérés alapjául szolgáló előadásokat, tájékoztatókat. Tapasztalataik szerint a rendőrség által kábítószerrel kapcsolatban biztosított ingyenes telefonra nincs igény. A Perczel Mór Szakiskolában a tanári kar kért egy tájékoztatást kábítószerekkel kapcsolatban, melyet a Móri Rendőrkapitányság biztosított.

A Család- és gyermekjóléti központ óvodai és iskolai szociális segítői feladata az oktatási és nevelési intézmények tanulói számára drogprevenciós foglalkozások szervezése. A prevenciós

foglalkozások egyik témája a különböző illegális szerek használata, azoktól való függés kialakulása és hatása az egyénre, közösségre, társadalomra. A témát több foglalkozáson át, több oldalról közelítették meg. Beszélgetés közben rávilágítottak azokra a helyzetekre, eseményekre, amelyekben a gyerekek nem érzik jól magukat. Közösen a gyerekekkel „beazonosították" az érzéseket, és megbeszélték azt, hogy mit tesznek azért, hogy elmúljon a rossz kedvük, dühük. A szakemberek felhívják a résztvevő gyerekek figyelmét a szerhasználat veszélyeire, egészségügyi és büntetésvégrehajtási szempontból is.

2019. évben 3 alkalommal összesen 60 fő 12-13 éves korú gyerekeknek szerveztek drogprevenciós foglalkozást.

2020. szeptemberben a Családsegítő Alapítvány támogatásával városi rendezvény keretében minden iskola 7-8. osztályos tanulóinak és a Táncsics Mihály Gimnázium 9. évfolyamán tanulóinak összesen 186 fő számára drogprevenciós napot szerveztek a szociális segítők. Ezen a napon a **Székesfehérvári RÉV Szenvedélybeteg Segítő Ambulancia** munkatársai tartottak interaktív foglalkozást a témában.

2021-ben három általános iskolában 13-14 éves korú gyerekeknek, összesen 297 fő részére szerveztek drogprevenciós foglalkozásokat a segítő szakemberek.

A Székesfehérvári RÉV Szenvedélybeteg Segítő Ambulancia a Katolikus Karitász Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat hálózatának egysége. Célja: a szenvedélybetegek, hozzátartozóik és környezetük megsegítése, prevenció. Hazánkban több városban működik a Katolikus Karitász hálózatához tartozó (valamely egyházmegye vagy a Katolikus Karitász országos vagy egyházmegyei szervezetei által fenntartott) RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat: Budapest, Szombathely, Székesfehérvár, Eger, Kecskemét és Szekszárd.

A „Szülők és családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében" program kapcsán a fogadóórák, telefonos ügyeletek rendelkezésre állnak a Móri Rendőrkapitányságon, azonban azokon érdeklődő az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra sem volt.

Addiktológiai konzultáció

A konzultáció a szenvedélybetegségben, függőségben (alkohol, drog stb.) érintetteknek segít a felépülés folyamatában.

Az addiktológiai konzultációra szerdai napokon a Szociális Alapszolgáltatási Központ épületében 12.30-tól 16.00-ig – előzetes időpontegyeztetés után – volt lehetőség, de sajnos jelenleg szünetel szakember hiánya miatt.

Hátrányos megkülönböztetésre, az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére a szolgáltatások nyújtásakor nem volt példa.

Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszeren belül: Az egészségi állapot, ehhez kapcsolódó juttatás megléte (fogyatékossági támogatás, magasabb családi pótlék) figyelembevételével biztosítható pl. a támogató szolgálat vagy az étkezés igénybevétele.

Példák: A Szociális Alapszolgáltatási Központ ingyenes ruhaosztó akciói rendszeresek. A rászoruló, illetve idős betegek részére minden háziorvos részére keretet biztosítanak ingyenes influenza oltásból. A móri nyugdíjasok kedvezményesen válthatnak belépőt a komáromi gyógyfürdőbe.

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban való részvétel jogát.

Népkonyha biztosítása nem kötelező feladat. Mór Városi Önkormányzat a szociális étkeztetést biztosítja.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A közösségi élet színterei, fórumai

Helyi lakossági önszerveződések

Elmondhatjuk, hogy Móron színes, sokrétű a közösségi élet. Színterei a különböző egyesületek, klubok, civilszerveződések, melyeket közös érdeklődésű, azonos élethelyzetben élő móri lakosok hoztak létre.

A civil szervezet kifejezést olyan szervezetre használják, mely az anyagi haszonszerzéstől eltérő céllal alakult meg. Móron számos ilyen szerveződés jött létre, melyek eltérő aktivitással vesznek részt a város életében. A közösségi élet jelentős eseményei jellemzően a Lamberg-kastély és Kulturális Központ köré szerveződnek. Itt található a Városi Könyvtár is.

A borvidék népszerűsítése és a kulturált borfogyasztás a célja több egyesületnek:

Borbarát Hölgyek Egyesülete – 2000-ben alakult, évente mintegy 15 rendezvényt bonyolít le

Brindisi Szent Lőrinc borrend – a Móri Bornapok társrendezője.

A **Móri Városvédő és Szépítő Egyesület** tevékenysége kiterjed az értékvédelemre, hagyományőrzésre, tevőlegesen részt vesznek a város külső képének formálásában. Nagy szerepük van a 2011-ben átadott Wekerle-szobor létrejöttében.

A **Móri Fúvószenei Egyesület** 1981-ben alakult, a német nemzetiségi zenekultúra ápolásának céljával, a helyi Német Nemzetiségi Önkormányzat segítségével. Utánpótlását a Pászti Miklós Zeneiskola biztosítja. Jelenleg 80-100 tagja van.

A **Móri Képző- és Iparművészeti Szabadiskola Alapítvány** 1990-ben, magánszemélyek, művészek és mesteremberek által alapított nonprofit, közhasznú civil szervezet. Alapképzést nyújtanak gyermekek számára, valamint művészek kivitelezési munkáiban működnek közre.1994 óta minden nyáron művésztelepet szerveznek.

Kulturális egyesületek: Forgatós, Rozmaring, Edelweis Tánc Együttesek. A **Móri Írók és Költők** Szövetsége havonta rendszeresen összegyűlik, közös programokat szerveznek.

Városunkban három nyugdíjas szervezet is működik: **Ezerjó Nyugdíjas Egyesület, Mór-Pusztavám Bányász Nyugdíjas Szervezet és Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület Móri Szervezete.**

Működik, tevékenykedik még: Wekerle Sándor Egyesület, Mór-Freudenberg Baráti Társaság, Móri Díszmadarasok Egyesülete, Móri Középkori hagyományőrző Egyesület, Nemzetiségi Kórus stb.

A helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

Minden év első októberi hétvégéjén kerül megrendezésre a Móri Bornapok rendezvénysorozat, melynek keretében fellépnek a város kulturális egyesületei, gyermekcsoportjai, művészeink számára kiállítási lehetőséget biztosított. Áprilisban kerül sor a Szent György heti vigasságokra, augusztus 20-án Mórikum Kultúr-fröccs Fesztivál színesíti az ünnepet. A november hónapban zajló Márton napi rendezvényeken nemcsak az iskolák, hanem az óvodák is részt vesznek. **A programok zöme ingyenes, mindenki számára elérhető. A programokon lehetőséget kapnak a nemzetiségi csoportok, hogy bemutassák műsorukat a nagy közönség számára (pl. Edelweis, Rozmaring tánccsoportok, nemzetiségi kórus).**

Adventi időszakban minden vasárnap adventi műsorra kerül sor, ahol diákcsoportok adnak műsort. Minden év március 15-én a Szent Erzsébet Általános Iskola kezdeményezésére Művészeti Diákgálára kerül sor, ahol minden iskola diákjai képviselik magukat.

Ezek a műsorok jórészt ingyenesek, bárki számára elérhetőek. Sajnos a Lamberg-kastély Művelődési Központ, Könyvtár és Muzeális Kiállítóhely csak részben akadálymentes. Honlapjuk akadálymentes. A Lamberg-kastély, ahol a Városi Könyvtár található, mozgássérültek számára nem elérhető. Az Erzsébet téri Művelődési Ház részben akadálymentes.

A Lamberg-kastély Művelődési Központ, Könyvtár és Muzeális Kiállítóhely az identitástudat fejlesztése céljából múzeumpedagógiai foglalkozásokat tart a móri gyermekeknek, jeles ünnepek alkalmából pl. Márton nap. Ezek a foglalkozások ingyenesek. A Központhoz tartozik a Sváb Tájszoba, mely a sváb hagyományokkal ismerteti meg a látogatókat.

A Német Nemzetiségi Önkormányzat minden évben kiadvánnyal lepi meg a helyi lakosokat, Deutscher Kalender címmel.

Az iskolákban meghívott vendégként az Ezerjó Nyugdíjas Klub tagjai bemutatják a gyerekeknek a sváb szokásokat, hagyományokat (pl. kukoricamorzsolás, szüret).

Új színtérként jelenik meg 2022. májustól a programok megvalósításában a Lamberg-pince.

A közösségi életre nem jellemző, hogy etnikai konfliktusok okoztak/okoznak nehézséget.

A **helyi közösségi szolidaritás** megnyilvánulásai, mint például az adományozás, önkéntes munka, az egyházhoz közeli csoportokhoz, a Polgárőrséghez, Caritashoz és a Vöröskereszthez köthető elsősorban. A Katolikus Karitasz rendszeresen tart élelmiszerosztást. Az adventi hétvégéken gyűjtenek tartós élelmiszert, amit karácsony előtt csomag formájában átadnak a rászorulóknak.

A Móron található multifunkciós üzemek többször támogatják nagy értékű műszaki cikkekkel a rászoruló családokat. Ehhez a Szociális Alapszolgáltatási Központ munkatársainak segítségét kérik.

A Magyar Élelmiszerbankkal kötött megállapodás szerint a Hajléktalanok Átmeneti Szállása és a Szociális Alapszolgáltatási Központ rendszeresen élelmiszer adományt kap a móri Aldi, Lidl, Penny áruházból. Ezek változatos élelmiszerek: pékáruk, gyümölcsök stb. A Szociális

Alapszolgáltatási Központban csomagokat állítanak össze és hetente más-más családot részesítenek élelmiszercsomagban.

Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 21/2015.(VI.3.) önkormányzati rendelete szabályozza a civil szervezetek pályázati és eseti önkormányzati támogatásának feltételeit.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2022)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	**Sportcsarnok, sportpálya léte** (TS 103)	**A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma** (TS 104)	**Közművelődési intézmények száma** (TS 105)
db	**van/nincs**	**db**	**db**
0	igen	69 430	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A 2010-2014-es ciklusban nem került sor a Móri Cigány Kisebbségi Önkormányzat megalakulására. A 2019-es választás során ismét megalakult a Móri Cigány Kisebbségi Önkormányzat. A Móri Német Nemzetiségi Önkormányzat 2014-től folyamatosan működik.

A Cigány Önkormányzat iskolakezdés előtt, kérelemre, természetbeni támogatásban részesíti a kisgyermekes, magukat románok valló családokat. Célja, hogy a szociálisan rászoruló roma származású gyermekek családjainak az iskolakezdéssel járó anyagi terheit enyhítsék.

Az a roma származású, móri állandó lakhellyel rendelkező, 6-18 éves általános és középiskolában tanuló gyermeket nevelő szülő/gyám a jogosult, akinek családjában az egy főre eső jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-át, vagyis 71.250 Ft-ot.

A támogatást tanszerutalvány formájában kapják a jogosultak, mely egy helyi üzletben váltható be.

2020. év: 36 fő részesült összesen 360.000,- Ft-ban (10.000,- Ft/ fő)

2021. év: 33 fő részesült összesen 330.000,- Ft-ban (10.000,- Ft/ fő)

2022. év: 41 fő részesült összesen 205.000,- Ft-ban (5.000,- Ft/ fő)

3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
Társadalmi helyzetük jelentős részben az aluliskolázottságból fakad	Felzárkóztató képzés, alapfokú végzettséghez juttatni az iskolázatlan réteget
A sok gyermekes családoknak nagyobb az esélye az elszegényedésre	Tudatos családtervezés, védőnői tájékoztatás erősítése
Eladósodott családok munkaerő piacra juttatása	Szociális támogatások erősítése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A demográfiai táblázatokból megfigyelhető, hogy Mór lakossága fokozatosan csökken. Öregedési mutatója elöregedő társadalmat jelez.

A legfiatalabbak aránya csökkent, s ez a csökkenés beleillik az országos tendenciába és várhatóan az elsősorban a fiatalabb korosztályokat érintő elvándorlás tovább ront a helyzeten.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	6 549	6 985	13534	48,39%	51,61%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			373	2,76%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1 010	962	1972	7,46%	7,11%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	231	185	416	1,71%	1,37%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Intézményeink:

Bölcsődék:

A Nefelejcs Bölcsőde a város önkormányzati fenntartású bölcsődéje. Móron és a Móri Járásban élő, dolgozó családok (20 hetes kortól 3 éves korig) gyermekeinek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását végző intézmény, mely 8 csoportban 100 férőhellyel működik.

A bölcsőde rendelkezik főzőkonyhával, melyben biztosítja az étkezést a normál és a diétás étkezésre szoruló gyermekeknek is. A 2024/2025-ös nevelési évben a 100 férőhelyen 76 beíratott gyermeket gondoznak. Az intézmény kihasználtsága folyamatosan magas.

Tavaly szeptembertől nyitotta meg kapuit az Ábrahám János Református Óvoda Mini Bölcsőde, melynek mini bölcsődéje modern környezetben további 7 gyermek fogadására alkalmas.

Óvodák:

- Móri Pitypang Óvoda,
- Meseház Óvoda-Bölcsőde móri székhely óvodája,
- Móri Napsugár Óvoda,
- Móri Ábrahám János Református Óvoda és Mini Bölcsőde,

Általános iskolák:

- Móri Radnóti Miklós Általános Iskola,
- Móri Petőfi Sándor Általános Iskola,
- Móri Dr. Zimmermann Ágoston Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola,
- Szent Erzsébet Római Katolikus Általános Iskola
- Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Középiskolák:

- Székesfehérvári SZC Perczel Mór Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium,
- Móri Táncsics Mihály Gimnázium

A Pászti Miklós Alapfokú Művészeti Iskolában biztosított a lehetőség a zene tanulásra.

A székesfehérvári tankerületen keresztül a Móri Radnóti Miklós Általános Iskola részese az EFOP-4.1.2-17-2017. számú pályázatnak, amelynek kapcsán a Kossuth utca 1. szám alatt található telephelye elbontásra került, helyette egy a 21. századnak megfelelő új épületszárny került kialakításra. A 2022/23-as tanév során már birtokukba vehették a diákok és a pedagógusok.

Az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott célkitűzéseinek eléréséhez, a minőségi, európai szintű nevelés-oktatás feltételeinek biztosításához szükséges a fejlesztés. A mindennapi testneveléshez sem volt megfelelő a jelenlegi tornaterem-kapacitás (1 tornaterem, 1 tornaszoba), ezért a bővítés fontos eleme egy új tornaterem kialakítása öltözőkkel és vizesblokkal. A szabadidő hatékony eltöltéséhez, szakmai előadások tartásához, valamint helyi, körzeti és megyei versenyek lebonyolításához modern előadótermet és szekcióülések tartására, 100 fő befogadására alkalmas, leválasztható helyiségek kerültek kialakításra. Az iskola hosszú távon kívánja biztosítani tagintézményei számára a felső tagozatos gyerekek esetleges befogadását 4 osztályteremmel. A hatékony oktató-nevelő munka és a magas színvonalú tehetséggondozás érdekében olyan jól felszerelt szaktantermeket és szertárakat (fizika-kémia terem szertárral, biológia-földrajz terem szertárral, nyelvi labor, kézműves terem) alakította ki, amelyekben a kor igényeinek megfelelő szinten tudja folytatni a munkát. Az épületben kialakításra került egy új könyvtár, amely nagyban hozzájárul a gyerekek olvasóvá neveléséhez. A Móri Pászti Miklós AMI által az intézmény diákjai (41 fő) számára tartott egyéni hangszeres órák és a kiscsoportos szolfézs órák tartása is indokolttá tette 7 csoport és egyéni foglalkoztatásra alkalmas helyiségek kialakítását. A Pedagógiai Szakszolgálat is az új épületszárnyban kapott helyet. A szakos tanítást végző tanárok felkészülését segítendően szükséges volt egy tanári szoba is.

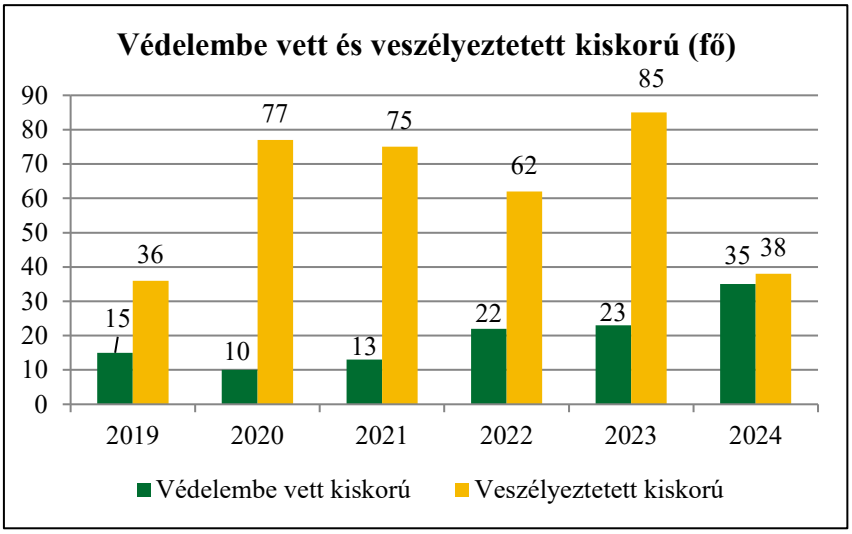
Veszélyeztetett és védelembe vett gyermekek

Veszélyeztetettség: Olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt.5.§ n. pont).

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése a gyermek védelembe vételével történik. Ez utóbbi a Járási Hivatal hatáskörébe tartozik, a Családsegítő- és Gyermekjóléti Központ közreműködésével.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	**Védelembe vett kiskorú gyermekek száma** (TS 116)	**Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma** (TS 115)
	Fő	**Fő**
2019	15	36
2020	10	77
2021	13	75
2022	22	62
2023	23	85
2024	35	38

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Család- és Gyermekjóléti Központ tájékoztatása szerint 2024-ben:

Mór településen a védelembe vétel alatt álló kiskorúak száma: 35 fő

Nevelésbe vett kiskorúak száma: 36 fő

Utógondozás, szakellátásból kikerült: 3 fő

A 15/1998. (IV.30.) NM. rendeletnek megfelelően a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat az éves tanácskozást megszervezi minden évben. A tanácskozás résztvevői átfogó képet kaptak a területen dolgozó szakemberektől a város gyermekvédelmi helyzetéről.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet:

A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdése értelmében hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A Gyvt. 67/A. § (2) bekezdése értelmében halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fenti körülmények közül kettő fennáll

b) nevelésbe vett gyermek

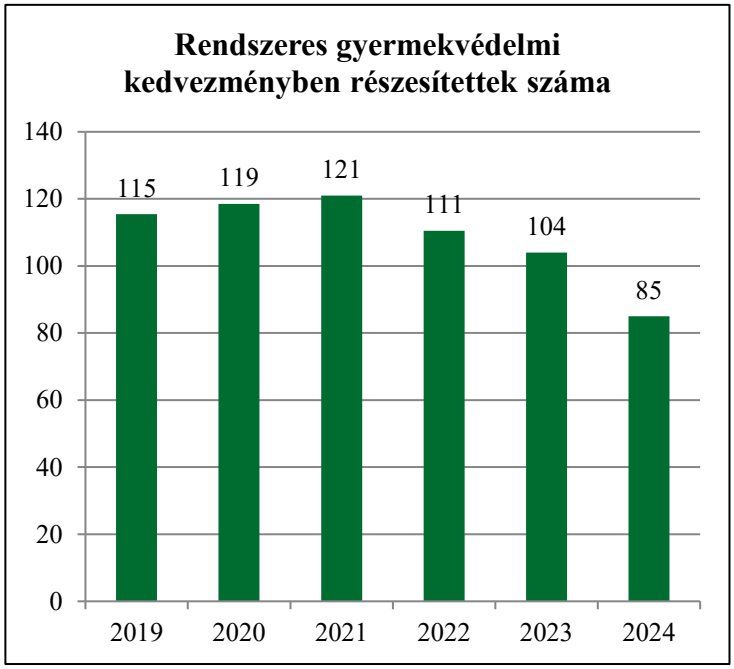
c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása 2016-ig a köznevelési törvény alapján, a szülő önkéntes nyilatkozata alapján történt. Ezt követően a jegyző, a szülő külön kérésére, határozatban állapítja meg a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet tényét.

A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre** való jogosultság megállapításakor jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára kerül sor. Ingyenes étkezés, tankönyvtámogatás és évente két alkalommal Erzsébet-utalvány jár a kedvezményre való jogosultsággal, illetve 2019-től Erzsébet-utalvány helyett pénzbeli támogatás. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak száma egyre csökken, feltételezhetően a családok jövedelmének emelkedése miatt. A jogosultsági értékhatár 5%-kal történő emelése történt 2018-ban. A covid-járvány miatt kihirdetett veszélyhelyzet ideje alatt a jogosultságok automatikusan meghosszabbodtak 2022. augusztus 31-ig. A covid idején emelkedett a jogosultsági értékhatár a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény vonatkozásában. Eszerint az egyedülálló, illetve tartós beteg gyermeket nevelő szülő esetén a szociális vetítési alap 245%-a, családos esetén pedig 225%-a az új értékhatár 2025-től.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	**Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma** (TS 111)
	Fő
2019	115
2020	119
2021	121
2022	111
2023	104
2024	85

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak száma folyamatosan csökken, 2022. december 31-én 111 fő volt jogosult, míg 2024-ben csak 85 fő.

Év	Hátrányos helyzetű rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő	Halmozottan hátrányos helyzetű rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő
2020	69	36
2021	60	27
2022	54	28
2023	75	10
2024	58	12

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása iránti igény emelkedő tendenciát mutat, azonban nem biztos, hogy több a hátrányos helyzetű gyermek van, inkább többen igénylik a megállapítást. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény kapcsán nyújtott pénzbeli támogatás összege a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása esetén gyermekenként 6.500.-Ft-ra, a csak rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén 6.000.-Ft-ra emelkedett. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek különböző tehetséggondozó és ösztöndíj programokon vehetnek részt, illetve ingyenes alapfokú művészeti oktatásra jogosultak, a szülő részére plusz pénzbeli támogatást nem jelent.

A támogatás összegének differenciálása okozta, hogy egyre több szülő kérte a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítást. Jellemzően alacsony iskolai végzettség miatt, illetve az árki pusztai gyermekek esetében (a rész-szegregációban lakás miatt) elégtelen lakáskörülmény miatt.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítására 2024-ben 70 gyermek esetén került sor, ebből hátrányos helyzetű 58 gyermek, halmozottan hátrányos helyzetű 12 gyermek. 27 családban fordult elő hátrányos helyzetű gyermek és 5 családban halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Fogyatékossággal élő gyermekek száma, aránya

A Magyar Államkincstár a tartós beteg, illetve súlyos fogyatékos gyermeket nevelő szülő részére emelt összegű családi pótlékot folyósít (a fogyatékossági támogatást csak nagykorú személy igényelheti).

A Magyar Államkincstár megkeresésünkre nem tudott adatot közölni a móri gyermekek után folyósított **emelt összegű családi pótlékban** részesülők számáról.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor nyújt a szülő információt arról, hogy gyermeke tartós beteg, fogyatékos. Ebben az esetben magasabb a jogosultsági értékhatár.

2022-ben a 101 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek közül 5 fő volt tartós beteg, illetve fogyatékos.

2023-ban a 96 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek.

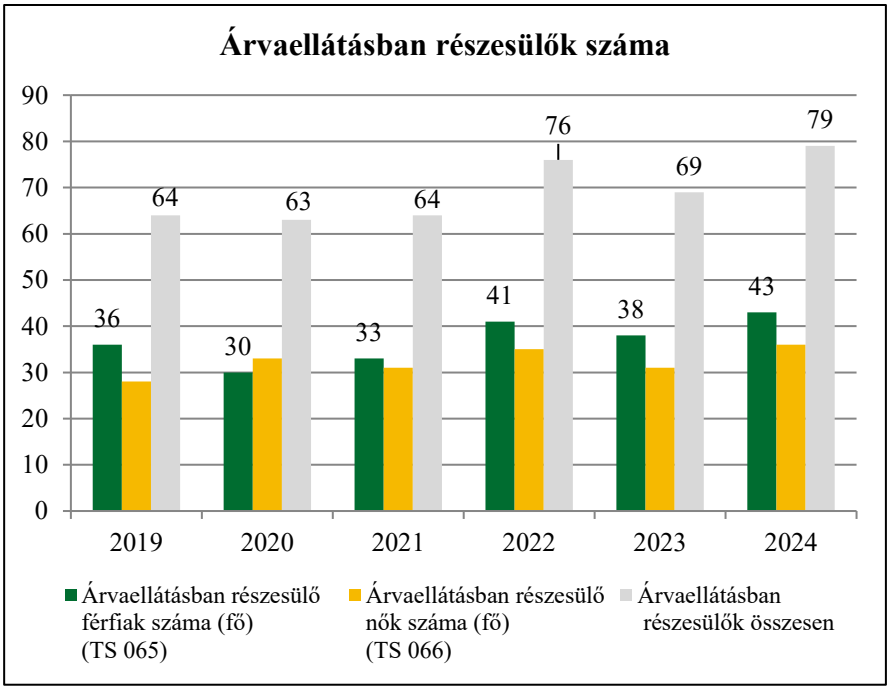
2024-ben a 88 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek.

Egyéb önkormányzati támogatások gyermekes családok részére
A gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2019	36	28	64
2020	30	33	63
2021	33	31	64
2022	41	35	76
2023	38	31	69
2024	43	36	79

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőfokú tanulmányainak támogatása. Az Arany János Tehetségkutató program célja, hogy segítse a középiskolás korú hátrányos helyzetű, tehetséges diákok továbbtanulását. Városunkban 2017-ben 40 gyermek és fiatal vett részt a fenti programokban és összesen 2.860.000,- Ft támogatásban részesültek.

2018-ban és 2019-ben a felsőoktatásban tanuló hallgatók részéről 34 db pályázat érkezett. Az Arany János Tehetséggondozó Ösztöndíj benyújtásához 2018. évben és 2019. évben nem érkezett új pályázat. 2022-ben 30 fő támogatott részére 2 037 000,- Ft került kiosztásra.

Városunkban 2023-ban 28 gyermek és fiatal vett részt a fenti programokban és részesült pénzbeli támogatásban. A felhasznált összeg 2.490.000,- Ft volt.

A települési támogatásokkal és a köztemetéssel kapcsolatos eljárás szabályairól szóló 22/2021(V.14.) önkormányzati rendelet értelmében rendkívüli települési támogatás igényelhető, melynek formái: eseti jelleggel nyújtott és meghatározott időszakra nyújtott rendkívüli települési támogatás. Az általános rendelkezésekben meghatározásra kerültek, hogy melyek a létfenntartást veszélyeztető élethelyzetek, melyek fennállása szükséges a rendkívüli települési támogatásra való jogosultsághoz. Itt beépítésre került többek között: a válsághelyzetben lévő anya gyermekének megtartása, iskoláztatás, a gyermek fogadásának előkészítése, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás segítése és a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások.

Az újszülöttek családjának támogatása egyszeri, gyermekenként 70.000,- Ft támogatást nyújt azoknak a gyermeket vállaló családoknak, akik 24 hónapja folyamatos lakcímmel rendelkeznek Móron és életvitelszerűen is a városban laknak.

2024. évben az újszülöttek családjának támogatását 75 jogosult részére biztosítottuk.

Az erre a célra kifizetett összeg: 5.250.000,- Ft. 2024. évben nem került sor kérelem elutasítására.

Ingyenes vagy kedvezményes oktatási/ nevelési étkeztetésben részesülők

Intézmény neve	Intézménybe beiratott kedvezményes étkezésben részesülő móri gyermekek száma (fő)				
	2020	2021	2022	2023	2024
Nefelejcs Bölcsőde	31	28	29	27	49
Napsugár Óvoda	70	75	75	88	96
Pitypang Óvoda	131	111	107	94	70
Meseház Óvoda	96	93	100	91	88
Radnóti Miklós Általános Iskola	120	115	126	122	96
Petőfi Sándor Általános Iskola	114	121	130	119	109
Dr. Zimmermann Ágoston Általános Iskola	66	69	75	84	74
Szt. Erzsébet Római Kat. Általános Iskola	39	39	73	75	80
Gárdonyi Géza, Óvoda, Ált. Iskola	32	27	28	24	27

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

A covid-járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet ideje alatt a térítési díjak emelése tilos volt.

A gyermekvédelmi ellátásokról szóló 28/2021. (VII.6.) önkormányzati rendelet szabályozza a gyermekétkeztetés tekintetében a fizetendő személyi térítési díjakat. E szerint a személyi térítési díj a normatív kedvezményeken túlmenően a közoktatási intézménynél étkeztetésben részesülő gyermek esetében kérelemre csökkenthető, vagy elengedhető. 2022-ben ilyen kérelem nem érkezett.

Minden évben visszatérő feladatként jelenik meg a térítési díjak felülvizsgálata. 2024. márciusában a Nefelejcs Bölcsőde gondozási térítési díja a Képviselő-testület döntése alapján változatlanul 0 Ft maradt. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díjainak felülvizsgálata is megtörtént. A gyermekétkeztetést ellátó intézmények vezetőinek (Nefelejcs Bölcsőde, Móri Pitypang Óvoda, Mór Városi Önkormányzat Ellátó Központja) a javaslatai alapján 2024.01.01. napjától a Bölcsődében 19%-os, az iskolai térítési díj tekintetében 12,2%-os (infláció követő) emelés történt. Az óvodai étkeztetés vonatkozásában maradt a 2023. október 1-től érvényes díj. A Polgármesteri Hivatal a felülvizsgálatot az érintett intézményvezetők javaslata alapján készítette elő.

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek

Móron nagyobb mongol közösség él, akik néhány éve Bodajkon jelentek meg, munkavégzés céljából. Munkalehetőségük ott megszűnt, így Móron letelepedve, móri üzemekben dolgoznak.

Sok a vegyes házasság, általában az édesanya a mongol, édesapa magyar. Ezenkívül német, román és ukrán állampolgárságú, ill. kettős állampolgárságú gyermek él a városban. A szülők jellemzően dolgozni jöttek Mórra.

2022-ben háborús helyzet alakult ki Ukrajnában, aminek következtében sok menekült érkezett Magyarországra, Mórra is. A kezdetekben 24 óra itt tartózkodás után továbbutaztak Székesfehérvárra, de több család Móron talált szálláshelyet. A családok többnyire férfi nélkül, egyedül ideérkező anyák, nagymamák voltak, több gyermekkel. A caritas és civil személyek adományokkal segítették őket, az önkormányzat pedig biztosította szállásukat és étkezésüket, fél évig ingyenesen. A 109/2022.(III.12.) Korm.r. az ezt követő időszakot is szabályozta.
A településen élő egyes családokkal nehezen lehet kommunikálni, mivel nem ismerik a magyar nyelvet. További nehézséget okoz az is, hogy a menedékjoggal rendelkező gyermekem nem kerülnek be az ellátórendszerbe (pl. orvosi rendszer). Jellemzően hátrányos helyzetűek, alacsony iskolázottságúak és bár van, aki tud magyarul beszélni, de írni és olvasni nem. A gyerekek nehezen integrálhatóak mind az óvodába, mind az iskolába.

Állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői
Nem releváns településünkön.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége
Árki pusztán jellemzően kisgyermekes, alacsony jövedelmű családok élnek (egyik család 10 gyermeket nevel).

A közösségi közlekedés távolsági járatokkal biztosított, melyeknél a nem megfelelő közlekedési menetrend miatt nehéz a városi munkahelyekre bejárni, illetve több szülőnek problémát okoz gyermeke elkísérése az óvodába, iskolába, ahová autóbusszal jutnak el. Az árki pusztai gyermekek jellemzően a móri Pitypang Óvodába járnak. Az árki pusztai gyermekek között sok a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek, s mint ilyenek, kedvezményesen, illetve ingyenesen étkeznek a gyermeknevelési, oktatási intézményekben, kedvezményekben részesülnek. A szünidei gyermekétkeztetés biztosítása esetükben nehézségekbe ütközik a távolság miatt. Az árki pusztai gyermekek hátrányos helyzetűek az elégtelen lakáskörülmények miatt.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Védőnői Szolgálat jellemzői

A Védőnői Szolgálat telephelye a Nefelejcs Bölcsődében volt, majd 2020. augusztus 15-től a Mór, Táncsics u. 1302/1. hrsz-ú ingatlanba (volt Véradóállomás) költözött a gyermekorvosokkal együtt. Az épület felújítása alatt a régi Tüdőgondozó épületében látták el munkájukat.

Ennek előzménye, hogy a TOP-4.1.1-15-FE1-2016-00029 kódszámú pályázat útján megvalósult egy meglévő, de üresen álló épület (volt Véradóállomás) felújítása, ahová a felújítás után a házi gyermekorvosi és a védőnői szolgálat költözött. A kivitelezési munkálatok 2020. áprilisában befejeződtek. A Védőnői Szolgálatnak és iskolaorvosnak addig helyet adó Nefelejcs Bölcsődében így hely szabadult fel és megvalósítható lett a férőhelybővítés. A bölcsődében a TOP-1.4.1-15-FE1-2016-00023. számú pályázat keretében valósult meg a felújítás és a bővítés, mely során két csoportszoba, egy tornaszoba, valamint egy fürdő és akadálymentes mosdó került kialakításra.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2019	8	n.a.	-
2020	8	n.a.	-
2021	8	n.a.	-
2022	7	n.a.	-
2023	0	n.a.	-
2024	7	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A móri **Védőnői Szolgálatnál** 7 betöltött álláshelyen dolgoznak a védőnők. Betöltetlen álláshely nincs. Mór, Csókakő, Nagyveleg, Felsődobos kisgyermekeit és családjaikat látják el. A családok otthonában, valamint a nevelési, oktatási intézményekben, illetve közösségi programokra alkalmas helyszíneken (Nővérszálló nagyterme, nyári táborok) látják el feladataikat. Végeznek tanácsadást orvossal együtt is. Részt vesznek a Rota vírus elleni oltás lebonyolításában, felhívják a figyelmet az újszülöttek családjának támogatására, annak igénybevételéhez nyomtatvánnyal látják el a kismamákat.

A leterheltség megállapításához figyelembe kell venni, hogy a jogszabály szerint a védőnő maximum 250 gyereket láthat el, illetve, hogy országos átlagban 300 gyerek ellátása jut egy védőnőre.

5 területi védőnő és 2 iskolavédőnői álláshely van, mind a 7 hely betöltött.

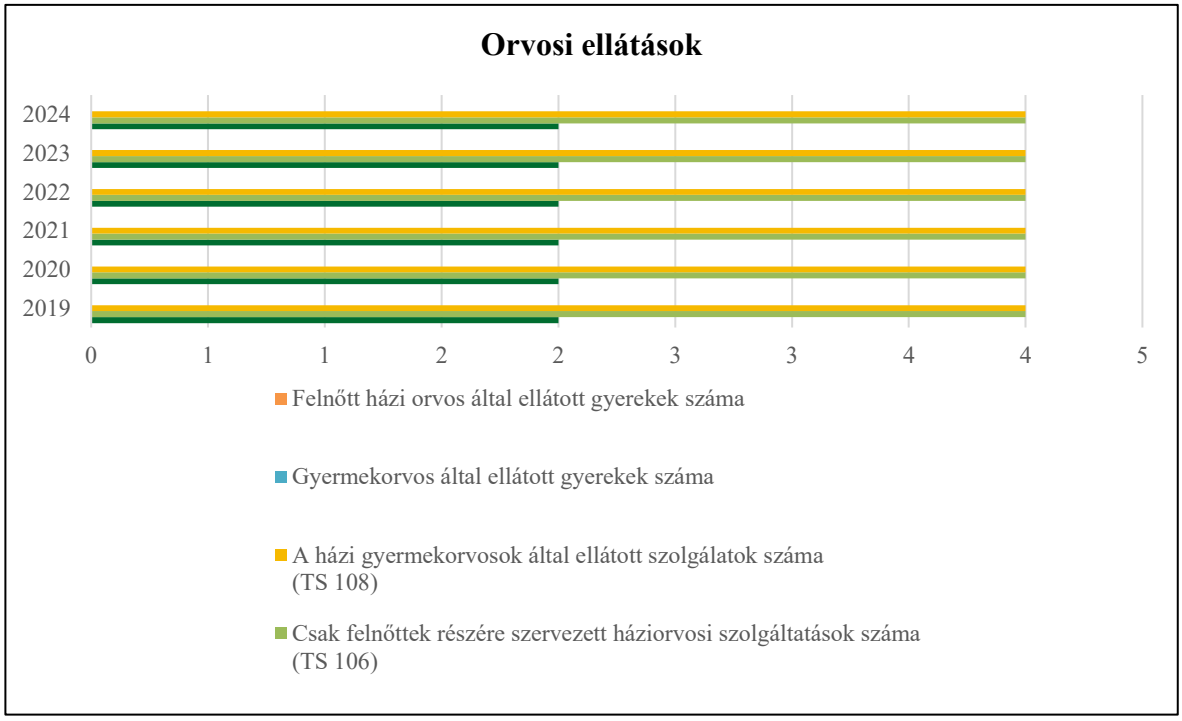
Gyermekorvosi ellátás jellemzői

A város **egészségügyi ellátó hálózatában** 10 háziorvos és házi gyermekorvos praktizál. A háziorvosi praxisok száma évek óta állandó. 4 gyermek háziorvos látja el Mór Város területén a beteg gyermekeket és 2 a felnőtt és gyerekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2019	2	4	4	n.a.	n.a.
2020	2	4	4	n.a.	n.a.
2021	2	4	4	n.a.	n.a.
2022	2	4	4	n.a.	n.a.
2023	2	4	4	n.a.	n.a.
2024	2	4	4	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A GDPR törvény megjelenése óta a tanácsadást önállóan végzik a védőnők, nem a gyermekorvosokkal együtt.

A Védőnői Szolgálat, mint prevenciós alapszolgáltató találkozik először a hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel, illetve családtagjaikkal. A területi védőnők a várandósokat és a 0-7 éves korosztályt, az iskola védőnők az általános iskolás és középiskolák tanulóit látják el. A szociális, testi, lelki épségükben veszélyeztetett nők, várandósok és gyermekek érdekében jelzőrendszeri tevékenységet végeznek.

Minden fejlesztéssel foglalkozó szakember egyet ért abban, hogy a minél korábbi fejlesztés rendkívüli jelentőségű a fejleszthetőség szempontjából.

A **korai fejlesztés** az élet korai időszakában nyújt egyénre szabott, a családi rendszert messzemenően figyelembe vevő, koordinált szolgáltatásokat a sérült vagy fejlődési zavar szempontjából veszélyeztetett gyerekeknek. Ez a korai időszak mind az idegrendszer érése, mind pedig a korai létfontosságú szociális kapcsolatok formálódása szempontjából alapvető jelentőségű. A kora gyermekkori intervenció ezt az érzékeny időszakot használja ki, hogy megfelelő intervenciós eljárásokkal, pedagógiai-terápiás módszerekkel segítsék a kisgyermek fejlődési lehetőségeinek kibontakozását.

A különböző fejlődési eltérések megoszlása a móri kistérségben, a 2010-es adatok alapján, a következőképpen alakult:

1. szociális fejlődés zavara: 1 éveseknél 1%, 3 és 5 éves korban 2-2%
2. beszédfejlődési zavar: 1 éveseknél 4%, 3 éveseknél 3%, 5 éveseknél 5%
3. mozgásfejlődés zavara: 1 éveseknél 2%, 3 éveseknél 12%, 5 éveseknél 10%

Tapasztalatok alapján bebizonyosodott, hogy az eltérő fejlődésű gyermekek komplex fejlesztése annál hatékonyabb, minél korábbi életszakaszban kezdődik el.

A fejlődésneurológiai szakrendelés Székesfehérváron a Szent György Kórházban biztosított, de nagyon hosszú a várólista. Móron nem működik korai fejlesztés (intézménybe még nem járó, 0-5 éves korosztály), leszámítva egy gyógytornász munkáját a szakrendelő intézetben, aki

Dévény Anna módszerével dolgozik. Az óvodákban biztosított a logopédiai ellátás, néhol fejlesztő pedagógus is, a tapasztalat azonban azt mutatja, hogy szinte csak a beiskolázandó korosztállyal tudnak foglalkozni. Székesfehérvári speciális oktatási intézményekbe (pl. Speciális Fejlesztő Bölcsőde, Rákóczi Úti Óvoda) bekerülni csak ottani lakcímmel rendelkezőknek lehet. Budapesten sok lehetőség kínálkozik, de sajnos ennek költségeit az átlagember nem tudja finanszírozni. Rehabilitáció és szociális ellátás tekintetében talán jobb a helyzet. Székesfehérváron működik a Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Móron a Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Móri Tagintézménye. A szociális ellátásokhoz való hozzáférést a Szociális Alapszolgáltatási Központ, a Vöröskereszt és a Kórházban működő Elixir Gold Kft.Támogató Szolgálat biztosítja.

A korai fejlesztés megvalósulásával valószínűleg sokkal kevesebb SNI-s és BTM-es besorolású gyermek kezdhetné meg az általános iskolai tanulmányait.

Jelenleg a Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Móri Tagintézményének a feladatkörébe tartozik a korai fejlesztés biztosítása.

Az **Iskola-egészségügyi Szolgálat** feladata az 5 általános és a 2 középiskola tanulói egészségének védelme. Mindegyik általános és középiskolában található orvosi szoba, itt történik a tanulók védőnői és orvosi szűrővizsgálata.

Védőnők és pedagógusok jelzése szerint a covid óta megfigyelhető a gyerekek romló mentális állapota. A pszichológiai segítségnyújtás lehetősége adott, azonban a megnövekedett igényeket nem tudja követni. Az intézményekben biztosított a pszichológiai tanácsadás – sajnos a Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és EGYMI-ben nem -, de nagyon hosszú a várólista.

Gyógytestnevelés és **gyógy úszás** feladatait továbbra is az intézmények képesített pedagógusai látják el. Logopédiai ellátás saját alkalmazott gyógypedagógusokkal történik.

Az Iskola-egészségügyi Szolgálat szolgáltatásai, a szűrővizsgálatok bármelyik gyermek részére elérhetők, megkülönböztetés nélkül. Miután iskolai keretek között zajlik, szervezetten, ezért mindenki számára biztosított.

Önkormányzatunk a helyi lakosság egészségvédelmének megőrzése érdekében indított védőoltási programsorozatot folytatja a **Rota vírus elleni védőoltás** biztosításával a településen élő kisgyermekes családok számára. 2022-ben 140 gyermek, 2023-ban 109 gyermek, 2024-ben 100 gyermek kapta meg a kétkomponensű oltóanyagot.

Gyermekjóléti alapellátások

Mór városra nézve kötelező gyermekjóléti alapellátásokat az Önkormányzat biztosítja, úgymint a gyermekjóléti szolgáltatás gyermekjóléti szolgálat útján, gyermekek napközbeni ellátása bölcsőde útján, család- és gyermekjóléti központ. Megoldandó feladat, melyet az intézkedési terv is tartalmaz, a gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülő útján.

Önkormányzatunk számára nem kötelező feladat a Biztos Kezdet Gyerekház és a Tanoda működtetése.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó **gyermekjóléti alapellátások,** illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt.-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Móron a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása a hatályos jogszabályok szerint történik az arra jogosultak részére. A Család- és gyermekjóléti Szolgálat ill. Központ eredményesen működik a városban, a jelzőrendszer tagjai aktívak.

Gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás

A Szociális Alapszolgáltatási Központban a szakmai alapelveknek megfelelően szolgáltatásaik minden, az ellátási területen élő személy számára igénybe vehető, nemzetiségre, vallásra, politikai meggyőződésre, egészségi állapotra, nemre, származásra, szexuális beállítottságra való tekintet nélkül.

A járvány időszakában az Árki pusztán élő gyermekek nem tudtak csatlakozni az online oktatáshoz (internet és eszköz hiányában). Az iskolák papír alapú feladatlapokkal igyekeztek segíteni, hogy ezek a gyermekek ne maradjanak le a tanulásban. A Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai hozták-vitték az iskolák és a tanulók között a feladatokat.

Pályázati lehetőség miatt kialakításra került Árki puszta bérlakásos tömbjében (a volt bolt helyiségében) egy iroda, melyet tanulószobának használtak járvány idején a roma gyermekek részére

Itteni tevékenység:

- 2019-ben minden hónapban 1 alkalommal (összesen 12x) írás, olvasás gyakorlása, közös játék, memória, színezés, helyesírás gyakorlása.
- 2020-ban minden hónapban 1 alkalommal (összesen 12x) írás, olvasás, verstanulás, térképolvasás, természetismeret, hangos olvasás.
- 2021-ben minden hónapban 1 alkalommal (összesen 12x) természetismeret, verstanulás, hangos olvasás, számolás.

Nehéz arról adatot nyerni, hogy a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek **a szolgáltatásokhoz** hogyan férnek hozzá. Nagy szerepe van a jelzőrendszernek, a gyermekekkel közvetlen kapcsolatban levő védőnőknek, orvosoknak, óvónőknek, ifjúságvédelmi felelősöknek stb. Megállapítható, hogy Móron a jelzőrendszer jól működik.

Mór Városi Önkormányzat fenntartásában lévő **Nefelejcs Bölcsődében** a 60 fő férőhely 2012 decemberében emelkedett 76 férőhelyre. Jelenlegi férőhely: 100. A Védőnői Szolgálat kiköltözése után 2019-ben valósult meg pályázat útján a felújítás és a férőhelybővítés. Az intézmény 5 gondozási egységből áll, melyekben 8 gyermekcsoport működik. Az elmúlt években átlagos kihasználtsági foka 94%. A dolgozók száma: 30 fő (Intézményvezető 1 fő, intézményvezető helyettes 1 fő, élelmezésvezető 1 fő, kisgyermeknevelő 18 fő, egyéb kisegítő

személyzet (bölcsődei dajka) 4 fő, szakácsnő 1 fő, konyhai kisegítő 2 fő, egyéb kisegítő személyzet (mosó-mosogató-takarítónő) 2 fő).

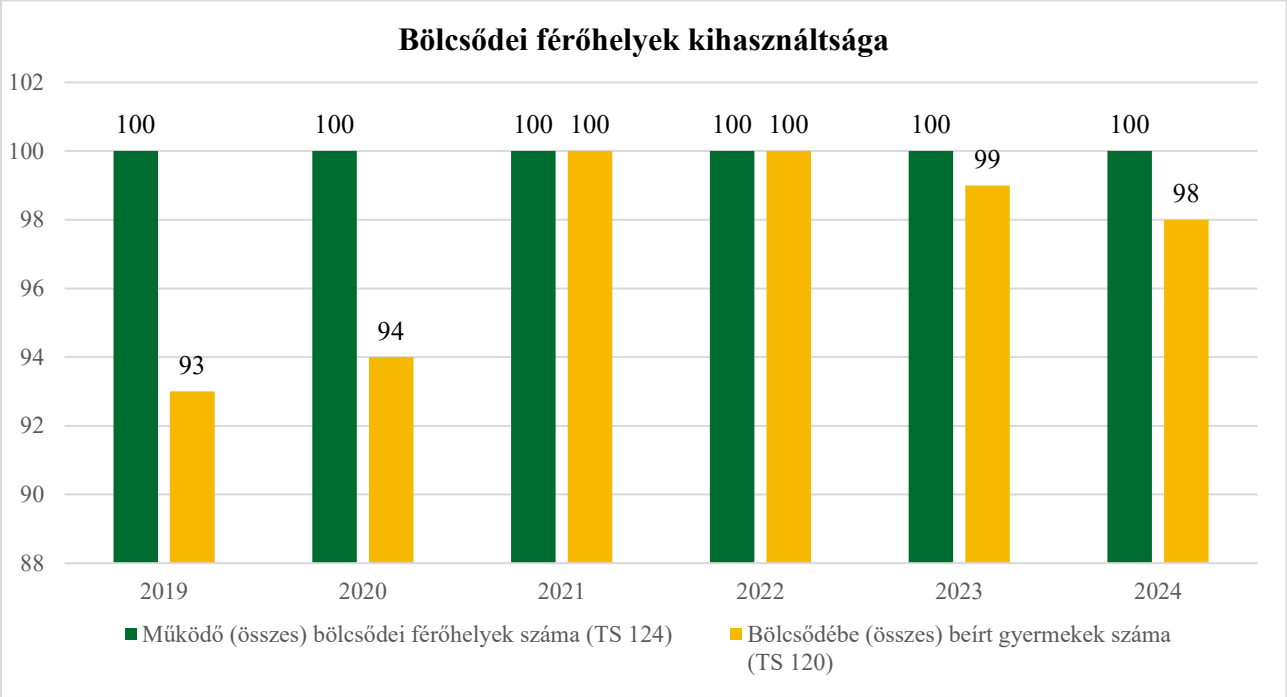
4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	**Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma**	**Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma**
	db	**Fő**
2019	100	93
2020	100	94
2021	100	100
2022	100	100
2023	100	99
2024	100	98

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	**Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma** (TS 126)	**Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 122)	**Működő családi bölcsődei férőhelyek száma** (TS 125)	**Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 121)	**Működő mini bölcsődei férőhelyek száma** (TS 127)	**Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 123)	**Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma** (TS 124)	**Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma** (TS 120)
	db	**Fő**	**db**	**Fő**	**db**	**Fő**	**db**	**Fő**
2019	0	0	0	0	0	0	100	93
2020	0	0	0	0	0	0	100	94
2021	0	0	0	0	0	0	100	100
2022	0	0	0	0	0	0	100	100
2023	0	0	0	0	0	0	100	99

2024	0	0	0	0	8	7	100	98

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Gyermekvédelem

Az önkormányzat a családsegítést és a gyermekjóléti szolgáltatást a Móri Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában lévő Szociális Alapszolgáltatási Központon keresztül látja el, 2016. január 1. napjától Mór város területére vonatkozóan a család- és gyermekjóléti szolgáltatás keretében, míg a móri járásra vonatkozóan a család- és gyermekjóléti központ keretében biztosítja. 2024-ben a Család- és Gyermekjóléti Központ tájékoztatása szerint:

Mór településen a védelembe vétel alatt álló kiskorúak száma: 35 fő

Nevelésbe vett kiskorúak száma: 36 fő

Utógondozás, szakellátásból kikerült: 3 fő

Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Jelenleg nem megoldott a helyettes szülő szolgáltatás. Évekig rendelkezésre állt, igaz, hogy nagyon ritkán kellett igénybe venni, de költözés miatt státusza nincs jelenleg betöltve. A megfelelő tanfolyam sem indult a közelmúltban.

Egészségfejlesztési, sport -, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A Gyermekjóléti Szolgálat 2011. óta szervezi a „cipős doboz” akciót, illetve helyi vállalkozók élelmiszer csomagjait is eljuttatták rászoruló családoknak. Biztosítják a korrepetálás lehetőségét és a pótvizsgára felkészítést.

A SZAK munkatársai a tanév folyamán több alkalommal, illetve a nyári szünetben is Árki pusztán az ott élő gyermekek számára 8 alkalommal játszóházat, szabadidős foglalkozást szerveztek, illetve korrepetálást tartottak alkalmanként 5-8 gyermek részére. A 2024. évben is folyamatosan elérhető volt klienseik számára az ingyenes ruha adományozás, melyet lakossági felajánlásból tudtak biztosítani. Összesen 13 alkalommal 34 fő részére nyújtottak ily módon segítséget a ruházkodásban. A ruhabörzéken nemcsak felnőtt, hanem gyerekruha és -cipő is gazdára talált. A karácsonyi adományozás során sok kisgyermek arcára csaltak mosolyt a szépen becsomagolt ajándékok, melyek a ruhák mellett édességet és játékot is tartalmaztak.

A SZAK is szervezett az elmúlt évben nyári táborokat a Családsegítő Alapítvány közreműködésével, támogatásával 2 turnusban, amelyeken összesen 50 gyermek vett részt.

A **Wekerle Sándor Szabadidőközpontban** (a továbbiakban: Szabadidőközpont) számos sportegyesület tartja edzéseit a gyermekek részére. A Szabadidőközponton belül működik a Városi Uszoda. Az uszodában és a MÓRI SE-nél több héten keresztül lehetőség van nyáron táboroztatni a gyerekeket, ami nagy segítség a szülőknek. Így a gyermekek több turnusban is részt vehetnek focitáborban, úszótáborban, sporttáborban vagy akár öttusa táborban.

Kulturált, biztonságos körülmények között számos sportolási lehetőség van a gyermekeknek a Szabadidőközpont területén egész évben: futball, kézilabda, tollaslabda, úszás, öttusa, karate, illetve gördeszkapálya, futópálya és kültéri kondipark áll a sportolni vágyók rendelkezésére. A sport önuralomra, fegyelemre tanítja a gyermekeket, ezért is próbál a Szabadidőközpont minél több sportágnak helyet biztosítani, hogy minél szélesebb körből tudják a szülők és a gyermekek is a számukra megfelelő sportágat kiválasztani.

Vannak olyan kisgyerekek, akik félénkebbek, zárkózottabbak, nehezebben barátkoznak, ezért a Móri SE lehetőséget biztosít számukra, hogy a Szülő-Gyerek Foci program keretében a kisgyermeknek megkönnyítsék a társaságba, a csapatba történő beintegrálódást azzal, hogy a szülőkkel együtt focizhatnak.

Tömegsport jelleggel is próbálják ösztönözni a gyerekeket a sportolásra. Így akik nem akarnak a versenysportban résztvenni, azoknak is adott a lehetőség mozogni

Móron számos sportegyesület és azon belül szakosztály működik, pl. Móri Labdarúgó Szakosztály, Móri Öttusa Egyesület, Sakk Szakosztály, Móri Kézilabda Sport Club, Móri Úszó Egyesület, Mazsorett Szakosztály stb. A város vezetése nagy hangsúlyt fektet a fiatalok sportra nevelésére, támogatja az egyesületeket és szoros kapcsolatot tart fenn velük.

A Lamberg-kastély Művelődési Központ, Könyvtár és Muzeális Kiállítóhely számtalan programmal, rendezvénnyel szolgál a gyermekek, családok számára. Az elmúlt évben is több alkalommal került megrendezésre múzeum pedagógia foglalkozás.

Ezenkívül délutáni kézműves foglalkozásokat is tartottak 7 alkalommal, ahol alkalmanként 15-18 fő kézműveskedett.

A kastély dolgozói minden évben nyári táborokat szerveznek az általános iskolások különböző korosztályainak, ezzel is segítve a gyerekek nyári elhelyezését.

2024-ben 3 tábort szerveztek a 8-12 éves korosztály részére, táboronként 20 gyermek részvételével különböző témakörök köré építve a tábor hangulatát.

A gyermekek szabadidős tevékenységének hasznos eltöltéséhez rendelkezésre áll a városban kb. 20.000 kötetes ifjúsági könyvtár a Városi Könyvtárban, valamint az iskolai könyvtárak.

Az elmúlt évben is több alkalommal került megrendezésre múzeum pedagógia foglalkozás:

2022.03.08. – 11. projekthét keretén belül 12 foglalkozáson összesen 260 fő,

2022.04.05. – 08. projekthét keretén belül 10 foglalkozáson összesen 219 fő,

2022.11.07., 10., 11. projekt napokon összesen 188 iskolás,

Adventi projekt héten (2022.12.12., 15. és 16.) összesen 163 fő vett részt.

Ezenkívül délutáni kézműves foglalkozásokat is tartottak 7 alkalommal, ahol alkalmanként 15-18 fő kézműveskedett.

A kastély dolgozói minden évben nyári táborokat szerveznek az általános iskolások különböző korosztályainak, ezzel is segítve a gyerekek nyári elhelyezését.

2022-ben 3 tábort szerveztek a 8-12 éves korosztály részére, táboronként 20 gyermek részvételével különböző témakörök köré építve a tábor hangulatát:

- 2022. június 27.- július 01. Múzeumos tábor
- 2022. július 04-08. Tánctábor
- 2022. augusztus 01-05. „Kerekítem-gombolyítom” Kézműves tábor

A **Családsegítő Alapítvány** 1995-ben alakult, az alapítvány munkáját 6 tagú kuratórium felügyeli.

A hátrányos helyzetű egyének és családok támogatása terén elsősorban természetbeni támogatás kapott prioritást, de vissza nem térítendő pénzbeli segítséget is tudott az Alapítvány adni, mintegy 500.000,- Ft összegben.

- Két turnusú egyhetes nyári tábort szerveztek a Vértes Táborban transzplantált gyerekek és Down kóros gyerek részére.
- Augusztus első hetében ingyenes, egyhetes napközis tábort szerveztek rászoruló gyermekek részére, illetve két egyhetes nyári tábor megrendezéséhez anyagi támogatást is nyújtottak 150.000,- Ft - 150.000,- Ft értékben is.
- Iskolakezdésnél családsegítő szakemberek javaslatára több családnak tudtak adni támogatást a tavalyi évben is.

A város iskoláiból az önmagukhoz képest sokat teljesítő diákoknak szerveztek egynapos kirándulást, programokkal, étkezéssel, városnézéssel.

Az alapítvány működteti a Vértes Tábort, mely közkedvelt nyári tábor helyszín a gyermekek körében.

A Vértes Jótékonysági Teljesítmény Túrát kilencedik éve szervezi meg az Alapítvány májusban és novemberben. A teljes bevétel a Semmelweis Egyetem Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet hátterében működő Magyar Rákkutatás és Molekuláris Patológia Alapítvány javára került felajánlásra, így 500.000,- Ft-ot utalhattak át.

A Tábort az alábbi formában vették igénybe (2019. január 01. - 2021. december 31-ig):

	2020	2021	2022
Gyerek:	415 fő	852 fő	780 fő
Felnőtt:	532 fő	452 fő	613 fő
Egyéb:	260 fő	953 fő	235 fő
Összesen:	**1207 fő**	**2257 fő**	**1628 fő**

Gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)

Jelenleg 2 főzőkonyha található a városban: a Szent István tér 9. szám alatt (Radnóti Miklós Általános Iskola épületében) és a Kórház u. 21. szám alatt (a Kórház épületében). Az általános iskolásokat látja el: biztosítja, kiszállítja és tálalja az ételt az iskolák melegítőkonyháiban. A bölcsődében helyben főznek, az óvodákat a Pitypang Óvoda konyhája látja el.

2013. május 29-ig a konyhák felügyelete és a személyzet az Intézményi Gondnoksághoz tartoztak. Ezt követően létrejött Mór Városi Önkormányzat Ellátó Központja, mely ellátja ezt a feladatot. A kollégiumban lakó diákok étkezését a Táncsics Mihály Gimnázium biztosítja.

Hétvégén nincs intézményi keretek között biztosított gyermekétkeztetés. A szünidei gyermekétkeztetést, előtte a nyári gyermekétkeztetést városunk évek óta biztosítja, meleg étel formájában.

A Gyvt. rendelkezései alapján a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára kötelező önkormányzati feladat a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása. Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testülete kiterjesztette ezt az ellátást a csak rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére is. Fentiek alapján önkormányzatunk az iskolás gyermekek vonatkozásában az őszi, a téli, a tavaszi és a nyári szünet időtartamára eső munkanapokon, bölcsődés és óvodás gyermekek vonatkozásában pedig az intézmények nyári zárva tartásának idejére biztosítja a szülő kérelmére a déli meleg főétkezést mind a hátrányos, halmozottan hátrányos, mind pedig a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére. A Polgármesteri Hivatal a család- és gyermekjóléti szolgálattal együttműködve részt vett a szünidei gyermekétkeztetés igényfelmérésében. A szünidei étkezés keretében az étel hazaszállításra került a szülők, gyerekek által, helyben történő elfogyasztásra nincs lehetőség. Sajnos visszatérő probléma, hogy az önkéntesen igényelt ebédért sok esetben nem megy el a szülő, és nem is mondja le előre, így az étel megmarad a konyhán.

Eltérő kultúrájú vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok

A Közép-dunántúli Operatív Programban meghirdetett „Értékmegőrző és funkcióbővítő város rehabilitáció a 10 000 fő feletti és 20 000 fő alatti városokban” című pályázat keretében az építési beruházásokon túl, a projekt úgynevezett soft elemeket is tartalmazott. Az önkormányzat

vállalta, hogy a Szent István Park közösségi funkciójának erősítése érdekében rendezvényeket szervez különböző témákban. Ennek keretében valósult meg a Fogyatékkal élők Napja. A program célja az épek társadalmát megismertetni a fogyatékkal élők mindennapjaival, napi nehézségeikkel és örömeikkel. Cél volt az olyan közös tevékenységek végzése, ahol a különbözőségek eltűnnek, és egyenrangú félként, önfeledt résztvevőként szerezhetnek tapasztalatokat. A rendezvényeket a pályázat fenntartási időszakában 5 évig meg kellett valósítani, sikerükre tekintettel azóta további pályázatokból is betervezésre és megrendezésre került, melynek csak a járványhelyzet szabott határt. A város kiemelt jövőbeli célkitűzése, hogy a fogyatékkal élők számára minden igényt kielégítő nappali foglalkoztató épületet biztosítson, mely a 2021-2027-es projektidőszak során realizálódhat.

Hagyomány, hogy minden évben adventkor a Radnóti Iskola diákjai játszóházat szerveznek a Bice-Bóca Egyesület tagjaival. A Táncsics Mihály Gimnáziumban érzékenyítő osztályfőnöki órákon meghívott vendégek a Bice-Bócások.

Hátrányos megkülönböztetésre, az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére a szolgáltatások nyújtásakor nem volt példa.

Pozitív diszkriminációra (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszeren belül azt lehet megjelölni, miszerint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek előnyt élvez a bölcsődei felvétel során. Az ételallergiás gyermekeknek a város biztosítja az étkezést.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A 2007. évben elkészített Közoktatási esélyegyenlőségi és intézkedési terv felmérte az oktatással kapcsolatos szolgáltatásokat Mór városában. Eszerint a városban elérhető az alapfokú művészetoktatás, a gyógypedagógiai tanácsadás, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, gyermekjóléti szolgáltatás és iskolai napközi. Megállapítható, hogy a település közoktatási szolgáltatásainak szakember-ellátottsága teljes mértékben megfelel a képesítési kötelezettségeknek.

Nemzetközi összehasonlításban alacsony a fogyatékkal élő fiatalok körében az integrált oktatásban résztvevők aránya. A 2001. évi népszámlálás adatai szerint Magyarországon a fogyatékos személyek 13,2 %- a valamilyen speciális általános iskolában végezte tanulmányait. Az általános iskolánál magasabb fokú végzettséggel általában a mozgássérültek rendelkeznek, ennél kisebb arányban a vakok és a hallássérültek, az értelmi fogyatékos tanulók pedig ebből szinte teljesen kirekesztődnek.

A fogyatékos személyek iskolai végzettsége összességében alacsonyabb, mint a népesség egészéé. A népszámlálás adatai szerint a fogyatékos személyek 32 %- a nem fejezte be az általános iskolát.

Szakképesítéssel, illetve érettségivel 25 %-uk rendelkezik, míg egyetemi, főiskolai végzettsége a fogyatékos személyek 5 %-ának van.

A roma fiataloknak csak kevesebb, mint 5%- a tesz érettségi vizsgát, s munkaerő-piaci esélyeiket ez jelentősen korlátozza.

Móron a Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és EGYMI tanulói szinte kivétel nélkül megszerzik a középfokú végzettséget, szakmát szereznek.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei:

A Nefelejcs Bölcsődében a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek fogadása is biztosított. Ezeknek a gyerekeknek a fejlesztése a Móri Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusainak közreműködésével az intézményen belül történik.

Az óvodai csoportok és az óvodai férőhelyek száma növekedett. Az óvodai gyógypedagógiai csoport a Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és EGYMI 2015 szeptemberben indult csoport. A gyógypedagógiai óvoda működtetése lehetőséget ad arra, hogy a szülők a lakóhelyükhöz legközelebb eső intézményként választhassák gyermekük számára. Ily módon leveszi a mindennapi több órás utazás terhét a vállukról (nem kell Székesfehérvárra utazni), jelentősen megkönnyíti helyzetüket, ez által az óvodába járás örömteli esemény maradhat.

A Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának javaslata alapján 2,5 éves kortól fogadják itt a gyermekeket.

Az Intézkedési Tervben szereplő célkitűzés ennek az óvodai csoportnak a fenntartása.

A Móri EGYMI tanulói iskolabusszal jutnak el az intézménybe.

A 2021. szeptember 1-től hatályos, helyi utazási támogatásról szóló rendelet utazási támogatásban részesíti 25 éves korig a móri, nappali tagozatos iskolásokat. Ezt a támogatást az Árki pusztán élő gyermekek is igénybe vehetik.

A Móri EGYMI-ben megvalósuló EFOP-3.16-16-2017-00034 A Szakmai innováció és fejlesztés a különleges bánásmódú gyermekekért megnevezésű projekt átfogó célja, hogy széleskörű együttműködéseken alapuló szakmai fejlesztéseivel járuljon hozzá a befogadó nevelés-oktatás megvalósításához, a pedagógiai/gyógypedagógiai többletszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréshez, a méltányos pedagógia kialakításához.

A projekt széleskörű együttműködéseken alapuló szakmai fejlesztéseivel hozzájárult a minőségi, befogadó nevelés-oktatás megvalósításához, a pedagógiai/gyógypedagógiai többletszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréshez, a méltányos pedagógia kialakításához.

A súlyos, halmozottan sérült gyermekek és családjaik társadalmi elfogadásának segítése, valamint a minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosítása, a megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása az egyik kiemelt cél, olyan érzékenyítő programok megvalósításával, ahol a helyi közösségek megismerhetik a sérültek és családjaik nehézségeit, értékeit, csökkentve ezzel a köztük lévő távolságot. A projekt lehetőséget biztosít az egyes fejlesztési területekhez kapcsolódó tárgyi feltételrendszer megteremtésére, a mozgást, önkiszolgálást, érzékelés-észlelést, kommunikációt támogató fejlesztő eszközök és infokommunikációs fejlesztő eszközök beszerzésével.

A városban helyben található a Pedagógiai Szakszolgálat. A Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Móri Tagintézménye a móri és Mór vonzáskörzetéhez tartozó oktatási és nevelési intézményeket látja el. A tagintézmény egész évben folyamatosan működik. Szolgáltatásait a tanév rendjéhez és a partneri igényekhez igazítja. Az iskolai szünidőkben az intézmény ügyeletet tart. A nyár folyamán a szabadságolási tervet figyelembe véve ügyeleti napokkal biztosítja a folyamatos nyitvatartást, melyről értesíti a szolgáltatást igénybe vevőket.

Az intézmény alapvető feladatai: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, fejlesztő nevelés, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, iskolapszichológusi tevékenység stb.

Végeznek iskolaérettségi vizsgálatot, tanulási képességvizsgálatot, foglalkoznak beilleszkedési, viselkedési, magatartási problémás gyerekekkel. Vizsgálatuk alapján részesülnek a gyermekek (saját intézményükben) a szükséges fejlesztő, terápiás foglalkozásokban. Biztosítanak fejlesztő foglalkozásokat óvodásoknak, iskolásoknak, mozgásfejlesztő foglalkozásokat óvodásoknak, iskolásoknak, felzárkóztatást, tanuláskorrekciót iskolásoknak, lelkisegély-nyújtást és konfliktuskezelést felnőtteknek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése integráltan történik. Problémát jelent a szakemberek hiánya ezen a területen.

A 2022/23-as tanévben átadásra került a Radnóti Miklós Általános Iskola új épülete, melyben helyet kapott a Pedagógiai Szakszolgálat.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	**Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 087)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 092)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül** (TS 093)
	Fő	**Fő**	**%**
2019	493	8	1,62
2020	490	18	3,67
2021	484	16	3,31
2022	491	13	2,65
2023	483	10	2,07
2024	470	9	1,91

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	**Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)** (TS 094)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül** (TS 095)
	Fő	**Fő**	**%**
2019	n.a.	32	2,28
2020	n.a.	22	1,54
2021	n.a.	28	1,93
2022	n.a.	27	1,81
2023	n.a.	40	2,65
2024	n.a.	39	2,59

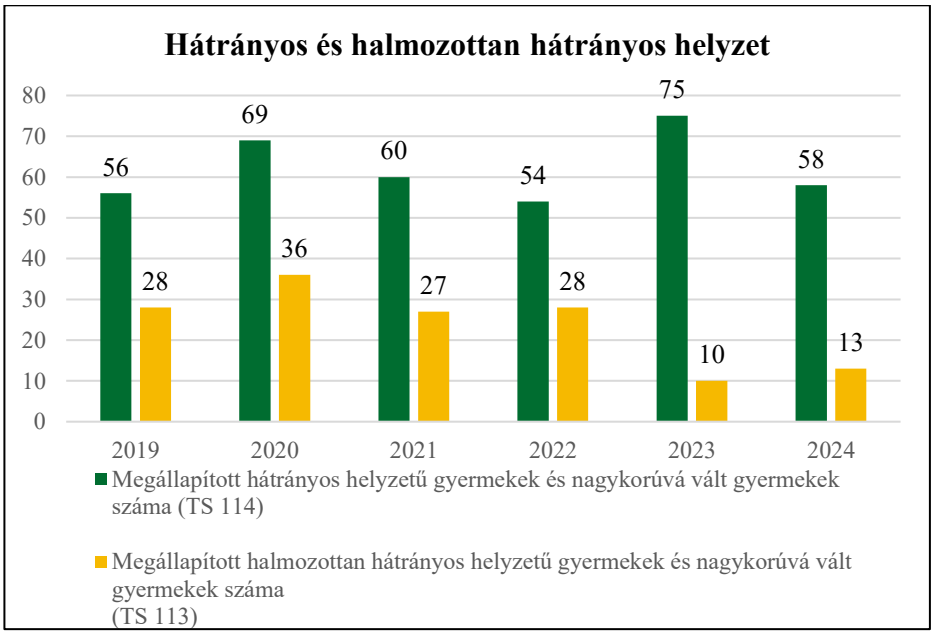
Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma** (TS 096)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül** (TS 097)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban** (TS 098)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva** (TS 099)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma** (TS 100)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül** (TS 101)
	Fő	**%**	**Fő**	**%**	**Fő**	**%**
2019	4	2	2	1	2	2
2020	3	1	0	0	0	0
2021	1	0	0	0	0	0
2022	0	0	2	11	0	0
2023	1	0	2	15	0	0
2024	2	1	1	5	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	**Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma** (TS 114)	**Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma** (TS 113)
	fő	**fő**
2019	56	28
2020	69	36
2021	60	27
2022	54	28
2023	75	10
2024	58	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A köznevelés hez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások köre és jellemzői a tanulólétszámhoz viszonyítva:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló
- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI)
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

Településünk közoktatási szolgáltatásainak szakember ellátottsága teljes mértékben megfelel a képesítési kötelezettségeknek.

A Gyvt. 2018. szeptember 1-től új szolgáltatást vezetett be óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás néven, mely szolgáltatást a Gyermekjóléti Központ biztosítja. A gyermekjóléti központ általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat és programokat nyújt, amelynek keretében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít.

2019-ben 4 fő látta el a móri járás területén a feladatot. Az álláshelyek betöltése folyamatos, sor került az együttműködési megállapodások előkészítésére, majd azok megkötésére, a járásban összesen 32 intézménnyel.

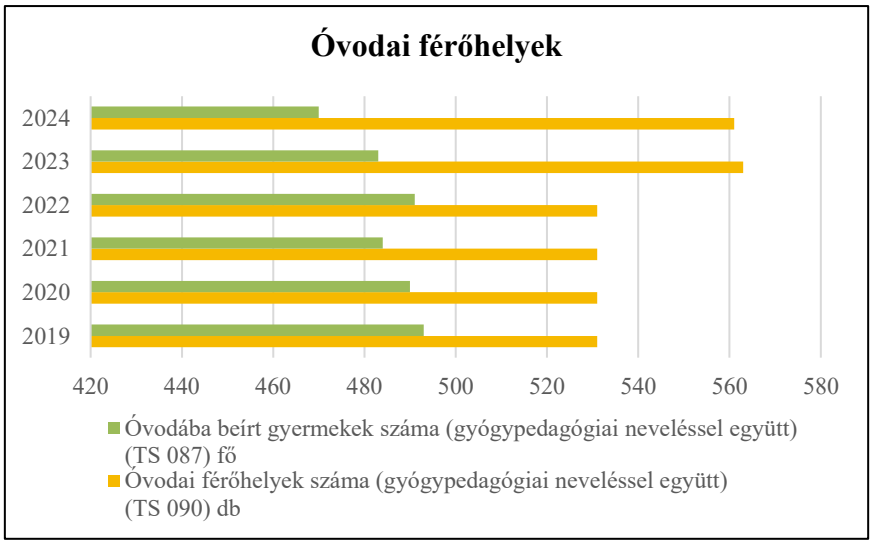
A szociális munka 2019 szeptemberében kezdődött meg, az intézményekbe kihelyezett ügyfélfogadással, szülői értekezleteken való részvétellel, a nevelőtestület munkájába való bekapcsolódással.

2021. év során 4 fő, 2023-tól 5 fő óvodai és iskolai szociális segítő látta el a tevékenységet a móri járás összes településén a közoktatási/köznevelési intézményekben.

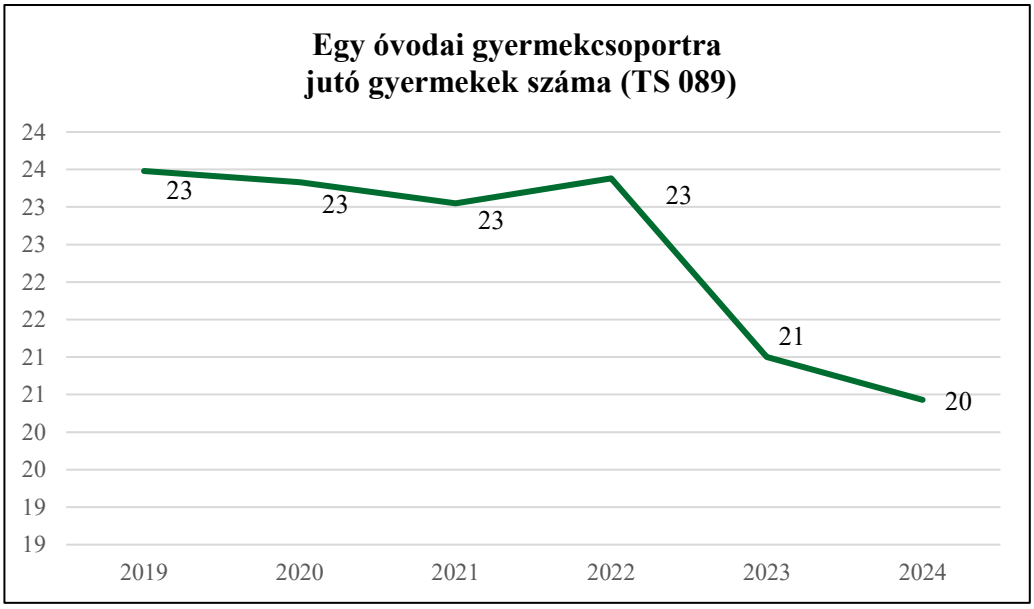
Egyéni, csoportos és közösségi szakmai tevékenységet végeznek pl. tanácsadás, érzékenyítés, Családi Nap, Erzsébet tábor. Pénzgazdálkodási ismereteket nyújtó programokat szerveztek Móron, Kincsesbányán, Fehérvárcsurgón és Bodajkon az általános iskola 7-8. osztályos tanulói számára.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2019	n.a.	21	531	4	493	1	4	23
2020	n.a.	21	531	4	490	1	3	23
2021	n.a.	21	531	4	484	1	7	23
2022	n.a.	21	531	4	491	1	10	23
2023	n.a.	23	563	5	483	1	9	21
2024	n.a.	23	561	5	470	1	6	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

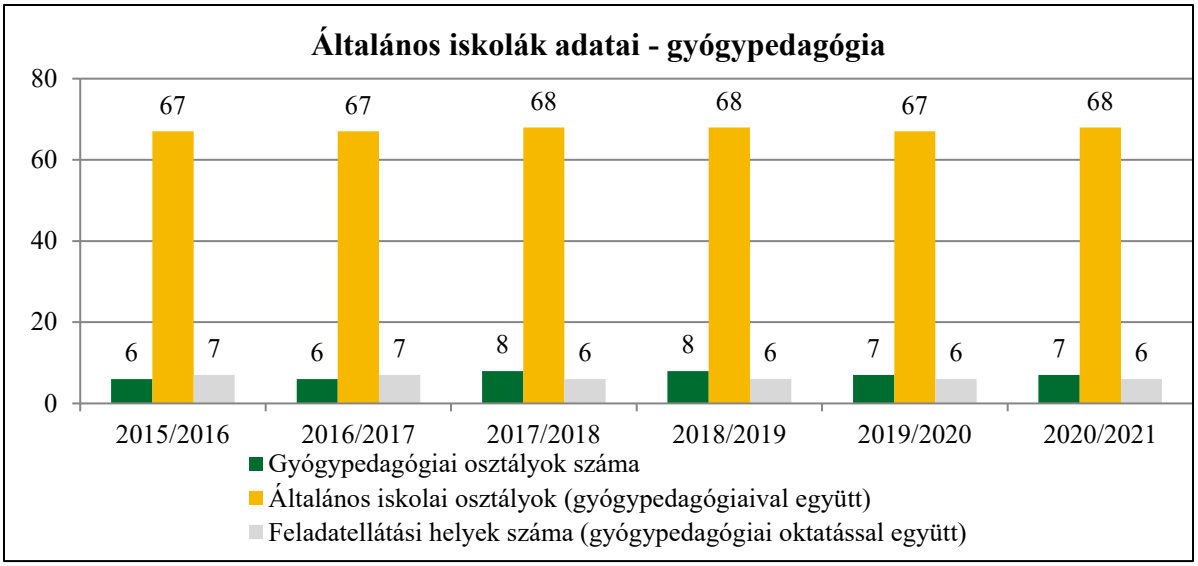

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2019	6	67	7	20,91	26,05
2020	6	67	7	21,28	27,42
2021	8	68	6	21,31	26,57
2022	8	68	6	21,88	24,73
2023	7	67	6	22,51	25,86
2024	7	68	6	22,18	28,05

Forrás: TeIR, KSH Tstar

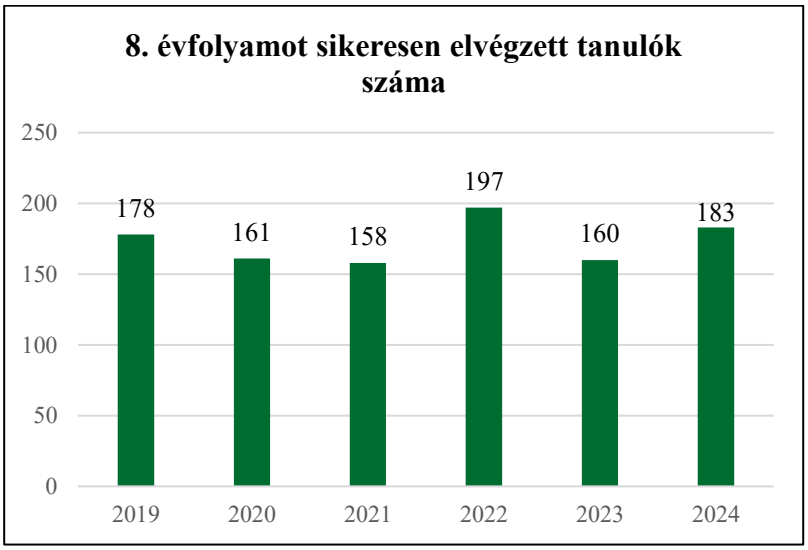

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2019	178
2020	161
2021	158
2022	197
2023	160
2024	183

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Szociális Alapszolgáltatási Központ **fejlesztő foglalkozásai**:

A speciális szolgáltatás keretében az általános iskolás korú gyermekek részére az alábbi segítséget nyújtotta:

- a tanulási-tantárgyi nehézségek korrekciója, korrepetálás,

- BTM-s és SNI-s tanulók fejlesztése,

- a gyermek tanulmányi teljesítményének figyelemmel kísérése,

- kapcsolattartás a gyermeket oktató pedagógusokkal,

- rendszeres konzultálási lehetőség biztosítása a szülők számára.

A fejlesztő foglalkozások heti rendszerességgel a hétfői és a keddi napokon 15.00-tól 19.00-ig voltak az elmúlt évek során.

A Szociális Alapszolgáltatási Központ által biztosított Fejlesztő pedagógia foglalkozás roma származású általános iskolás gyermekek részére:

2019. évben

GYERMEKEK SZÁMA	FŐ/BONTÁS	ALKALOM	MEGJEGYZÉS
8 fő	4	40	korrepetálás
	1	43	korrepetálás
	3	27	pótvizsga 2 sikeres volt, 1 nem volt sikeres

Forrás: Szociális Alapszolgáltatási Központ

2020. évben

GYERMEKEK SZÁMA	FŐ/BONTÁS	ALKALOM	MEGJEGYZÉS
10 fő	5	45	szakközépiskolában tanultak tovább
	3	16	pótvizsga sikeres volt
	2	39	

Forrás: Szociális Alapszolgáltatási Központ

2021. évben

GYERMEKEK SZÁMA	FŐ/BONTÁS	ALKALOM	MEGJEGYZÉS
7 fő	5	32	1 fő Székesfehérváron tanult tovább
	2	18	pótvizsga sikeres volt

Forrás: Szociális Alapszolgáltatási Központ

A Pitypang Óvodában, az EFOP 1.5.2. pályázat keretében 2019. áprilistól 1 fő gyógypedagógus foglalkozik részmunkaidőben (heti 10 óra) a fejlesztést igénylő gyermekekkel. Az intézményben logopédiai ellátást, nyelvi fejlesztést tudnak biztosítani.

A Napsugár Óvodában minden évben megszervezésre kerül az iskolába készülő nagycsoportos gyermekek számára az ún. Esélyóra, ahol a gyerekeknek lehetőségük van megtapasztalni a másságot. Kipróbálhatják azokat az eszközöket, amelyek a különböző fogyatékosságú emberek mindennapi életében nélkülözhetetlenek. A cél, hogy az óvodásokat érzékenyítsék a másság elfogadásában.

Az óvodákban az esélyegyenlőség érdekében a hátrányos helyzetű gyermekek szüleit tájékoztatják azokról a lehetőségekről (pl. étkezés, ingyenes óvoda), amivel hátrányaikat kompenzálni lehet.

A város oktatási rendszerében az óvodai és az általános iskolai, valamint a középiskolai intézmények rendelkezésre állnak, ahol nem csupán a helyi, hanem a kistérségi iskoláskorúak is nagy számban tanulnak. Az óvoda és iskolaépületek az elmúlt időszakban látványos felújításokon keresztül korszerűbb, modernebb, takarékosabb intézményekké alakultak. A Petőfi Sándor Általános Iskola alsós épülete, mely nem iskola céljából épült, kiváltásra került egy új épülettel. A Radnóti Miklós Általános Iskola új épülete a 2022/23-as tanév kezdetekor került átadásra.

A kompetencia mérés eredmények vizsgálata alapján megállapítható, hogy az intézmények eredményei az országos átlag eredményei körül szóródnak, jelentős eltérés ebben nincs iskoláink között.

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, ill., amelyhez közvetve hozzájárul. Az oktatással, képzéssel kapcsolatban mindenkit egyenlő bánásmód illet meg.
A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. A halmozottan hátrányos helyzetben levő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti az egyenlő bánásmód követelményét. Több iskola esetén a körzeteket úgy kell kialakítani, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya egyenletes legyen az intézményekben.

Intézményeinkben a hátrányos megkülönböztetés és a szegregáció miatt eljárás nem indult, ilyen jellegű panasz nem merült fel. Jelentős számú gyermek elkülönítése bármilyen hátrányos helyzet miatt nem tapasztalható és nem volt tapasztalható a múltban sem.
Az egyenlő esélyek biztosítása érdekében az iskolákban lehetőség van az Erzsébet-táborban és a Határtalanul pályázatban való részvételre.

Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A már említett Bursa Hungarica és az Arany János Tehetségkutató programon kívül a Német Önkormányzat is létrehozott egy ösztöndíjat még 1995-ben. Minden évben tehetséges német nemzetiségi diákokat támogatnak: 1 általános iskolás, 1 középiskolás és 1 főiskolás ill. egyetemista diákot.

A cigány önkormányzat tanévkezdéskor utalvány formájában támogatásban részesíti a rászoruló kisgyermekes családokat.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2019	n.a.	n.a.	n.a.	63
2020	n.a.	n.a.	n.a.	84
2021	n.a.	n.a.	n.a.	46
2022	n.a.	n.a.	n.a.	45
2023	n.a.	n.a.	n.a.	44
2024	n.a.	n.a.	n.a.	35

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
krízis helyzet esetén kevés a lehetőség	Helyettes szülő biztosítása
a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési problémás gyermekek eddig Székesfehérvárra jártak	a Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és EGYMI óvodai csoportját továbbra is szükséges fenntartani
a védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma	Jelzőrendszer erősítése, esetmegbeszéléseken a részvétel erősítése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakhoz képest.

Az adatok elemzése, az általuk tükrözött társadalmi folyamatok feltárása segít megérteni, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek – a látszattal és a gyakran hangoztatott ideológiákkal szemben – nem lelki, nem is biológiai alapokon nyugszanak elsősorban, hanem politikai, hatalmi, gazdasági természetük van. A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010-2021. című 1004/2010.(I.21.) Kormány határozat alapján célkitűzés:

„ba) a nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása, a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele;

bb) a szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása;

bc) a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén;

bd) az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele;

be) a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása.”

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Az utóbbi időben a gyermekszülések idejének kitolódása figyelhető meg, egyre több nő szeretne karriert építeni.

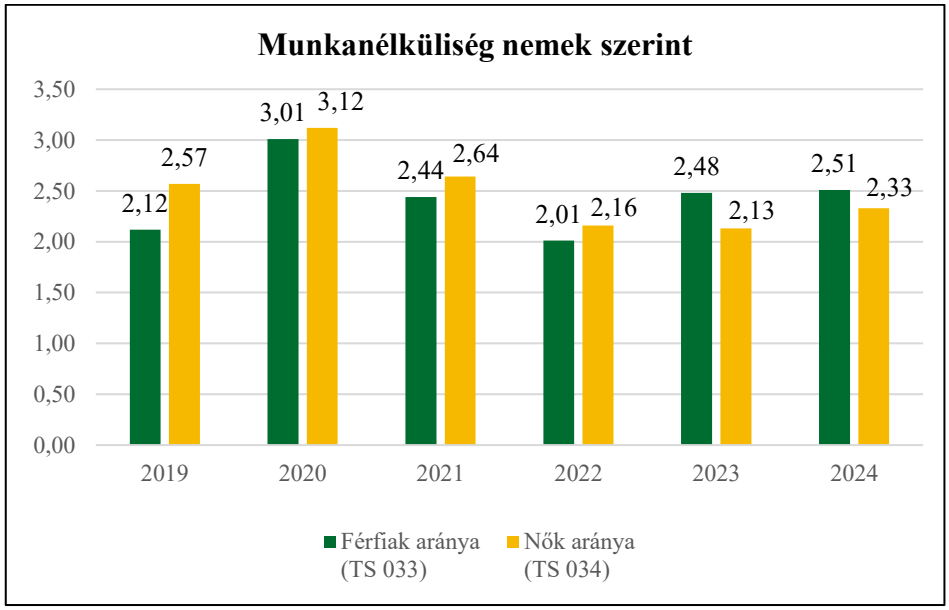
A nyugdíjtörvény változása, a nők 40 év szolgálati idővel történő nyugdíjazása kiút lehet annak az idősebb korosztálynak a nők között, akik a munkaerőpiacon hátrányba kerülnek koruk miatt.

2011. március 1. óta életkortól függetlenül öregségi nyugdíjra jogosultak azok a nők, akik legalább 40 év jogosultsági idővel rendelkeznek. A 40 éves kedvezményes nyugdíj megállapításához szükséges minimum 32 év kereső tevékenységgel szerzett szolgálati idő. Ha a nő súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel ápolási díjban részesült, akkor ehhez minimum 30 év szükséges. A folyósítás kezdete óta emelkedik az igénylők száma. 2016 januárjában 139.639 fő kapott saját jogú nyugellátást ezen a jogcímen, mely az öregségi nyugdíjasok 7%-a.

A nők foglalkoztatása és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	**Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében**		
	Férfiak aránya (TS 033)	**Nők aránya** (TS 034)	**Összesen**
	%	**%**	**%**
2019	2,12	2,57	2,35%
2020	3,01	3,12	3,07%
2021	2,44	2,64	2,54%
2022	2,01	2,16	2,09%
2023	2,48	2,13	2,31%
2024	2,51	2,33	2,42%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

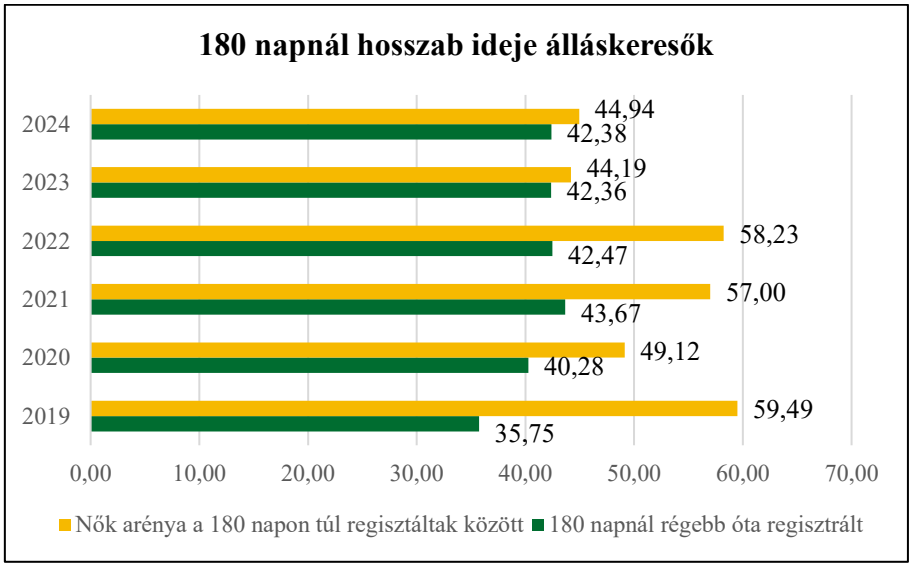

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A diagramból megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők között nagyobb a férfiak aránya, mint a nőké.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	**%**
2019	35,75	59,49
2020	40,28	49,12
2021	43,67	57
2022	42,47	58,23
2023	42,36	44,19
2024	42,38	44,94

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

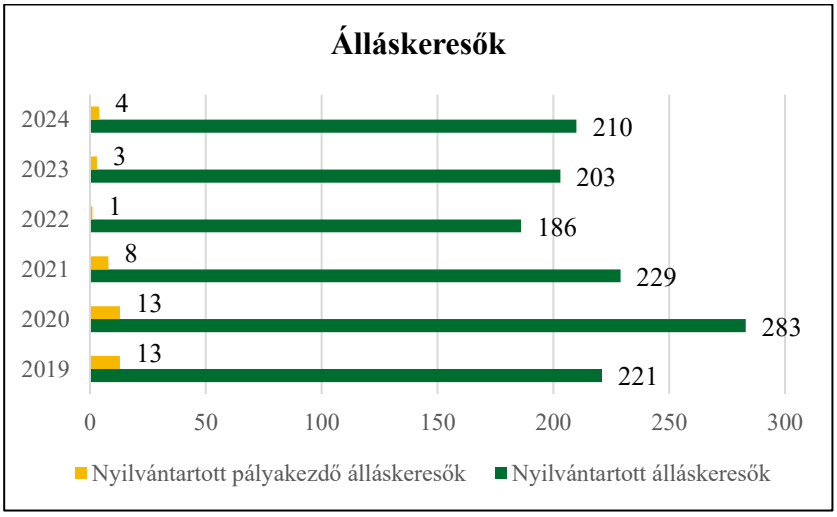

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje álláskeresők számában lényegesen magasabb a nők aránya.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2019	221	13
2020	283	13
2021	229	8
2022	186	1
2023	203	3
2024	210	4

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Megvalósult az EFOP-1.2.9-17-2017-00072 Nők a családban és a munkahelyen összeegyeztetését segítő projekt Móron. Ennek célja a nők munkaerőpiacra történő visszatérésének elősegítése volt oly módon, hogy az összeegyeztethető legyen a családban ellátandó feladatokkal.

A pályázati konstrukció célja az volt, elsősorban a gyermekvállalási hajlandóság növelése, valamint a nők munkavállalásának megkönnyítése, munkaerő piaci helyzetének javítása, a munkaerő-piacra való gyorsabb visszatérésének elősegítése, a család és munka összeegyeztethetőségének elősegítése volt helyi megoldások és együttműködések révén.

A pályázat közvetlen célcsoportja: aktív korú női munkavállalók voltak, akiknek nehézséget okoz a munka és a magánélet összehangolása, különös tekintettel a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűekre pl. GYES-en lévő anyukák, munkakeresők, nagycsaládosok, fogyatékos gyermeket nevelő nők stb.

Az alábbi projektelemekbe történt a bevonásuk: Gyermekfelügyelet, jó gyakorlatok megismerése, szemléletformáló, nőkkel szembeni sztereotípiát lebontó programok, kommunikáció
A projekt céljainak és tevékenységeinek kidolgozása Mór Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjával összhangban történt. Az esélyegyenlőségi program a nők esélyegyenlőségével kapcsolatos legkomolyabb problémának a napközbeni gyermekfelügyelet hiányát, az alternatív gyermekfelügyeleti formák (családi napközi, házi gyermekfelügyelet) hiányát látja, ami akadályozza a nők elhelyezkedését a munkaerőpiacon. Fejlesztési lehetőségként a HEP- ben megfogalmazódott a szükségletfelmérés, tájékoztatás, alternatív megoldások támogatása.

Az önkormányzat többségében női alkalmazottakat foglalkoztat (pedagógusok stb.), ám vezető pozíciókban inkább a férfiak vannak. A közoktatási intézményekben is nőket foglalkoztatnak túlnyomó többségben. A várandós és kisgyermekes anyák visszatérése biztosított és támogatott az önkormányzati munkahelyeken.

Városunk lakosságának nagy része az ipartelepen működő multinacionális cégeknél dolgozik két- három műszakos vagy folyamatos munkarendben. A városban gyakorlatilag elérhetetlenek az atipikus foglalkoztatási formák (részmunkaidő, távmunka). A kisgyermeket nevelő családokat mindkét probléma fokozottan érinti. Kénytelenek anyagi helyzetük miatt munkát vállalni, de ezt csak annak árán tehetik meg, hogy gyermekeikkel jóval kevesebb időt tölthetnek el. Gondot okoz továbbá a rugalmas napközbeni ellátást biztosító helyek hiánya is (hiába tehetné meg például a szülő, hogy csak délutánra, vagy néhány órára viszi gyermekét bölcsődébe, óvodába, az intézmények kötött házirendje miatt erre nincs lehetőség).

Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Tapasztalatok azt mutatják, hogy a nők tanulását és munkába állását befolyásolja a családi élet és a gyermekvállalás. Közfoglalkoztatás keretében több olyan, már idősebb nőt alkalmaz az önkormányzat, aki alacsony iskolai végzettségű. Valószínűleg a gyárban a tesztet sem tudja teljesíteni a sikeres felvétel érdekében. Azonban, ha a közfoglalkoztatás keretében tanfolyam elvégzése, kompetenciával kapcsolatos képzésre van lehetőség, a nők könnyebben rávehetők a tanulásra.

Néhány évvel ezelőtt – közfoglalkoztatás keretében indult tanfolyamon – lehetőség volt a 7. vagy 8. osztály elvégzésére. Erre a tanfolyamra szinte kizárólag nők jelentkeztek, azonban kellő létszám hiányában nem indult el a képzés.

Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén
Nem volt olyan eset, amikor a hátrányos megkülönböztetés miatt bejelentés történt volna.

Pozitív diszkrimináció figyelhető meg a Nők 40 év program esetében.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi bölcsődei, munkahelyi bölcsődei, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

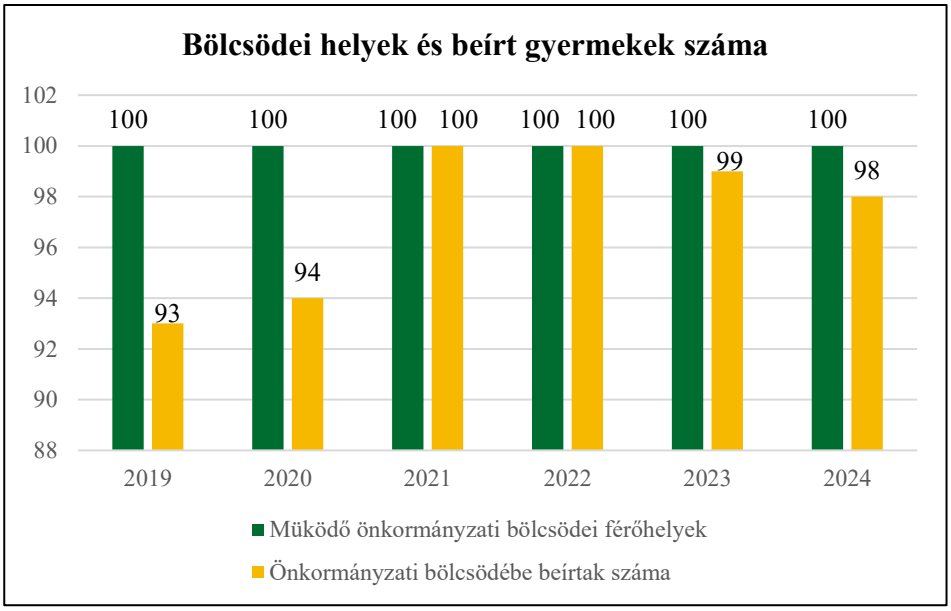
5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	**Betöltött védőnői álláshelyek száma** (TS 109)	**0-3 év közötti gyermekek száma**	**Átlagos gyermekszám védőnőnként**
	db	**fő**	**fő**
2019	8,25	n.a.	-
2020	8	n.a.	-
2021	8	n.a.	-
2022	7,25	n.a.	-
2023	0	n.a.	-
2024	7	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Mór Város Önkormányzatának fenntartásában működik a **bölcsődei ellátás**.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	**Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma**	**Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma**
	db	**Fő**
2019	100	93
2020	100	94
2021	100	100
2022	100	100
2023	100	99
2024	100	98

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A fenti táblázat jól tükrözi a férőhelybővítés következtében megemelkedett férőhelyek számát.

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	**Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma** (TS 126)	**Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 122)	**Működő családi bölcsődei férőhelyek száma** (TS 125)	**Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 121)	**Működő mini bölcsődei férőhelyek száma** (TS 127)	**Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 123)	**Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma** (TS 124)	**Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma** (TS 120)
	db	**Fő**	**db**	**Fő**	**db**	**Fő**	**db**	**Fő**
2019	0	0	0	0	0	0	100	93
2020	0	0	0	0	0	0	100	94
2021	0	0	0	0	0	0	100	100
2022	0	0	0	0	0	0	100	100
2023	0	0	0	0	0	0	100	99
2024	0	0	0	0	8	7	100	98

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2015-ben kezdeményezte a fenntartónál a bölcsőde vezetője a férőhelybővítést, mivel az épület 100 férőhely befogadására alkalmas. 2016-ban nyertes pályázat tette lehetővé a bővítést, mely 2019. áprilisra megvalósult. A Védőnői Szolgálat kiköltözött az épületből. A 2 pavilonban 2 új csoportszoba kialakítása történt, ahol 24 kisgyermeket tud fogadni az intézmény. Kialakításra került egy tornaszoba, logopédiai és pszichológiai szoba.

A 100 férőhelyes bölcsőde kielégíti a városban a szülők igényeit. 2023. szeptembertől nyitotta meg kapuit az Ábrahám János Református Óvoda Mini Bölcsőde, melynek mini bölcsődéje modern környezetben további 7 gyermek fogadására alkalmas. A Nefelejcs Bölcsődében évről évre nincs gondozási díj, csak a térítési díjat kell fizetni a szülőknek. Kevesen tudnák megfizetni pl. egy családi bölcsőde magasabb díját.

Jogszabály írja elő, hogy hogy a szülő nyilatkozik a nettó jövedelméről. Ha az nem éri el a jogszabályban meghatározott összeget, akkor kérhetik a térítési díj elengedését. Ezt a lehetőséget a bölcsődébe járó gyermekek 65%-a igénybe veszi.

A bölcsődei szolgáltatásokat igénybevevők száma az elmúlt években jelentős szórást mutat. Megfigyelhető, hogy az ipari parkban levő, nagylétszámban nőt foglalkoztató cégek munkabeosztása mellett sok nő nem tud visszamenni dolgozni (reggel 6 órai kezdés, 3 műszak, folyamatos munkarend). A Nefelejcs Bölcsőde nyitvatartási ideje 6-17 óráig.

A bölcsőde helyi járatos busszal jól megközelíthető. A kapubejáró és a csoportszobák a játszóudvarok felől akadálymentesen megközelíthetők. Az utóbbi időben volt mongol, kínai, roma gyermek is gondozottjuk. Minden gyermek egyenlő esélyekkel rendelkezik.

Pozitív diszkriminációra volt már példa, amikor egy halmozottan sérült kisgyermek részére sok utánajárással és szervezéssel Székesfehérvárról konduktort tudtak biztosítani.

A bölcsődések számára biztosított az egészségügyi ellátás.

Móron nem működik olyan intézmény, ami rugalmasabb időbeosztással rendelkezne, mint a bölcsőde, óvoda.

Egyes multinacionális munkáltató biztosítja annak lehetőségét, hogy a gyermekét egyedül nevelő nő (szülő) részére állandó reggeles munkarendben biztosítja a munkába állást.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

A területi védőnők a várandósokat és a 0-7 éves korosztályt látják el. A veszélyeztetett nők és várandósok érdekében jelzőrendszeri tevékenységet végeznek: lehetőségük van a gyámügy, rendőrség, ellátó orvos felé írásban jelezni. Anyaotthoni, illetve családok átmeneti otthonában történő elhelyezést ezekkel a szervekkel egyeztetve indítványoznak.

Rendszeres, jogszabályban meghatározott szűrővizsgálatokat végeznek a gondozottak körében, várandósoknak havi rendszerességgel tanácsadást tartanak.

Megnehezíti a várandós nők helyzetét, hogy 2007-ben megszűnt Móron a szülészet, ezért vizsgálatokra is Székesfehérvárra kell rendszeresen járniuk.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006.(XII.23.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Gyár.) módosítása eredményeképpen a települési önkormányzatok jegyzőinek gyámhatósági feladat- és hatásköre 2020. január 1. napjával kibővült.

A Gyár. 1/A.§-a 2020. január 1. napjától a **hozzátartozók közötti erőszak miatt** alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként a települési önkormányzat jegyzőjét jelöli ki (2019. december 31. napjáig ez a szerv a gyámhatóság volt).

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény szabályozza a hozzátartozók közötti erőszak megelőzése és a bekövetkezett, hozzátartozók közötti erőszak ártalmainak csökkentése érdekében szükséges intézkedésekkel kapcsolatos eljárást.

Az eljárás során a jegyző tájékoztatást ad a bántalmazottnak többek között arról, hogy a hozzátartozók közötti erőszak miatt helye van-e büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának, továbbá a hamis vád következményeiről, tájékoztatást ad a bántalmazónak a hozzátartozók közötti erőszak folytatásának következményeiről, valamint biztosítja a lelki-pszichológiai-jogi segítséget.

2020-ban 5, 2021-ben 3 és 2022-ben 7, 2023-ban 2, 2024-ben 7 esetben érkezett jelzés a jegyző részére családon belüli erőszak gyanúja miatt. Az esetek mindegyikére jellemző volt, hogy a bántalmazásnak szemtanúja volt kiskorú gyermek.

Az érintettek részére ingyenes segítség került felajánlásra, erről tájékoztatást kaptak. Jellemzően a Szociális Alapszolgáltatási Központ által biztosított ingyenes pszichológiai tanácsadást kérték az érintettek. A járványidőszakban ezt online formában biztosította az intézmény.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Krízishelyzetbe kerülő nők számára nem működik helyben anyaotthon. Arra már volt példa, hogy gyermekeivel menekülő anyát ideiglenesen a Hajléktalanok Átmeneti Szállója fogadott be, de ez csak rövid idejű szükségmegoldás lehet.

A Székesfehérvár, Palotai út 51/A. szám alatt található Családok Átmeneti Otthona csak székesfehérvári lakosokat tud fogadni. A Mór közelében, Csákváron található, egyházi fenntartású családok átmeneti otthona 2025. év végén megszűnt.

Az országos befogadású intézményekről ad tájékoztatást egy diszpécser szolgálat a 06/1/338-41-86 telefonszámon.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A Mór Városi Önkormányzat mellett működik Német és Cigány Önkormányzat is. Jelenleg a települési önkormányzatnak 2 női, a cigány önkormányzatnak 1, a német önkormányzatnak 4 női tagja van. A városban működő alapítványok, civil szerveződések, egyesületek élén többnyire nőket találunk, és a tagok között is több a nők aránya.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A krízis helyzetbe kerülő nők számára jelenleg nem biztosított a helyettes szülő szolgáltatás. A korábbi helyettes szülő elköltözött, így az ő pótlása jelentkező hiányában jelenleg nem megoldott. A járványidőszak alatt sajnos tanfolyam sem indult. Az intézkedési tervben is szerepel a helyettes szülő szolgáltatás biztosítása.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

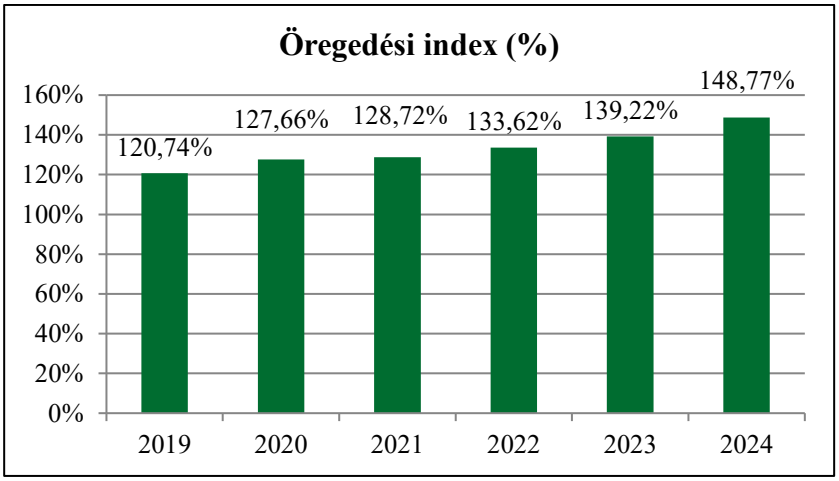
A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
Részmunkaidős és atipikus foglalkoztatási lehetőségek hiánya	Munkalehetőségek keresése a specifikumokra tekintettel
	gyerekek nappali ellátását célzó intézmények nyitva tartásának kialakítása a célcsoport igényeinek megfelelően
Alternatívgyermekfelügyelet igénybevételére nincs lehetőség, jelenleg nincs helyettes szülő	alternatív megoldások támogatása, igényfelmérés szükséglet felmérés, tájékoztatás

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2019	2 463	2 040	120,74%
2020	2 557	2 003	127,66%
2021	2 595	2 016	128,72%
2022	2 635	1 972	133,62%
2023	2 719	1 953	139,22%
2024	2 773	1 864	148,77%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az idősek jelentős hányadát fenyegeti az izoláció, a kirekesztődés veszélye, amely a betegségkockázatok növekedésével jár. Az időskorúak anyagi, fizikai, egészségügyi, szellemi állapota nagyon heterogén képet mutat. Sok az idősek között az egyszemélyes háztartás, akik magányosan élnek, családi gondoskodást nélkülözve. Jellemzően magasak a megélhetési és gyógyszerköltségük, önellátó képességük korlátozott, segítségre szorulnak. A nagykorú gyermekek szüleik iránti tartási kötelezettsége alkotmányos szinten is megjelenik.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy az idősek száma egyre nő a vizsgált időszakban Móron, ezen belül a 65 év felettiek túlnyomórészt nők. Megfigyelhető, hogy a fiatalabb generációban több a férfi, mint női lakosság, ám a legidősebb lakosok közül lényegesen magasabb a nők száma. A férfiak hamarabb „elkopnak”, sok az egyedül élő idős nő.

Már a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció is felhívta a figyelmet az idősek növekvő számára. Célként megjelölte, hogy az idősek gondozását, otthonukban történő megtartását kell megerősíteni. Ezt a személyes gondoskodás színvonalas biztosításával, a szolgáltatások bővítésével lehet elérni.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

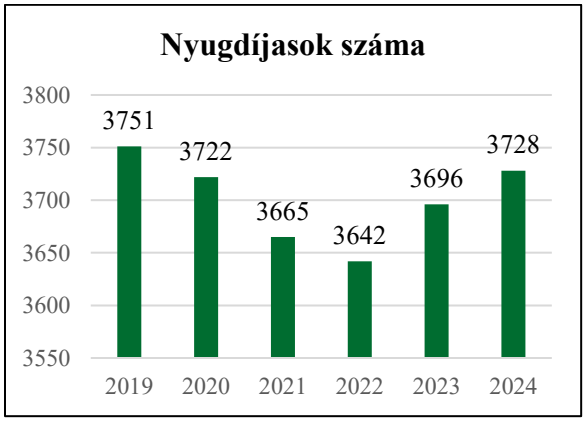
A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer sajátjogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít. A sajátjogú nyugellátások körébe tartozik: az öregségi nyugdíj, a rehabilitációs járadék.

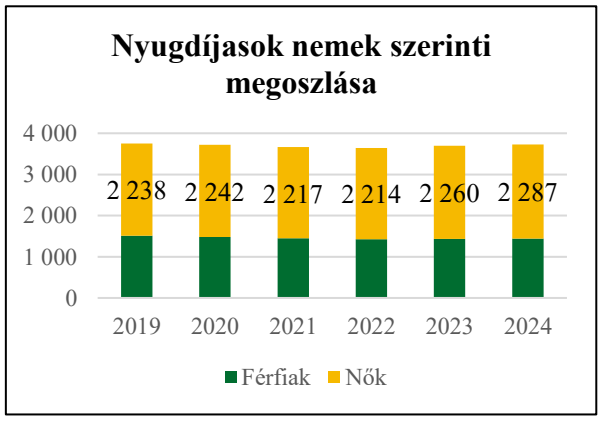
A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás: az özvegyi nyugdíj; az árvaellátás; a szülői nyugdíj; a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint az özvegyi járadék.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2019	1 513	2 238	3751
2020	1 480	2 242	3722
2021	1 448	2 217	3665
2022	1 428	2 214	3642
2023	1 436	2 260	3696
2024	1 441	2 287	3728

Forrás: TeIR, KSH Tstar

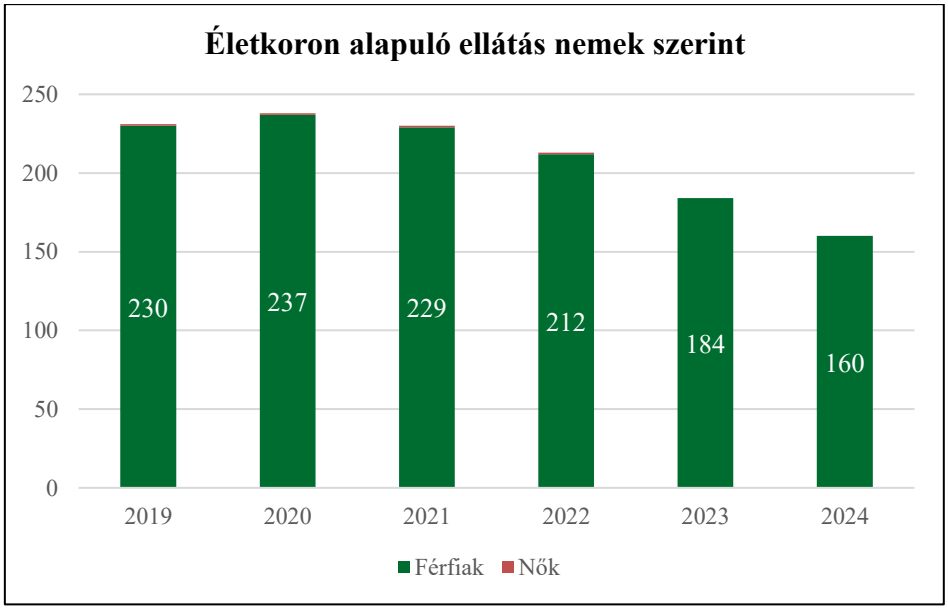

Forrás: TeIR, KSH Tstar

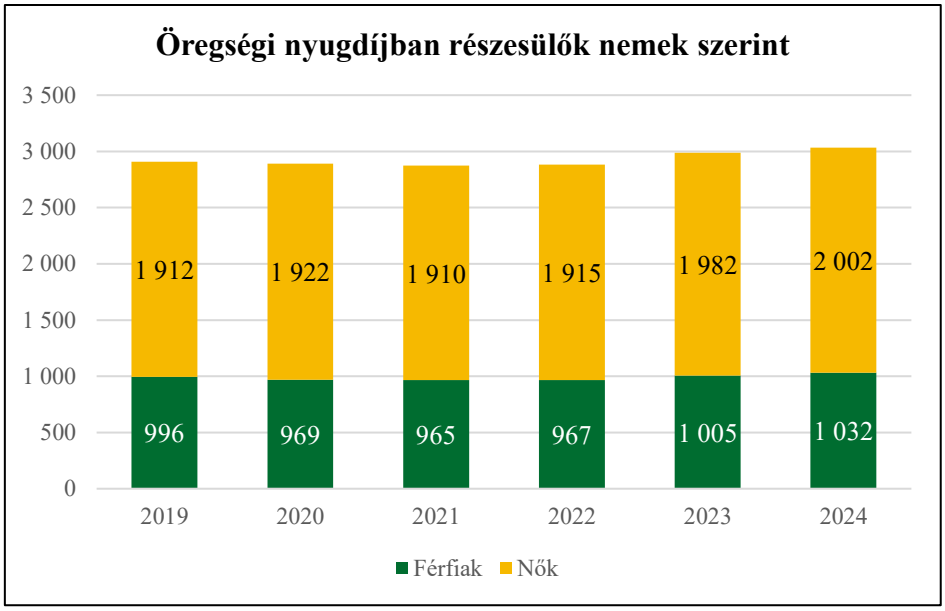
6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	**Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma** (TS 067)	**Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma** (TS 068)	**Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma** (TS 069)	**Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma** (TS 070)	**Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma** (TS 071)	**Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma** (TS 072)	**Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)** (TS 134)
2019	230	1	996	1 912	5	63	2
2020	237	1	969	1 922	6	51	1
2021	229	1	965	1 910	5	48	1
2022	212	1	967	1 915	5	46	2
2023	184	0	1 005	1 982	8	40	2
2024	160	0	1 032	2 002	9	35	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az összes nyugdíjas száma egyre csökken a városban, ennek oka lehet a nyugdíjkorhatár emelése is. Ezen belül a férfiak száma is folyamatosan csökken. Ez igazolja a fent leírtakat is: a férfiak korábban halnak, a nyugdíjasok között a legtöbb az olyan egyszemélyes háztartás, ahol a nyugdíjas nő él.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint az ellátást a Járási Hivatal vezetője állapítja meg.

Az időskorúak járadékában részesülők száma egyre csökken. Jellemzően azok a személyek voltak jogosultak erre az ellátásra, akik cselédek voltak vagy a legidősebb lánytestvér, aki nem tudott elmenni dolgozni, mert a kistestvéreire vigyázott. Ma már szinte mindenki rendelkezik annyi biztosítási jogviszonnyal vagy munkaviszonnyal, ami alapján nyugdíjszerű ellátást vagy nyugellátást kaphat. Ezt a munkaviszonyt akár közfoglalkoztatás keretein belül is meg lehet szerezni. A társadalmi szolidaritás pedig lehetővé teszi a minimálnyugdíj (28.500.-Ft) megállapítását.

Tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen): Erre példa lehet a TÁMOP pályázat, mely biztosít nyelvtanfolyamot és számítástechnikai tanfolyamot, díjmentesen. Statisztikai adatok alapján megfigyelhető, hogy az 59 év feletti korosztály a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben van, koruknál fogva nagyon nehéz az elhelyezkedés. Számuk egyre emelkedik.

Foglalkoztatás terén megfigyelhető az igény a nyugdíjasok alkalmazására. Munkaerőhiány fennállása okán merül fel az igény, olyan területeken, ahol a munkatapasztalat előnyt jelent. A nyugdíjasok részéről is felmerül az igény, akár munkaszövetkezeteket is létrehozhatnak a

nyugdíjasok. Megfigyelhető a nyugdíjas pedagógusok foglalkoztatása is, a pedagógushiány enyhítésére, illetve jogszabály lehetővé tette a nyugdíjas közalkalmazottak és köztisztviselők foglalkoztatását. Ezen lehetőséggel Mór városában is több nyugdíjas élt.

Az elmúlt évben felerősödött a nyugdíjasok ösztönzése az újra munkába állásra, melyet a munkaerőhiány okozott. A nyugdíjas munkavállalók szövetkezetbe tömörülhetnek. Egyre nagyobb érdeklődés erről a nyugdíjasok felől.

Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Fő összesen	221	283	229	186	203	210
41-45 év (TS 042)	Fő	27	34	26	24	20	19
	%	12,22%	12,01%	11,35%	12,90%	9,85%	9,05%
46-50 év (TS 043)	Fő	24	29	23	21	23	22
	%	10,86%	10,25%	10,04%	11,29%	11,33%	10,48%
51-55 év (TS 044)	Fő	34	36	22	16	22	21
	%	15,38%	12,72%	9,61%	8,60%	10,84%	10,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	16	26	25	26	28	21
	%	7,24%	9,19%	10,92%	13,98%	13,79%	10,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	18	31	34	33	41	44
	%	8,14%	10,95%	14,85%	17,74%	20,20%	20,95%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 61 éves és afeletti nyilvántartott álláskeresők száma emelkedik. Ilyen idősen már nagyon nehéz elhelyezkedni.

Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Ha már az idős olyan egészségi állapotba kerül, hogy önmagát nehezen látja el, szüksége van a különböző szociális szolgáltatások igénybevételére pl. étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátási igénybevétele. Ez utóbbi az elmagányosodás problémájával küzdő egyedül élő idős ember részére fontos szolgáltatás.

A Szociális Alapszolgáltatási Központ biztosítja a **nappali ellátást**. Az épület Mór belvárosában, jól megközelíthető helyen található. Az udvaron külön mozgáskorlátozottak részére kialakított parkoló is található.

Az intézmény teljes mértékben akadálymentesített. A bejáratnál személyi felvonó található. A tágas helyiségek küszöb nélküliek, így támbottal, kerekesszékkel is biztonságosan használhatóak. Az akadálymentesített WC-mosdó kialakítása is megtörtént.

Az épületen belüli és kívüli komplex akadálymentesítés valamennyi fogyatékkal élő ember számára elérhetővé teszi a szociális alapszolgáltatáshoz való hozzáférést. A gondozáshoz használt eszközök: vérnyomásmérő, masszázsfotel, bioptron lámpa, lázmérő, védőruha a gondozók számára, vércukor és koleszterinmérő készülék.

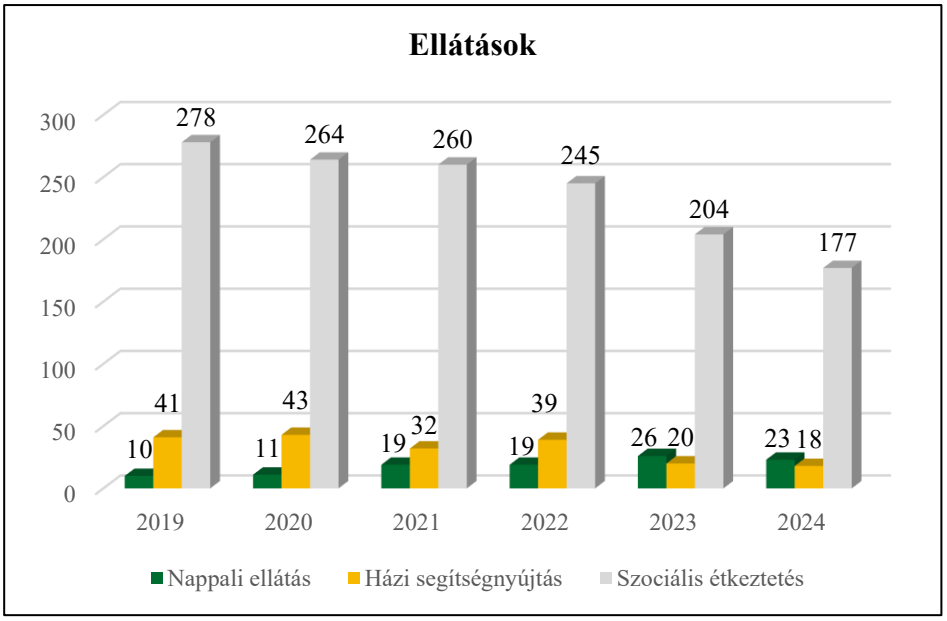
A nappali ellátásban résztvevők száma csökkent, azonban a 2021. január 1-től bevezetett demens személyek nappali ellátása az ellátottak számának tekintetében emelkedést mutat. Az idősek nappali ellátásának létszáma 19, ebből 7 fő demens személy. Ez finanszírozás tekintetében is fontos döntés volt, hiszen a normatíva lényegesen magasabb a demens ellátottak után.

A demens személyek ellátására az intézményben biztosított 1 fő terápiás-szociális munkatárs.

A csökkenés oka lehet a térítési díj kifizetésének nehézsége, bár kedvezményt tud biztosítani az intézmény, a nappali ellátás díját nem emelte az önkormányzat egy ideje. Sok idős inkább télen, a fűtési idényben veszi igénybe az ellátást.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	**65 év feletti lakosság száma** (férfiak TS 026, nők TS 028)	**Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma** (TS 129)	**Házi segítségnyújtásban részesülők száma** (TS 130)	**Szociális étkeztetésben részesülők száma** (TS 131)
	Fő	**Fő**	**fő**	**fő**
2019	2 463	10	41	278
2020	2 557	11	43	264
2021	2 595	19	32	260
2022	2 635	19	39	245
2023	2 719	26	20	204
2024	2 773	23	18	177

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az igénybe vevők többsége egyszemélyes háztartásban él, az intézményben eltöltött idő alatt új kapcsolatok kialakítására nyílik lehetőségük. Erősödhet bennük az egymás iránti érzékenység, az elfogadás és a segíteni akarás képessége. Ennek hatásaként csökkenhet a feleslegesség és a magány érzete. Az ellátottak között van otthontalan, demenciával küzdő, illetve fogyatékkal élő ember.

A nappali ellátást igénybevevőknek a szolgáltatásért személyi térítési díjat kell fizetniük, mely jövedelemtől függően változik. A nappali ellátás során 3x-i étkeztetésben részesülnek az ellátottak. A térítési díj összegét meghatározza az egyén jövedelmi viszonya. Amennyiben a 28.500.-Ft-ot nem éri el az ellátott jövedelme, akkor számára térítésmentesen biztosított az ellátás.

A nappali ellátás fontos feladata az élet megfelelő minőségének, az egészséges és aktív élet minél hosszabb ideig való fenntartása, biztosítása. Sem a család, sem a társadalom számára nem lehet közömbös, hogy az idősebb korosztály hogyan tölti idejét, milyen életminőséget él. A nappali ellátásban az igénybevevőket változatos programok várják: pl. társasjátékok, zenehallgatás, filmvetítés, zenés-táncos délutánok, felolvasás, kirándulás, torna, előadások.

A demens személyek nappali ellátásának speciális területei: speciális mentális gondozás, tájékozódó képesség fejlesztése, izolálódás megelőzése, önellátásra való képesség javítása stb.

Célszerű párbeszéd elindítása a városban élő idősekkel arra irányulóan, hogy melyek azok a jogos igények, amelyek jelenleg kielégítetlenek, illetve mely keretek azok, amelyeken belül ezek kielégíthetőek, megvalósíthatóak. Az idősek esélyegyenlőségének biztosítása, a koruk, betegségük, magányosságuk miatti hátrányaik megszüntetése az önkormányzat és intézményei, a Szociális Alapszolgáltatási Központ, a civilszervezetek feladata. A Móri Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya arra törekszik, hogy az 55 év feletti munkavállalókat képzéssel, pályázatokkal a munkaerő-piacra visszavezessék.

Utazási támogatás:
2021. szeptember 1-től új támogatásként Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testülete megalkotta a helyi utazási támogatásról szóló rendeletet. Ez alapján a Móron élő 65 év alatti nyugdíjasok és a 25 év alatti tanulók részére utazási költségeinek csökkentésére helyi utazási támogatást nyújt, havi 500,- Ft összegben.

Azok a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők a jogosultak, akik koruk miatt még nem utazhatnak ingyenesen. Mivel a havi bérlet ára 500,- Ft, így gyakorlatilag a bérlet árát megkapják támogatásként. 2021. szeptember hónapban 23 nyugdíjas kapta meg a támogatást.

2024-ben 486 fő részesült összesen 2.871.000,- Ft összegű támogatásban.

Irodánk folyamatos kapcsolatban áll az M-BUSSAL Kft-vel az új kérelmek, illetve az esetleges módosítások miatt, negyedévente átadásra kerülnek a Kft. részéről a bérletek átvételét igazoló átvételi elismervények.

Egészségügyi szolgáltatások

Mór városában található a Fejér Vármegyei Szent György Egyetemi Oktató Kórház móri telephelye és a szakrendelőintézet. A kórházban ápolási osztály és kardiológiai rehabilitációs osztály működik. A szakrendelőintézetben több szakrendelés is elérhető, bár az egyes szakrendelések rendelési ideje csökken, ezért hosszú a várakozási idő. A szakrendelőben található intézményi gyógyszertár. Ezenkívül a városban még 3 gyógyszertár található.

A Szociális Alapszolgáltatási Központ is biztosítja a helyiségét természetgyógyász általi rendszeres vizsgálatra. Tapasztalatuk szerint az idősek klubja gondozottjain kívül jellemzően az idősebb nők élnek ezzel a lehetőséggel és keresik fel a természetgyógyászt.

Mór Városi Önkormányzat megállapodást kötött a Komáromi Brigatti Gyógyfürdővel, az Agárdi Termálfürdővel és a Tatabányai Gyémánt Fürdő mely szerint a móri lakók (lakcímkártya bemutatásával) kedvezményes belépőt válthatnak a fürdőbe. A különbözetet Önkormányzatunk megtéríti.

A Nyugdíjas Klub tagjai jelezték, hogy sokat utaznak vonaton, jó a közlekedés a Székesfehérvár-Komárom útvonalon, azonban megnehezíti az idősek és fogyatékkal élők közlekedését a magas peron (60-70 cm). Sajnos a helyi járatok sincsenek összehangolva a vonat járatokkal.

Javasolják, hogy egy ún. Idősek Háza építésén gondolkodjanak el az illetékesek, mert sok idős egyedül maradt családi házában, amit nehéz fenntartani.

Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A város minden évben megrendezi az Idősek napját.

Elmondható, hogy aktív közéleti életet élnek városunk idősei. Három nyugdíjas klub is működik. Néhány éve megalakult a Forgatós Tánccsoport senior tagozata is, mely hétről-hétre szép létszámmal tartja táncpróbáit és számtalan városi rendezvényt színesítenek a produkciójukkal.

A **Nyugdíjas Polgári Egyesület** 2002-ben alakult meg. Pártállástól független, keresztény elveket valló egyesület. Mintegy 30 tagja van, akik havonta találkoznak. Ez az egyesület szervezi meg a városban a november 4-i Áldozatok napját.

A Mór-Pusztavám Bányász Nyugdíjas Szervezet nagy létszámban tömöríti az elsősorban nyugdíjas bányászokat és hozzátartozóikat.

Az Ezerjó Nyugdíjas Egyesület több mint 100 fő tagsággal bír, rendszeres kulturális programjaik, kirándulásaik vannak. Az egyesület keretein belül **énekkar, tánccsoport, színjátszókör, kézimunkázók köre, önkéntes segítők köre** működik. Nagy hangsúlyt fektetnek a hagyományápolásra.

Eseménydús, tartalmas programok állnak az idős korosztály rendelkezésére, melyeket sok esetben ők maguk szerveznek, s nemcsak résztvevők.

Több évben is a nyugdíjas klubokban „unokázós csalás” témakörben előadás került megtartásra a Móri Rendőrkapitányság által.

A HEP intézkedéseként a 3 nyugdíjas klub tagja lett a Szociális kerekasztalnak, ahol így már az idősek érdekképviselete is biztosított.

A 2022-ben indult Gondos óra program keretében az állam által ingyenesen biztosít készüléket és a hozzá tartozó szolgáltatást minden 65. életévét betöltött magyar állampolgár részére. A megigénylésben, regisztrációban a Polgármesteri Hivatal segítséget biztosít. A jelzőeszközzel az idős ember minden körülmény között képes segítséget kérni.

Idősek informatikai jártassága

A digitális alapkészségekkel nem rendelkezők számára (munkanélküliek, idősek, roma származásúak, nagycsaládosok, közfoglalkoztatottak) az informatikai eszközökhöz és az internethez hozzáférést biztosított a GINOP-3.3.1-16-2016-00001 azonosítószámú „Digitális Jólét Program fejlesztése" pályázat keretében. A program segítségével a lakosság digitális szakadéka csökkenthető, a különféle online felületen történő pályázatokban részt tudnak venni, hivatalos ügyeket online formában tudnak intézni.

Generációk közötti programok:

Jó példa a Radnóti Iskolában szervezett program, ahol az idős móri polgárok ismertetik meg a gyerekeket a sváb hagyományokkal. A móri óvodák is gyakran meghívják a nyugdíjas klubokat, hogy meséljenek a kicsiknek a régi hagyományokról. A kapcsolat kétoldalú, hiszen a gyermekek többször örvendeztetik meg egy-egy jeles esemény alkalmával az időseket az idősek klubjában egy-egy szép műsorral.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen:

Jó példa erre az idősek napja, illetve a nyugdíjasok részére szervezett városi karácsony.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
Egyre magasabb a lakónépességen belül a nyugdíjkorhatárt elérők és elértek aránya, öregedő település	Humán kapacitásuk kihasználása, a potenciális (idős) erőforrás bevonása a társadalmi hasznosság jegyében: önkéntes munkavállalás, önkéntes szerveződés segítése a korcsoport körében, civil szervezetekkel való kapcsolatteremtés, közvetítés
Gyakori az idősek körében az egy fős háztartás, különösen a nők körében	Generációk közti távolság csökkentése, az egyedülálló idős képességeinek megfelelő feladatokba történő bevonása, nyugdíjasklubok támogatása
Idősek informatikai jártassága alacsony	informatikai tanfolyamok szervezése (könyvtár, releváns civil szervezetek, önkéntesek bevonásával)
Idősek „hagyományhordozó” szerepe	kulturális rendezvények, tematikus teadélutánok, iskolai rendezvények motiválása a város lakosságának körében

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1. A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 2006. december 13-án egyhangúlag fogadta el **a Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló Egyezményt** és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyvet.

A hazai fogyatékosságügyi politika kiemelkedő sikere, hogy hazánk volt a világon az első állam, amely mind az Egyezményt, mind pedig a Jegyzőkönyvet ratifikálta a 2007. évi XCII. törvénnyel.

Az Egyezmény szerint „fogyatékossággal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását".

Lehetővé kell tenni, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során – a fizikai és szellemi környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Az Európai Unióban e populáció 40%-a dolgozik, ez az arány ma Magyarországon 7-9%, amely rendkívül alacsony, különösen amellett, hogy az aktív korú célcsoport 80 - 85%-a akar és tudna is dolgozni, védett, vagy nyílt munkaerő-piaci körülmények között.

A fogyatékos személyek körén belül:

- a testi fogyatékos és mozgássérült emberek aránya együttesen 43,6%
- a vak és gyengénlátó emberek aránya 14,4%.
- hallás-, beszédzavar-fogyatékosságban kb. 10%-uk szenved.
- Az egyéb fogyatékosságban szenvedők aránya 21,6%

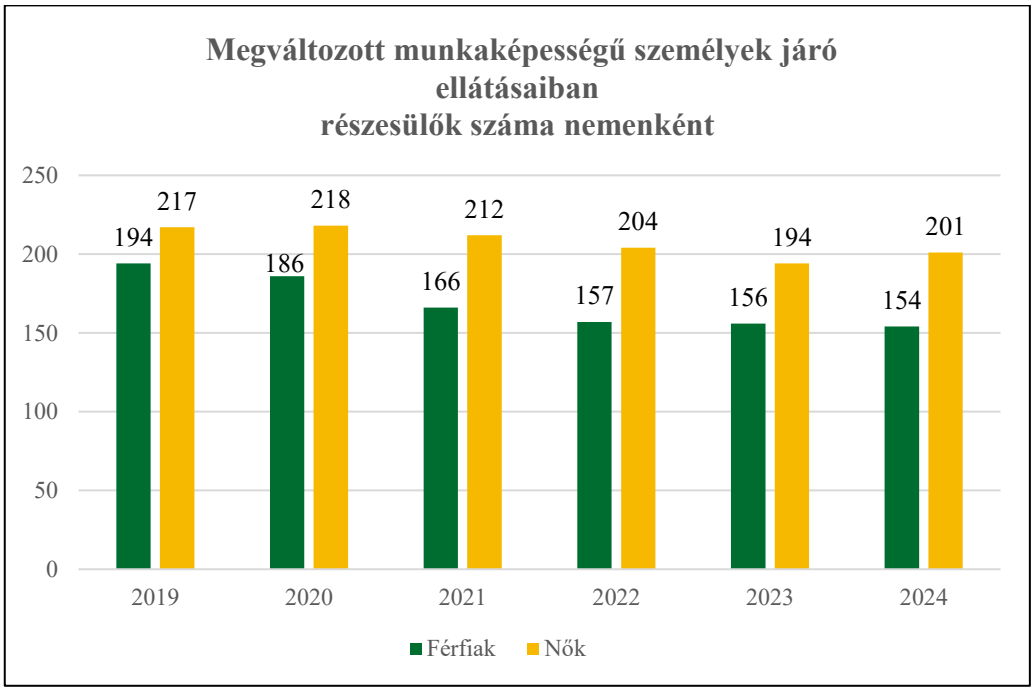
(Forrás: 10/2006. (II. 16.) OGY határozat Az Új Fogyatékosügyi programról)

Településünk nem rendelkezik fogyatékkal élőkkel kapcsolatos komplex nyilvántartással, nem ismert a fogyatékosság típusa szerinti megoszlásuk. A látássérültek és mozgáskorlátozottak civil szervezete rendelkezik a településen helyi csoporttal, képviselőjük tagja a Szociális Kerekasztalnak.

A lakosság számához viszonyítva 1,1% a fogyatékossági támogatásban részesülő személyek aránya.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	**Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak** (TS 061)	**Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők** (TS 062)	**Összesen**
2019	194	217	411
2020	186	218	404
2021	166	212	378
2022	157	204	361
2023	156	194	350
2024	154	201	355

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

A fogyatékosokról szóló tv. értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint **integrált, védett foglalkoztatásra** jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát

lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

A rehabilitációs ellátásban részesülő, a szakértői bizottság által munkát vállalni képes személyek részére rehabilitációs kártya kiváltására van lehetőség. Ezek a személyek bizonyos megszorításokkal alkalmazhatóak, az orvosi szakvélemény a munkavégzés területén korlátokat jelöl meg, így sok munkáltató inkább nem vállalja a foglalkoztatásukat.

A fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségeit bővíteni kell (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás). Adat nem áll rendelkezésre a közfoglalkoztatásban részt vevő, fogyatékossággal élő személyek vonatkozásában.

Móron sajnos nincs ilyen jellegű foglalkoztató, régen volt kezdeményezés, de nem volt sikeres.

A megváltozott munkaképességűek ellátásában részesülők száma csökkent (betudható a megszigorodott feltételeknek a nyugdíjszerű ellátások terén). Általánosságban megfigyelhető, hogy a nők száma minden évben magasabb, mint a férfiaké.

A Bice-Bóca Egyesület jelzése szerint a tagok jellemzően alacsony jövedelemmel rendelkeznek: rehabilitációs járadék, rokkantsági ellátás, fogyatékossági támogatás, magasabb összegű családi pótlék és általában az egyik szülő (jellemzően az anya) nem tud dolgozni, ápolási díjon van. Ezek mellett az ellátások mellett 4 órás munkaviszonyt lehet létesíteni. Nehéz olyan munkahelyet is találni, ahol vállalják a fogyatékos személy alkalmazását. A megoldás valamilyen foglalkoztató lenne, ahol lehetőségeikhez mérten tudnának dolgozni a fogyatékkal élők, ill. megváltozott munkaképességű személyek.

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, hogy nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Mindezekre tekintettel javasolt folyamatosan felkutatni a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, fogyatékos ügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek munkahelyi kísérését biztosítani.

Munkavállalást segítő lehetőségek

A korábbi években több új kezdeményezés is felbukkant a térségben, mely a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatását célozta meg. Ehhez a munkaerőpiaci alapból igényelhető támogatás. Sajnos egyik sem volt hosszú életű. 2012-ben még működött Csókakőn az Autista Gyermekek Szüleinek Egyesülete által fenntartott rehabilitációs foglalkoztató, de ez megszűnt. A Fejér Megyei Kormányhivatal Intézményfenntartó Központja próbál az ingatlanon megváltozott munkaképességűek számára tranzitfoglalkoztatót létrehozni.

A 2000-es évek elején működő Civis Egyesület, a pécsi üvegfestő cég is anyagi okok miatt hagyott fel tevékenységével.

Információink szerint több fogyatékos móri fiatal bejár Székesfehérvárra, a Szent Kristóf Házba (Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye, Székesfehérvár, Batthyány u.2.). Az intézményt 2010-

ben nyitották, a Székesfehérvári Egyházmegye és a Fehérvár Travel Alapítvány összefogásával jött létre. Nappali ellátást biztosít 25 halmozottan sérült ember számára.

Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Hátrányos megkülönböztetésre nem volt példa. Inkább a pozitív diszkrimináció figyelhető meg.

Önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, súlyosan, halmozottan fogyatékos és autisztikus gyermekek nevelését-oktatást végzi.

Iskolabusz szállítja kísérővel a gyerekeket a Csetény-Szápár-Bakonycsernye-Balinka-Bodajk-Mór útvonalon.

Kerti munkás szakképesítést szerezhetnek a középiskolás tanulók. Mivel az itt tanuló fiatalok munkaerő piaci elhelyezkedése nagyon nehéz, fontos, hogy minél tovább az iskolapadban maradhassanak. Az innen kikerülő fiatalok számára nagyon fontos lenne a Bice-Bóca Klub által szorgalmazott fogyatékos személyek nappali intézménye.

Az iskola alapítványa: Gárdonyi Géza Általános Iskola Tanulóiért Szociális Alapítvány. Célja: az iskola tanulóinak anyagi és természetbeni támogatása, ezzel hozzájárulva a továbbtanuláshoz és az esélyegyenlőség biztosításához.

Az Elixir Gold Nonprofit Kft. támogató szolgálatot és szakápolást működtet Móron és a környékbeli településeken.

A Mór Városi Önkormányzat 2007. január 1-jétől, a Móri Kistérségi Társulás 2008. január 1-jétől kötött ellátási szerződést a Magyar Vöröskereszt móri szervezetével Támogató Szolgáltatás nyújtására, mely szolgálat 2020. december 31-én megszűnt.

Jelenleg a móri kistérség településein az ELIXIR GOLD Nonprofit Kft. Támogató Szolgálata biztosít ellátást bejegyzett működési engedély alapján, ellátási szerződés nélkül.

Ez a Támogató szolgálat 2012. január 1-jétől, az akkori Móri Kórház-Rendelőintézet fenntartásában kezdte meg munkáját. Az indulást a Móri Többcélú Kistérségi Társulás 2012. január 2. napjától érvényes üzembentartói és haszonkölcsön szerződése alapján, a KKW708 forgalmi rendszámú Transit Van típusú gépjármű biztosításával támogatta.

Az emberi erőforrások minisztere az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. Törvény 11.§ (1)-(3) bekezdése alapján az államháztartásért felelős miniszter előzetes egyeztetésével, 2013. március 31-ei hatállyal, beolvadással megszüntette a Móri Kórház-Rendelőintézetet.

A beolvadással megszűnt költségvetési szerv általános jogutódja 2013. április elsejétől a Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórház.

A Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórház hosszú távú koncepciója a lakosság egészségi állapotának megfelelő egészségügyi ellátás biztosítása, mely rendszerben a Támogató Szolgálat további működtetését nem tudta felvállalni.

Az ellátottak és a munkavállalók érdekeit figyelembe véve nem szüntette meg a szolgálatot, hanem együttműködve az ELIXIR GOLD Nonprofit Kft-vel, jogutódlással történő fenntartóváltással vált a Támogató Szolgálat további működése biztosította.

A Támogató Szolgálat jelenlegi fenntartója az ELIXIR GOLD Nonprofit Kft. (8074 Csókakő, Kossuth Lajos u. 54.)

A Szolgálat bejegyzett telephelyének címe: 8060 Mór, Kórház u. 21.

A bérelt iroda a régi kórház bejáratnál lévő lapos épületben - régi porta – található.

A Támogató Szolgálat működési területe: Bakonycsernye, Balinka, Bodajk, Csákberény, Csókakő, Fehérvárcsurgó, Isztimér, Kincsesbánya, Magyaralmás, Mór, Nagyveleg, Pusztavám, Söréd.

Az alapszolgáltatást a Támogató Szolgálat a szociálisan rászorulók részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben biztosítja, önálló életvitelük fenntartása, egészségügyi, mentális- és egyéb okok miatt keletkezett problémáik megoldása érdekében. A szállító szolgáltatást az ellátottak több, mint a fele veszi igénybe, szükség szerint naponta, illetve alkalmanként. Fogyatékos személyek nappali intézményébe járó ellátottak, munkahelyre járók szállítását végzik napi rendszerességgel, valamint az orvoshoz történő eljutást, szabadidős tevékenységek igénybevételi lehetőségét is biztosítják az igénylőknek.

A szállító szolgáltatás mellett végezzük a gondozási, készségfejlesztési, tanácsadási szolgáltatást, háztartási segítségnyújtást, felügyelet és esetkezelést is.

A támogató szolgáltatás igénybevétele során szociálisan rászorultnak minősül a súlyosan fogyatékos személy, aki fogyatékossági támogatásban, vakok személyi járadékában, illetve magasabb összegű családi pótlékban részesül. Ezen jogosultság hiányában csak a kapacitásunk tekintetében tudnak új ellátottakat fogadni.

A Vöröskereszt Támogató Szolgálata megszűnt, jelenleg a tanyagondnoki szolgálata működik.

A Bice-Bóca Egyesület számos alkalommal jelezte, hogy hiányzik a városban egy napközbeni foglalkoztató, ahol a sérült fiatalok napközbeni ellátása biztosított lenne. Véleményük szerint fontos lenne a szemléletváltás. Az óvodában lehetne elkezdeni, majd az iskolákban rendszeres programokkal megtapasztalhatnák a fogyatékkal élők helyzetét, korlátait pl. Ability pályával. Jó kezdeményezésnek tartották a Fogyatékkal élők napját, de ez kevés a köztudatba kerüléshez.

Fogyatékosságügyi tanácsadás megyei szinten az Alba Bástya Család és Gyermekjóléti Központban működik, eddig 1 alkalommal volt kihelyezett tanácsadásuk.

A Bice-Bóca Egyesület tagjai 16-tól a 60 feletti korosztályt képviselik, a tagok közül 10-12 család tagdíjfizető tag. Együttműködésük a Táncsics Mihály Gimnáziummal és a Perczel Mór Szakiskolával folytatandó példa. Tartottak az iskolákkal közös sportnapot, játékos vetélkedőt. Együttműködési szerződésük ténylegesen működik. Minden rendezvényükön részt vesznek önkéntes diákok. Tapasztalatuk szerint sok önkéntesre, segítőre van szükségük. Több olyan

fiatal taguk van, aki szeretne dolgozni, ők egy-egy munkamenetet jól tudnának betanulni. Alkalmazásuknál azonban falakba ütköznek.

A Város önkormányzata rendszeresen támogatja a település civilszervezeteit. Ezek között öt szervezet az, amely a fogyatékossággal élők, vagy esélyegyenlőségi szempontból hátrányos társadalmi csoport által szerveződött vagy támogatására jött létre: Bice-Bóca Egyesület, Vakok és Gyengénlátók Fm. Szervezete Móri Csoportja, Mór-Pusztavám Bányász Nyugdíjas Szervezet, Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület Móri Szervezete, Ezerjó Nyugdíjasklub.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (továbbiakban: Fot.) szerint a fogyatékkal élő emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal, és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni.

Ellátási formák:

- Fogyatékossági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékossági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- Rokkantsági járadék (nyugdíjszerű havi ellátás)
- Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult, aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott
- Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult
- Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:
    - Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás
    - Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

Móron az idős, fogyatékkal élő, alacsony jövedelemmel rendelkező, hajléktalan személyek számára biztosított szolgáltatás az étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

Lehetséges, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban. Itt van fontos szerepe a környezetnek és az érdekképviseleteknek. Móron a Bice-Bóca Egyesület segíti tagjait a megfelelő ellátások igénylésében, a támogatásokhoz való hozzáférésben. A látássérültek és a mozgássérültek helyi csoportja is megfelelő információt nyújt tagjai részére.

Székesfehérvár, Erzsébet u. 20. szám alatt található a Mozgássérültek Fejér Megyei Egyesülete. A székesfehérvári központi és a mezőfalvai irodán kívül a megye több településén is megtalálható képviseletük, például: Aba, Bakonycsernye, Bicske, Dunaújváros, Gárdony, Lepsény, Mór.

A Mozgássérültek Fejér Megyei Egyesülete segítséget nyújt:

- Tájékoztatás lehetőségekről, támogatásokról
- Személygépkocsi szerzési, átalakítási támogatás, súlyadó alóli mentesség, parkolási igazolvány
- Ingyenes jogi tanácsadás
- Lakás akadálymentesítési támogatás
- Fogyatékossági támogatás, utazási támogatás, rokkantsági járadék, GYOD, ápolási díj es ezek ügyintézésének segítése.
- Munkát kereső mozgássérültek támogatása, segítése
- Tanácsadás
- Rehabilitációban való segítségnyújtás
- Segédeszközök kölcsönzésének lehetősége
- Közösségi programok, klubfoglakozások lehetősége

Az okostelefonok és a tabletek olyan beépített akadálymentesítési funkciókat tartalmaznak, amelyek forradalmi változást hozhatnak a vakok és gyengénlátók életébe. Ezért a Vakok és Gyengénlátók Fejér Megyei Szervezete (Székesfehérvár, Oskola u. 6.) programot indított, hogy minél több érintettnek segíteni tudjanak.

Azok a személyek, akik súlyos fogyatékos hozzátartozójuk ápolását végzik és nincs jövedelmük, alanyi jogon ápolási díjban részesülnek. Lehetőség van a fokozott ápolásra szoruló személyek esetén magasabb összegű ápolási díjat is megállapítani, melyhez a szakvéleményt a módszertani intézet adja ki. Évek óta probléma, hogy nagyon alacsony az ápolási díj összege. Jellemzően a nők részesülnek ápolási díjban, s az alacsony összegű ellátás miatt nem számíthatnak magas összegű nyugellátásra sem. Új ellátási forma a nyugdíjba vonuló, ápolási díjban legalább 20 évig részesülő személy részére továbbra is biztosított ápolási díj.

Az ápolási díjat 2013. január 1. napjától a járási hivatal vezetője állapítja meg.

Önkormányzatunknál a megszűnő ápolási díjat felváltotta az ápolási céllal nyújtott települési támogatás. Összege alacsony, ám eléri azt a jogszabályban meghatározott összeget, amivel a

támogatásban részesülő biztosítási jogviszonnyal rendelkezik. Ezt a támogatást a jegyző tárgyév december 31. napjáig állapíthatja meg, ezt követően újra kell igényelni.

Kormányzati akarat az ápolási díj évenkénti emelése. Ez a költségvetési törvényben meghatározott ápolási alapösszeg emelésével valósul meg.

2019-ben a Szt. új ellátási formát vezetett be, a gyermekek otthongondázási díja (GYOD) elnevezésű ellátást. 2019. január 1-től a tartósan beteg gyermeküket otthon ápolók számára állapítható meg és a gyermek életkorától függetlenül folyósítható. Összege jelentős, 100.000.- Ft feletti.

A gyermek életkorától függetlenül a GYOD-ra jogosult az a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő, aki a súlyos fogyatékosságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről, vagy a tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik.

A GYOD-ot a Járási Hivatal vezetője állapítja meg.

Az alanyi jogon megállapított közgyógyellátás is a járási hivatal hatáskörébe tartozó természetbeni ellátás. Emiatt rálátása a Polgármesteri Hivatalnak nincs ezekre a személyekre. Jellemzően a tartós beteg, fogyatékos személyek, a rokkantsági ellátásban részesülők számára nyújtható.

A települési támogatások esetében a Képviselő-testület a rendeletben szabályozott jogosultsági értékhatártól 200%-kal eltérhet, méltányosságból. A rendelet szabályozza a méltányosság szempontjai is: ez különösen tartós betegség, fogyatékosság esetén alkalmazható. Volt már arra példa, hogy egy súlyosan mozgássérült, kerekesszékes kérelmező esetén állapított meg települési támogatást a Képviselő-testület, kérelmező fürdőszobájának átalakítására.

Rendeletünk szerint a szociális étkeztetést azok a rászorulók is igénybe vehetik, akik nem nyugdíjas korúak: fiatalok, de betegséggel küzdenek.

Idős, fogyatékkel élő, alacsony jövedelemmel rendelkező, hajléktalan személyek számára biztosított szolgáltatás az étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása.

Szociális szolgáltatásokat igénybe vevő fogyatékos személyek 2019-2020-2021. évben

Ellátási forma	2019	2020	2021
Idősek nappali ellátása	4 fő	3 fő	4 fő
Házi segítségnyújtás	5 fő	5 fő	8 fő
Étkeztetés	10 fő	12 fő	10 fő
Összesen	**19 fő**	**17 fő**	**22 fő**

Forrás: Szociális Alapszolgáltatási Központ adatszolgáltatása

Megállapítható, hogy a fogyatékos ellátottak száma nő.

Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége és a közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége, munkahelyek akadálymentesítettsége.

Az önkormányzati tulajdonban lévő középületek komplex akadálymentesítési terve 2009-2010. évre elkészült, de pályázati lehetőség híján csak a Szociális Alapszolgáltatási Központ (Mór, Bajcsy u. 7.) esetén valósult meg teljes egészében. Az intézmény mozgássérültek részére teljesen akadálymentes. A központi táblákon braille írás található. Indukciós hurok is van az intézményben.

A Polgármesteri Hivatal épületében (Mór, Szt. István tér 6.) az akadálymentesítés megoldott rámpák segítségével a kerekesszékesek számára az alsó szinteken. Az ügyfél mosdóban mozgássérültek részére alakítottak ki egy mosdót. A Polgármesteri Hivatalban jelenleg egy lépcsőjáró szerkezet biztosítja, hogy kerekes székes, súlyos mozgássérült személy feljusson az emeletre.

A város többi középületében több helyen rámpa segíti a kerekesszékkel, illetve babakocsival történő bejutást.

A Járási Hivatal és a posta egy épületben került kialakításra, az akadálymentesítés megvalósult, lift beépítésével érhető el a Járási Hivatal, illetve a házasságkötő terem. A földszintre önműködően nyíló ajtón lehet bejutni.

A kulturális és sport rendezvények szervezői lehetőség szerint (igény esetén) törekszenek az akadálymentes bejutás biztosítására. A Wekerle Sándor Szabadidő Központ esetén biztosított, Erzsébet téri Művelődési Ház oldalsó ajtaja lépcső nélkül megközelíthető, a Lamberg-kastélyban mobil rámpa áll rendelkezésre.

Település: Mór város	**Akadálymentesen megközelíthető az épület**		**Az akadálymentesítésre fordított összeg ezer forintban**	**Az épületen belüli akadálymentesítés megtörtént**		**Az épületen belüli komplex akadálymentesítés megtörtént**	
Intézmény neve és címe	**igen**	**nem**		**igen**	**nem**	**igen**	**nem**
Lamberg kastély	-	X	n.a	-	X	-	X

Erzsébet téri Művelődési Ház	X	-	n.a	-	X	-	X
Felsődobosi Művelődési Ház	-	X	n.a	-	X	-	X
Település összesen:	1	2	n.a	0	3	0	3

Forrás: Mór Városi Önkormányzat adatgyűjtése

A Lamberg-kastély és Művelődési Központ honlapja a gyengén-látók számára akadálymentes. Sajnos a könyvtár és programjai kerekesszékkel elérhetetlenek, de a Wekerle Sándor Szabadidőközpont előadásai elérhetőek.

A lakóépületek – elsősorban társasházak esetén – a rámpák kiépítését az önkormányzat segíti, a belső átalakításokhoz pályázati lehetőségek (központi) biztosítottak. A szolgáltatók elérése (E.ON, Fejérvíz) helyi szinten csak segítséggel megoldott.

A munkahelyek akadálymentesítését, amennyiben ezt az alkalmazott igényli a munkaadó köteles elvégezni/elvégeztetni. A dolgozót emiatt hátrány nem érheti.

A Móri Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya épülete a TIOP 3.2.1. program keretében 2014-ben átépítésre, bővítésre került, amellyel a teljes akadálymentesítés is megvalósult.

Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A helyi járatok alacsony platós autóbuszok. Az önkormányzat kiépítette a buszperonokat a megállóknál, ezért az idős, nehezen közlekedő személyek is könnyebben tudnak közlekedni (kerekesszék, babakocsi csak segítséggel). Járdák esetében az önkormányzati felújítások aszfalt, illetve térkő járdák építését szorgalmazzák, melyek zökkenő- és botlásmentes közlekedését biztosítják (a járda lapok ezt nem tudják). A járdák és utak kereszteződéseinek szintbeli lesüllyesztése szintén segíti a gyalogosokat. A központi – Szt. István téri Park – burkolt járó felület szintén segíti az akadálymentes közlekedést.

A városban több helyen biztosított a fogyatékossággal élők számára a parkolási lehetőség is.

A tartós beteg, fogyatékos személyek részére a Magyar Államkincstár olyan igazolványt állít ki, amelyet a helyközi közlekedésben használhat az arra jogosult, illetve szükség esetén a kísérő.

Fogyatékossággal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások:

2022. évben a megyében működő Alba Bástya Család-és Gyermekjóléti Központban 2 fő **fogyatékosságügyi tanácsadó** kezdte meg a munkát, akik a megyében működő Család és Gyermekjóléti Központokban fognak szolgáltatást biztosítani, így a móri intézményben is kihelyezett tanácsadás fog történni az érintett célcsoport számára.

A Szociális Alapszolgáltatási Központ az idős, nehezen közlekedő ellátottjai szállítását gépkocsival oldja meg, ezzel is biztosítva az intézmény igénybevételét. Az épületben lift beépítése történt.

Előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Erre példa a személyi jövedelemadó kedvezmény: a krónikus betegség, súlyos fogyatékosság után járó adókedvezmény, illetve a súlyos mozgássérült személy gépjárműadó mentessége.

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Éveken át megvalósuló program a Fogyatékkal élők napja. A covid járvány után 2022. és 2023. májusában került ismét megrendezésre és. Ezen a napon a fiatalok egymással együttműködve, a közös programok felszabadító és örömteli élményén és a különböző érzékenyítő feladatokon keresztül játékosan fedezhetik fel egymás, nem is olyan különböző világát. A nap célja mindig az, hogy elősegítse az előítéletek, valamint a szociális gátak lebontását. Ez az alkalom egyben remek lehetőség a közös élmények szerzéséhez is. A számos program, játék részeként állatos bemutató és koncert is várta idén az érdeklődőket. Tucatnyi állomáshelyen lehetett kipróbálni a legkülönbözőbb játékokat a sakktól és a bizalompályától kezdve, a jelvénykészítésen és a nem halló és nem látó sátoron át a kerekesszékes akadálypályáig.

A Bice-Bóca Egyesület rendszeresen tart programokat, összejöveteleket, kirándulásokat szervez nemcsak belföldre, hanem időnként külföldre is.

7.5. A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Mór városának, mint 10.000 lakosságszám feletti településnek megoldásra vár a Szt. által előírt nappali ellátást biztosító intézmény biztosítása. Pályázati forrás biztosításával tervezett a megoldás. Az Szt. 65/F. § (1) bekezdése szerint a nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,

a) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,

b) tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,

c) harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek

részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Jelenleg az idős személyek és a hajléktalan személyek nappali ellátása biztosított, de elindult annak megvalósítása, hogy a fogyatékkal élő személyek részére nappali ellátás biztosítva legyen.

Az igényfelmérés megtörtént, a Móri Járás területén kb. 35 fő fiatal felnőtt, fogyatékos személy venné igénybe az ellátást. Az ellátási terület a Móri Járás, az intézmény Mór városában kerül kialakításra. A Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola és EGYMI -ből kikerülő fiatal felnőttek számára jó lehetőséget biztosít majd a nappali foglalkoztatásukhoz.

Az Önkormányzat a „Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása Móron" elnevezésű projektje keretében létrejövő intézményi infrastruktúrával a fogyatékkal élő személyek nappali ellátását és fejlesztő foglalkoztatását teszi lehetővé. A fejlesztés megvalósítására a tervezettek szerint 2028. év végére sor kerül.

7.6. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A településen nincs olyan cég, társaság, amely a megváltozott munkaképességű emberek (az érzékszervi- látás-, hallásszervi – mozgásszervi fogyatékossággal élő emberek) foglalkoztatását (is) felvállalná	Kapcsolódó adatgyűjtés tájékoztatás, kommunikációs kampány a vállalkozások törvényi kötelezettségeiről és az igénybe vehető kedvezményekről megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának támogatása
Középületek akadálymentesítése és a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes webhelyek akadálymentesítése nem minden esetben megoldott	fizikai akadálymentesítés önkormányzat és az önkormányzat által fenntartott intézmények alkalmazottainak releváns képzése
Fogyatékos személyek számának, típusának, arányainak azonosítása a városban	az önkormányzatának orientálása a városban élő fogyatékos személyek pontos azonosítására, igényeik feltárására
A közművelődési, közoktatási, szociális intézmények teljes körű akadálymentesítése	Pályázat figyelés biztosítása

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
helyettes szülő hiányzik (gyermekek és nők)	a hiányzó szolgáltatás biztosítása önkéntesen jelentkező, tanfolyamot végzett személlyel

közintézmények akadálymentesítése nem mindenhol megoldott (fogyatékosok és idősek)	pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése
munkavállalást segítő lehetőségek (idősek, hátrányos helyzetűek)	pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Önkormányzatunk a kötelező és önként vállalt feladatainak ellátása során számít és épít a civil szervezetek közreműködésére. Számos szociális, köznevelési, gyermekjóléti és egészségügyi területen vonja be partnerként a város civil szervezeteit. Az önkormányzat minden évben anyagi támogatást nyújt a civil szervezeteknek, melyeket pályázat útján lehet elnyerni.

Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 21/2015. (VI.3.) önkormányzati rendelete rendelkezik a városban működő civil szervezetek pályázati és eseti önkormányzati támogatásának módjáról és az elosztás elveiről.

A költségvetési rendeletben előirányzat elkülönítésével történik a támogatás biztosítása, éves keret meghatározásával.

A támogatás odaítéléséről a képviselő-testület dönt.

2021-ben támogatásban részesült pl.: Látássérültek Egyesülete Vakvezetőkutya Kiképző Központ látogatására, Bice-Bóca Egyesület családi napra, kirándulásra

2022-ben támogatásban részesült pl.: Edelweis Táncegyüttes Hagyományőrző családi nap megszervezésére, Ezerjó Nyugdíjas Egyesület színházbelépőkre, Irodalmi nap megszervezésre.

Otthont teremtve a városban tevékenykedő civil szervezetek számára 2025 decemberében átadásra került a Civil Ház. A ház mindenki előtt minden civil szervezet nyitva áll, több teremben intézhetik ügyes-bajos dolgaikat a városért dolgozó egyesületek.

Néhány civil szervezet rövid bemutatása:

Caritas helyi szervezete:

Magánkezdeményezésre 1985-ben jött létre, mint a Móri katolikus Egyházközség Szent Erzsébet Caritas csoportja. Hivatalosan 1993. január 5.-én kerültek fel az országos listára. Havonkénti összejöveteleket tartanak. Tevékenységi körük elsősorban a szeretetszolgálat, lelki segítségnyújtás, végeznek beteg- és kórházlátogatást, családgondozást, börtönmissziót. Rendszeresen részt vesznek Söréden a fogyatékos gyermekek üdültetésében. 10-12 fő segítőjük főként az idősebbek közül kerül ki.

Szolgáló Szeretet Alapítvány: a Református Egyház keretein belül működik. Szeretetszolgálatuk segíti, támogatja az időseket, és a fiatal családokat. Végeznek kórházlátogatást, ruhagyűjtést, családgondozást. Adományokat gyűjtenek és azt az arra rászorulóknak eljuttatják.

Családsegítő Alapítvány: 1995-ben alakult, székhelye Mór, Bajcsy u.7. Öt tagú kuratórium felügyeli az alapítvány munkáját. Célja: a Hajléktalanok Átmeneti Szállójának támogatása, pályakezdők és tartós munkanélküliek, valamint csökkent munkaképességűek foglalkoztatása és mentális segítése, hátrányos helyzetű családok pénzbeli és természetbeni segítése. Ellátási

szerződés szerint családsegítés, gyermekjóléti szolgálatot működtet. Az alapítvány működteti az Egészségügyi és Rehabilitációs Tábort.

Vöröskereszt: a móri körzeti szervezet taglétszáma 1800 fő. Foglalkoznak adományok gyűjtésével és elosztásával, betegek otthoni szakápolásával, egészségvédelemmel, véradás szervezésével, elsősegélynyújtó oktatással, katasztrófavédelemmel, külföldi segélyszállítmányok lebonyolításával. Ifjúsági szervezete is működik. Főállású és társadalmi aktivistákkal dolgoznak.

A Vöröskereszt új telephelye: Mór, Vénhegyi u.1/A.

Nagycsaládosok Egyesülete: 1987-ben alakult a három és több gyermekes, illetve fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok segítésére, patronálására. 1991. óta a **Bice-Bóca Klub** részét képezi a közhasznú egyesületnek. Nemrégiben neve **Bice-Bóca Egyesület** névre módosult.

Szinte napi kapcsolatban állnak több mint 20 sérült fiatallal. Heti rendszerességgel tartanak foglalkozásokat. Az egyesület működtetését 10-12 társadalmi segítő végzi. Minden hónapban biztosítanak az ellátottak részére sportnapot, kirándulást, színházlátogatást.

Mozgássérültek Egyesületének helyi szervezete: a városban több mint 500 nyilvántartott mozgássérült él, az egyesületnek 371 tagja van. 2002-ben szervezték meg a Mozgássérültek Klubját. tevékenységük kiterjed a támogatásokkal kapcsolatos ügyintézésre, klubtevékenységre, kulturális és szabadidős programokra. Rendszeresen tartanak összejöveteleket a Lamberg-kastély és Művelődési Központban.

Vakok és Gyengén-látók Egyesületének helyi szervezete:1990-ben alakult meg. Havonta egyszer fogadó órát tartanak a Lamberg-kastély és Művelődési Központban. A körzetben több mint 150 tagot regisztráltak, ennek kb. fele móri lakos. A tagoknak kirándulást szerveznek, a székesfehérvári központban havonta klubdélutánt tartanak. A tagok életkora vegyes, de inkább a közép- és időskorúak közül kerülnek ki.

A Szociális Kerekasztal tagjai: Szociális és Egészségügyi Bizottság elnöke, Szociális Alapszolgáltatási Központ vezetője, Fejér Megyei Kormányhivatal Móri Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltségének képviselője, Mór Városi Rendőrkapitányság vezetője, Magyar Vöröskereszt Fejér Megyei Szervezet Móri Terület titkára, Szent Erzsébet Római Katolikus Caritas Csoportjának vezetője, Mozgáskorlátozottak Móri Csoportjának vezetője, Vakok és Gyengénlátók Móri Csoportjának vezetője, Bice-Bóca Egyesület vezetője, Móri Többcélú Kistérségi Társulás Hajléktalanok Átmeneti Szállásának vezetője, Ezerjó Nyugdíjas Egyesület, Móri Polgári Nyugdíjas Egyesület. **Utóbbi két tag felvételére a Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023. Intézkedési Terv célkitűzése alapján került sor.**

A Szociális Kerekasztal tagjaiként együttműködnek az önkormányzattal ill. egymással is. Vannak olyan közös feladatok, amelyekben együtt tevékenykednek pl. a karácsonyi csomagok készítésekor a Caritas, Nagycsaládosok Egyesülete vagy Vöröskereszt közös listát készít az önkormányzattal a rászorulókról.

Német Nemzetiségi Önkormányzat és Cigány Nemzetiségi Önkormányzat

A nemzetiségi önkormányzat a nemzetiségi közösségek és egyének érdekeinek helyi szintű képviseletére hivatott testület, mely elősegíti a kulturális autonómia megvalósítását.

Mór Város Önkormányzatának együttműködési megállapodása van a Német Nemzetiségi Önkormányzattal és a Cigány Nemzetiségi Önkormányzattal, melyben a felek közös tevékenysége fogalmazódott meg. Együttműködésüket felülvizsgálják és szükség esetén bővíti.

Móron a legnagyobb számú nemzetiség a német. Pontos számukat nem lehet meghatározni, s ennek történelmi okai vannak (elűzés, kitelepítés). Létszámarányukat 30-40%-ra lehet saccolni. A népszámláláskor kevesen vallották magukat nemzetiségnek. Az idősebb korosztályban még él a félelem, másrészt az ezzel kapcsolatos kérdések megválaszolása nem volt kötelező.

2001-ben Móron a 14.728 lakosból 546 személy vallotta magát németnek, míg a 2011-es népszámláláskor a 14.272-ből már 1181-en, 2022-ben pedig 1264-en. Ez az emelkedés köszönhető a Német Nemzetiségi Önkormányzat munkájának is.

Móron több nemzetiségi egyesület működik. Nemzetiségi oktatás folyik 3 óvodában, 4 általános iskolában. Nemzetiségi intézményi feladatokat lát el a Lamberg-kastély Kulturális Központ.

For-profit szereplők részvétele nem jellemző a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Elkészítés széles társadalmi bázison történt, széles körű társadalmi összefogás valósult meg ennek során. Tárgyalta és véleményezte a HEP Fórum, kibővítve a Szociális Kerekasztallal. Megtárgyalta a két nemzetiségi önkormányzat. Véleményüket megkérve készült el a program. Az önkormányzat honlapján az elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program megtekinthető. A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság a programot közzéteszi, honlapján megjelenteti.

1.6. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	Problémák beazonosítása **rövid megnevezéssel**	**Fejlesztési lehetőségek meghatározása** **rövid címmel**
Romák és / vagy mélyszegénységben élők	Társadalmi helyzetük jelentős részben az aluliskolázottságból fakad	Felzárkóztató képzés 7-8. osztály, alapfokú végzettséghez juttatni az iskolázatlan réteget
	A sok gyermekes családoknak nagyobb az esélye az elszegényedésre	Tudatos családtervezés, védőnői tájékoztatás erősítése
	Eladósodott családok munkaerő piacra juttatása	Szociális támogatások erősítése
Gyermekek	krízis helyzet esetén kevés a lehetőség	Helyettes szülő biztosítása Szükségletfelmérés, tájékoztatás, alternatív megoldások támogatása
	a védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma	Jelzőrendszer erősítése, esetmegbeszéléseken a részvétel erősítése
Idősek	Egyre magasabb a lakónépességen belül a nyugdíjkorhatárt elérők és elértek aránya, öregedő település	Humán kapacitásuk kihasználása, a potenciális (idős) erőforrás bevonása a társadalmi hasznosság jegyében: önkéntes munkavállalás, önkéntes szerveződés segítése a korcsoport körében, civil szervezetekkel való kapcsolatteremtés, közvetítés
	Gyakori az idősek körében az egy fős háztartás, különösen a nők körében	Generációk közti távolság csökkentése, az egyedülálló idős képességeinek megfelelő feladatokba történő bevonása, nyugdíjasklubok támogatása
	Idősek informatikai jártassága alacsony	informatikai tanfolyamok szervezése (könyvtár, releváns civil szervezetek, önkéntesek bevonásával
Nők	Részmunkaidős és atipikus foglalkoztatási lehetőségek hiánya	Munkalehetőségek keresése a specifikumokra tekintettel
	Alternatív gyermekfelügyelet, igénybevételére nincs	alternatív megoldások támogatása, igényfelmérés szükséglet felmérés, tájékoztatás

Célcsoport	Következtetések	
	Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	**Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel**
	lehetőség, jelenleg nincs helyettes szülő	
Fogyatékkal élők	A településen nincs olyan cég, társaság, amely a megváltozott munkaképességű emberek (az érzékszervi-látás-, hallásszervi – mozgásszervi fogyatékossággal élő emberek) foglalkoztatását (is) felvállalná	Kapcsolódó adatgyűjtés tájékoztatás, kommunikációs kampány a vállalkozások törvényi kötelezettségeiről és az igénybe vehető kedvezményekről megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának támogatása
	Középületek akadálymentesítése és a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes webhelyek akadálymentesítése nem minden esetben megoldott	fizikai akadálymentesítés önkormányzat és az önkormányzat által fenntartott intézmények alkalmazottainak releváns képzése
	Fogyatékos személyek számának, típusának, arányainak azonosítása a városban	az önkormányzatának orientálása a városban élő fogyatékos személyek pontos azonosítására, igényeik feltárására
	A közművelődési, közoktatási, szociális intézmények teljes körű akadálymentesítése	Pályázat figyelés biztosítása
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	helyettes szülő hiányzik (gyermekek és nők)	a hiányzó szolgáltatás biztosítása önkéntesen jelentkező, tanfolyamot végzett személlyel
	közintézmények akadálymentesítése nem mindenhol megoldott (fogyatékosok és idősek	pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése
	munkavállalást segítő lehetőségek (idősek, hátrányos helyzetűek)	pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenlő esélyekkel rendelkeznek a nevelés, oktatás, foglalkoztatás és közszolgáltatásokhoz való hozzáférés területén. Beilleszkedésükhöz, felzárkóztatásukhoz minden segítséget megkapnak. Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők minden segítséget megkapnak.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek jogainak tiszteletben tartását, védelmét, az egyenlő bánásmódhoz való jogaikat.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek helyzetére, problémáik megoldásaira, számítunk tapasztalataikra.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő esélyeket a foglalkoztatás, közélet területén, különösen fontosnak tartjuk az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét, a kisgyermekes édesanyák munkába állásának segítését, a nők bántalmazása esetén a társadalom segítségét.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők közszolgáltatásokhoz való hozzáférésének fejlesztésére, a befogadó, nyitott szemlélet kialakítására.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	**Az intézkedés címe, megnevezése**	**A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése**	**Az intézkedéssel elérni kívánt cél**	**A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal**	**A cél kapcsolódása a országos szakmapolitikai stratégiákhoz**	**Az intézkedés tartalma**	**Az intézkedés felelőse**	**Az intézkedés megvalósításának határideje**	**Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)**	**Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)**	**Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága**	**Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása**
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Szociális támogatások erősítése	eladósodott családok, sokgyermekes családok munkaerő piacra juttatása	Támogatási rendszerek kihasználása, javuló életfeltételek	Antiszegregációs terv, helyi rendeletek	Nők és férfiak társadalmi egyenlőségét elősegítő Nemzeti Stratégia	Családsegítő Szolgálat közreműködésével a támogatások elérése	Jegyző SZAK vezetője	2031.06.30. Elvégezve minden évben folyamatosan	Tájékoztatás, tanácsadás, segítségnyújtás kérelem benyújtásában	Humán erőforrás	Hosszú távú fenntarthatóság, jövő tervezés	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	A Gárdonyi I. óvodai csoportjának további biztosítása	A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési problémás stb. óvodáskorúak fejlesztése Móron	Helyben történő fejlesztés, nem kell Szfvárra utazni	Oktatási Koncepció, Szociális Koncepció	Legyen jobb a gyermekeknek nemzeti stratégia	További biztosítása	Jegyző, Intézményvezető	2031.06.30. Elvégezve folyamatosan	Óvodai csoport fenntartása	Kommunikációs, saját humánerőforrás	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal

2	Helyettes szülő biztosítása	Krízis helyzet esetén megfelelő elhelyezés hiánya	Biztosított lesz a krízis helyzetben lévő anya gyermekének elhelyezése időszakosan	Gyvt., helyi rendelet, Szociális Koncepció	---	Kapcsolatfelvétel, adatgyűjtés, együtt működés megújítása	Jegyző SZAK vezetője	2031.06.30.	Intézmény biztosítása	Kommunikációs, saját humánerőforrás	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal
3	Jelzőrendszer további erősítése	Védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma	Csökkenjen vagy legalább stagnáljon a védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma	GYEJO beszámoló, Gyvt.	Legyen jobb a gyermekeknek	Jelzőrendszer működésének további fejlesztése	Jegyző, Intézményvezetők	2031.06.30.	Védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma csökken	Kommunikációs, saját humánerőforrás	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal
4	Szünidei gyermekétkeztetés további biztosítása, nem csak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára is	Szünidő alatt több gyermek étkezése nem megfelelően biztosított a szülők anyagi körülményei miatt	Minőségi, meleg étellel ellátott gyermekek a szünidő alatt	GYEJO beszámoló, Gyvt.	Legyen jobb a gyermekeknek stratégia	Gyermekjóléti Szolgálattal igényfelmérés	Jegyző	2031.06.30. Elvégezve minden évben folyamatosan	Minél több meleg étellel ellátott gyermek	Meglévő erőforrás, rezsi, önerő	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Alternatív gyermekfelügyelet, helyettes szülő biztosítása	Krízis helyzet esetén megfelelő elhelyezés hiánya	Biztosított lesz a krízis helyzetben lévő anya gyermekének elhelyezése időszakosan	Gyvt., helyi rendelet, Szociális Koncepció	Nők és férfiak társadalmi esélyegyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia	Kapcsolatfelvétel, adatgyűjtés, együtt-működés megújítása	Jegyző SZAK vezetője	2031.06.30.	Helyettes szülői intézmény biztosítása	Kommunikációs, saját humánerőforrás	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Informatikai tanfolyamok szervezése az idősek részére	Idősek informatikai jártassága alacsony	Informatikai jártasság	Szociális koncepció, helyi rendeletek	Idősügyi nemzeti stratégia	Kapcsolatfelvétel nyugdíjas klubokkal, toborzás	Polgármester	2031.06.30.	Informatikában jártas idősek, biztos számítástechnikai ismeretek, napi használat az idősek körében	pályázat, saját humánerőforrás	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal

2	Idős szervezetek, nyugdíjas klubok támogatásának biztosítása továbbra is	Magas számú tagság, de kevés a saját anyagi forrás	Klubok fenntartása a jövőben is, minőségi programok idősek számára	Szociális Koncepció	Idősügyi nemzeti stratégia	Kapcsolatfelvétel, további együttműködés	Polgármester	2031.06.30. folyamatos	További megállapodás	Kommunikációs, saját erőforrás	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	Móri közintézmények akadálymentesítése	Legtöbb középület nem akadálymentes	Fogyatékosok számára elérhető szolgáltatások	Szociális koncepció, integrált városfejlesztési stratégia	Országos fogyatékosságügyi program	Pályázatfigyelés, pályázatok benyújtása	Jegyző	2031.06.30.	Akadálymentesen megközelíthető középületek	Saját humán erőforrás, szoftverköltség, pályázat	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal
2	Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának elősegítése	Kevés a munkalehetőség a megváltozott munkaképességűek számára	Munkalehetőség, munkajövedelem biztosításának elősegítése a megváltozott munkaképeségűek számára	Antiszegregációs terv, Szociális koncepció	Országos fogyatékosságügyi program	Igényfelmérés, kapcsolatfelvétel a munkáltatókkal	Polgármester	2031.06.30. folyamatos	Foglalkoztatás biztosítása	Kommunikációs, saját humánerőforrás, pályázat	Hosszú távú fenntarthatóság	Szükség esetén együttműködés más önkormányzatokkal

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák. Az Önkormányzat a 2026-2031 időszakra szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programot új Programként fogadja el.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy a HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

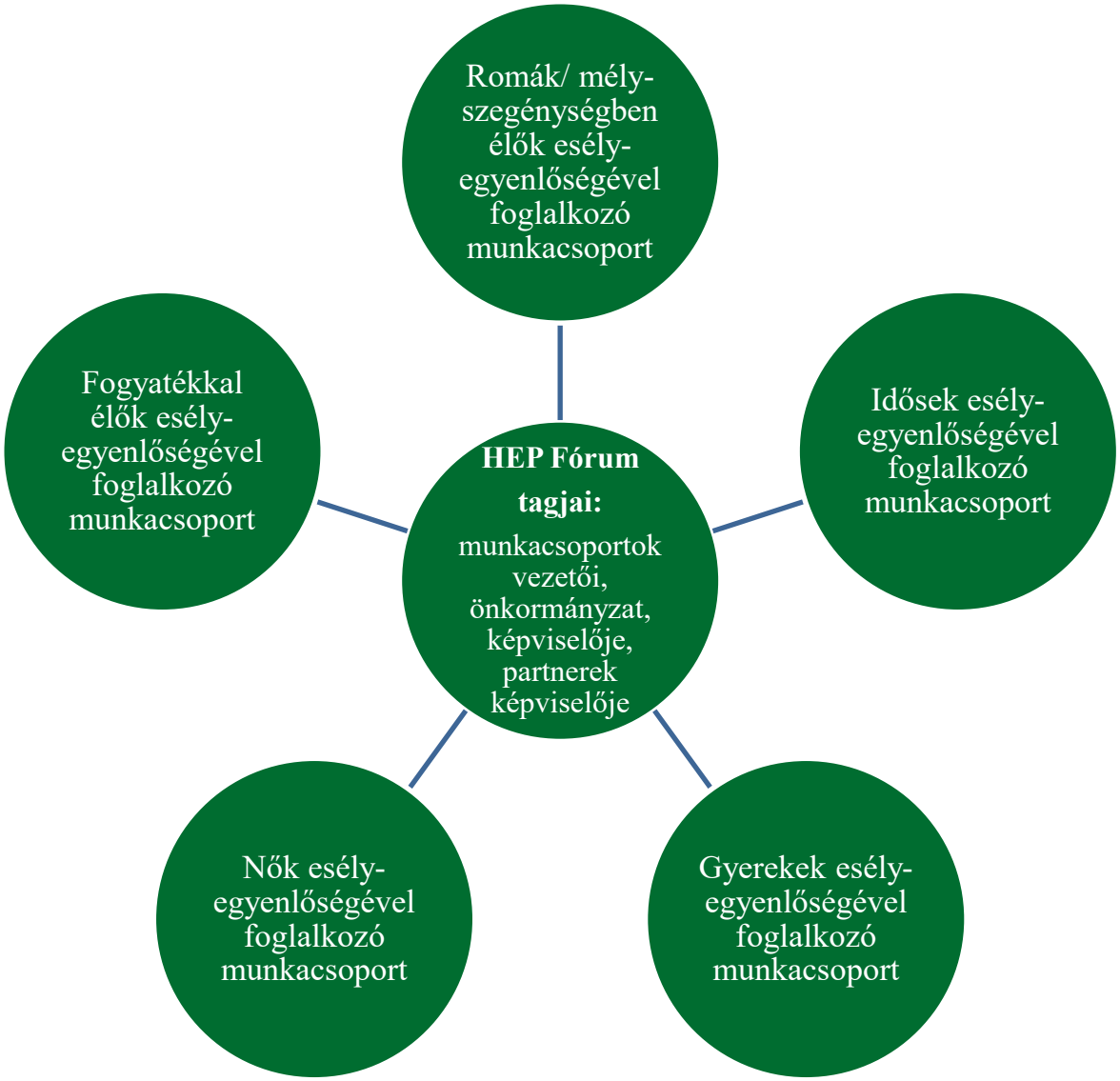
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:
- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,

- a HEP intézkedéseinek megvalósításában a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.
A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Mór város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt elhangzott észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Mór város Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) …….. számú határozatával elfogadta.

Mór…….

Fenyves Péter

Polgármester